

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT

ปริญญาณิพนธ์
ของ
บุษกร พรหมหล้าวรรณ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา
พฤษภาคม 2549

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT

ปริญญาณิพนธ์

ของ

บุษกร พรหมหล้าวรรณ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา
พฤษภาคม 2549
ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT

บทคัดย่อ

ของ

บุษกร พรหมหล้าวรรณ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา

พฤษภาคม 2549

บุษกร พรหมหล้าวรรณ. (2549), การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ ดร. ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ , ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สนั่น มีชั้นหมาก

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชานาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT กับนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวการสอนปกติและเพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการเรียนการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนประถมสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำนวน 60 คน ได้มาโดยวิธีสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน และกลุ่มควบคุม 30 คน ใช้เวลาดำเนินการทดลอง 24 ชั่วโมง ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการทดลอง Control Group Randomized Pretest – Posttest Design วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ t – test for independent

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT มีเจตคติต่อการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A STUDY OF LEARNING ACHIEVEMENT AND ATTITUDE OF PHRATHOM
SUKSA VI STUDENTS IN THAI CLASSICAL DANCE STUDIES THROUGH
THE 4 MAT TEACHING ACTIVITIES

AN ABSTRACT
BY
BUSAKORN PHROMLAWAN

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Education degree in Elementary Education
at Srinakharinwirot University

May 2006

Busakorn Phromlawan. (2006). *A Study of Learning Achievement and Attitude of Prathomsuksa VI Students in Thai Classical Dance Studies through The 4 MAT Teaching Activities*. Master Thesis, M.Ed. (Pratom Suksa) ; Bangkok : Graduate School, Srinakarinwirot University. Advisor Committee : Assoc. Prof. Dr. Prapansiri Susaorat, Assist. Prof. Sanan Meekhanmark.

The Purpose of this research is to compare the Achievement and Attitude toward Thai Classical Dance of Prathom Suksa VI Students which are taught by The 4 MAT teaching activities and Regular teaching activities and to compare Attitude toward Thai Classical Dance of the student before and after The 4 MAT teaching activities

The sampling group for this study were 60 Prathom Suksa VI students of Primary Demonstration School Rajabhat Suansunandha University, Dusit Distric, in the second semester of the 2005 academic year. There were simple random in to 2 groups : the experimental and the control group with 30 students in each for 24 hours . The research used the control group randomized pretest - posttest design . The statistics were analyzed by t – test for independent sample and t – test for dependent sample .

The results of the study indicated that :

1. The learning achievement of prathomsuksa VI students which are taught by the 4 MAT activities was higher than the students taught by regular teaching activities and statistic significance is at the level of .01
2. The attitude of prathomsuksa VI students through which are taught by the 4 MAT activities was higher than before and statistic significance is at the level of .01

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี อันเนื่องมาจากความเมตตากรุณาให้คำปรึกษาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ ประธานกรรมการที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สนั่น มีขันหมาก กรรมการที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาอุทิศเวลาอันมีค่าในการให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้ได้ปริญญานิพนธ์ที่มีความสมบูรณ์และมีคุณค่ามากขึ้น ผู้วิจัย จึงขอกราบขอบพระคุณด้วยความรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์รังสี เกษมสุข และอาจารย์รุ่งทิwa แยมรุ่ง กรรมการ สอบที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ในความกรุณาให้คำแนะนำ และแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในการ ทำวิจัย ทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์บุปผชาติ อุปถัมภ์นรากร อาจารย์สมศักดิ์ บัวรอด และอาจารย์สมหมาย ปวะบุตร ที่ให้ความช่วยเหลือแนะนำ ให้ข้อคิดเห็น และช่วยแก้ไขข้อบกพร่อง ต่าง ๆ ในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการ และคณะครูโรงเรียนราชวินิต ผู้อำนวยการ และคณะครู โรงเรียนประถมสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และผู้อำนวยการ และคณะครู โรงเรียนประถมสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ที่ให้ความอนุเคราะห์ และอำนวยความสะดวก ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย และการพัฒนาเครื่องมือในการวิจัยในครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และขอขอบใจนักเรียนนักเรียนโรงเรียนราชวินิต โรงเรียนประถมสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ เจ้าพระยา และโรงเรียนประถมสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ที่ให้ความร่วมมือในการทดลอง จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณพี่น้อง และผองเพื่อนวิชาเอกการประถมศึกษาตลอดจนกัลยาณมิตรทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์กลอยใจ ชัยเกียรติ อาจารย์ตฤชา ปนคำ อาจารย์สมจิตร สุใจยา อาจารย์วารุณี สงวนพงษ์ อาจารย์เยาวลักษณ์ ศรีกล้า อาจารย์นุชนารถ ภูเจริญ อาจารย์ สมหมาย ปวะบุตร และอาจารย์ศรีสุวรรณ เกษมสวัสดิ์ ที่คอยให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือและให้ ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์เสมอมา รวมทั้งทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือในการทำวิจัย แม้มิได้กล่าวนาม ทุกท่าน ขอกราบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อวรศักดิ์ คุณแม่ปราณี ศักดิ์โสภีษฐ์ ผู้มีพระคุณสูงสุด ในชีวิตและคอยสนับสนุนให้กำลังใจให้ความช่วยเหลือด้วยความรักและความห่วงใยให้ผู้วิจัยได้ศึกษา เล่าเรียนจนสำเร็จการศึกษา คุณค่าอันเกิดจากประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่อง บูชาพระคุณบิดา มารดาและครูอาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ด้วยความรักและเคารพยิ่ง

บุษกร พรหมหล้าวรรณ

ปริญญาโทฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุน
จาก
ทบวงมหาวิทยาลัย

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	4
ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
สมมติฐานในการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิชานาฏศิลป์.....	9
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบ 4 MAT	23
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	36
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ.....	46
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	53
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	53
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	54
การดำเนินการทดลอง.....	62
การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
5 สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	67
ความมุ่งหมาย สมมติฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	67
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	68
การอภิปรายผล.....	69
ข้อเสนอแนะ.....	71
บรรณานุกรม.....	72

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก.....	79
ภาคผนวก ก.....	80
ภาคผนวก ข.....	82
ภาคผนวก ค.....	89
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	133

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT.....	55
2 แสดงตัวอย่างแบบประเมินการปฏิบัติ.....	58
3 แสดงตัวอย่างแบบวัดเจตคติ.....	61
4 แสดงเกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดเจตคติ.....	61
5 แสดงแบบแผนการทดลอง.....	62
6 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้รับการสอนโดยได้รับการสอน โดยการจัดกิจกรรมการสอนแบบ 4 MAT กับนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการ ใช้กิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวการสอนปกติ ก่อนการทดลอง.....	65
7 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้รับการสอนโดยได้รับการสอน โดยการจัดกิจกรรมการสอนแบบ 4 MAT กับนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการ ใช้กิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวการสอนปกติ หลังการทดลอง.....	65
8 แสดงการเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนนอชานาฏศิลป์ของนักเรียนก่อนและ หลังที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการสอนแบบ 4 MAT.....	66
9 แสดงค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคทฤษฎี.....	83
10 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์.....	84
11 แสดงการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินการปฏิบัติเชิงกระตือรือร้น.....	85
12 แสดงการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินการปฏิบัติร่างมาตรฐาน เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า.....	86
13 แสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติระหว่างนักเรียน กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	87
14 แสดงคะแนนเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนก่อน และหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลอง.....	88

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
2 แสดงรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนตามแนวคิดของ Klob.....	24
3 แสดงลักษณะของผู้เรียน 4 แบบตามแนวคิดของ Mc Carthy.....	24
4 แสดงหน้าที่การทำงานของสมอง 2 ซีก.....	26
5 แสดงหน้าที่การทำงานของสมองซีกซ้ายและซีกขวา.....	26
6 แสดงภาพรวมในการทำงานของสมองซีกซ้ายและซีกขวา.....	27
7 แสดงขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT ตามแบบการเรียนรู้ และ การพัฒนาสมองซีกซ้ายและซีกขวา	30

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ศิลปวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นมรดกทางสังคมที่บรรพบุรุษ ได้รับความและสืบทอดต่อ ๆ กันมา โดยเฉพาะนาฏศิลป์ไทย ซึ่งมีลักษณะสำคัญอันแสดงให้เห็นถึง ความเจริญรุ่งเรือง ความมีอารยธรรมอันเป็นรากฐานแห่งความมั่นคงของชาติ นาฏศิลป์ไทยจึงนับเป็นวัฒนธรรม ทางด้านศิลปะ ที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ทั้งทางด้านจิตใจ และวัตถุ เพราะงานศิลปะนั้นจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อ มีความสุขสมบูรณ์ทุกด้านแล้ว (ดวงแข จันทร์ปลั่ง . 2526 : 3)

นาฏศิลป์ นอกจากจะมีคุณค่าในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมแล้ว ยังมีประโยชน์สำหรับผู้ที่ได้เรียน อีกด้วย เนื่องจากในการเรียนการสอนกิจกรรมนาฏศิลป์จะเน้นทักษะภาคปฏิบัติ ผู้เข้ารับการฝึกหัดจึงต้องใช้ อวัยวะทุกส่วนของร่างกายในการเคลื่อนไหวแสดงท่าทางต่างๆ ส่งผลให้เป็นผู้ที่มีสุขภาพสมบูรณ์จิตใจร่าเริง แจ่มใส มีบุคลิกภาพที่ดี (จารุณี ลิมปนาพันธ์ . 2539 : 1) และให้ประโยชน์ในด้านที่ทำความจดจำดี เกิด ความสามัคคีในหมู่คณะ และเข้าสังคมได้ง่าย (ไพศาล อินทวงศ์ . 2522 : 117)

อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของยุคโลกาภิวัตน์ที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรง และรวดเร็ว ส่งผลให้ศิลปวัฒนธรรมของตะวันตกหลังไหลเข้ามามีบทบาทสำคัญในสังคมและวิถีชีวิตของคนไทยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในหมู่เยาวชน โดยปราศจากการคัดสรรและกลั่นกรองเป็นเหตุให้เยาวชนไทยละทิ้งคุณค่าที่งดงามของ ศิลปวัฒนธรรมไทย และภูมิปัญญาไทยซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้อนุชนรุ่นหลังขาดความภาคภูมิใจในความเป็น ไทย และทอดทิ้งศิลปวัฒนธรรมไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ . 2544 : 16)

ด้วยเหตุนี้ การอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติให้คงอยู่และสืบทอดสู่อนุชนรุ่นหลัง จึงเป็นสิ่งเร่งด่วน กระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบในด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้บรรจุวิชา นาฏศิลป์ไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และ การคิดที่เป็นเหตุเป็นผลถึงวิธีการทางศิลปะ ความเป็นมาของรูปแบบ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และรากฐานทาง วัฒนธรรม ตระหนักในคุณค่า และเกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ สามารถค้นพบศักยภาพความสนใจ ของตนเอง มีจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นพัฒนาตนเองได้และแสดงออกได้อย่างสร้างสรรค์ มีสมรรถภาพในการทำงาน มีระเบียบวินัย และมีความรับผิดชอบสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ . 2544 : 2)

แต่ในปัจจุบันการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์ ยังไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตาม จุดมุ่งหมายได้ ทั้งนี้เพราะครูผู้สอนใช้วิธีการสอนที่เน้นผู้สอนเป็นศูนย์กลาง ยึดมั่นว่าตนเองเป็นผู้รู้มากที่สุด ถูก ที่สุด มีอำนาจที่สุด และในการจัดกระบวนการเรียนการสอนยังคงมีพฤติกรรมการถ่ายทอดที่จำเจ ทำให้ผู้เรียน เคยชินต่อการทำตาม เชื่อฟัง หนึ่ง (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ . 2543 : 3 - 4) โดยเฉพาะในการเรียน การสอนกิจกรรมนาฏศิลป์ที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะ และการปฏิบัติ การเรียนรู้โดยการปฏิบัติตามคำสั่งของ ครูจึงเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นการสอนจึงต้องยึดครูผู้สอนเป็นแม่แบบในการฝึกวิธีการสอนของครูจึงต้องให้การบรรยาย และสาธิตเป็นแบบอย่าง ผู้เรียนต้องสังเกตจดจำท่าทางและฟังคำอธิบายแนวทางปฏิบัติจากครู ในลักษณะครูบอก เด็กจำครูทำเด็กทำตาม (ดุษฎี บริพัตร . 2522 : 3)

โสภา กิมวังตะโก (2533 : 3) กล่าวว่า การเรียนการสอนนาฏศิลป์เท่าที่ผ่านมา เน้นการเรียนรู้จากครู เป็นสำคัญครูผู้สอนจะเป็นแม่แบบให้ผู้เรียนเลียนแบบด้วยมีความเชื่อว่าการสอนโดยครูเป็นแม่แบบจะช่วยให้

ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องสวยงาม ผู้เรียนจึงต้องพยายามเลียนแบบครูให้ได้ทั้งหมดซึ่งไม่เอื้อต่อการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เป็นเหตุให้ผู้เรียนส่วนใหญ่เกิดความเบื่อหน่าย มีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนและไม่สนใจเรียน สอดคล้องกับบุญสม สุขุมลย์พงษ์ (2536 : 4-5) กล่าวว่า วิชานาฏศิลป์ยังประสบปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน เนื่องจากผู้สอนใช้วิธีการสอนแบบเดียวกันคือ การบอกให้จดจำและให้ผู้เรียนต้องเลียนแบบผู้สอนทั้งหมดเป็นเหตุให้ผู้เรียนขาดการส่งเสริมทางด้านความคิดสร้างสรรค์ และไม่ชอบวิชานาฏศิลป์

อดิพร สุขสมนิตย์ (2543 : 2) กล่าวถึงการสอนนาฏศิลป์ว่า ในการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์นั้น ยังมีครูผู้สอนอีกหลายท่านยังคงจัดให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเก่าๆ โดยบอกกฎเกณฑ์ให้นักเรียนทำหรือให้ลอกเลียนแบบท่าทางของครูที่สาธิตให้นักเรียนดู ทำให้ผู้เรียนไม่มีความเชื่อมั่นในตนเองเพราะเกรงว่าจะผิดไปจากแบบแผนตามที่ครูสอน

นอกจากนี้ การสอนโดยให้ผู้เรียนปฏิบัติตามผู้สอนอย่างเคร่งครัดมากกว่าที่จะให้ผู้เรียนได้รู้วิธีการเรียนรู้เพื่อค้นพบความสามารถของตนเอง การสอนที่ไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นหรือซักถาม รวมทั้งการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ย่อมทำให้ผู้เรียนขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนและส่งผลให้นักเรียนเกิดเจตคติทางลบต่อวิชานาฏศิลป์ (ชนัย วรรณะลี . 2539 : 2)

จากประสบการณ์ และการสังเกตของผู้วิจัย ซึ่งเป็นผู้สอนวิชานาฏศิลป์ในโรงเรียนประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พบว่านักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 ส่วนใหญ่ ไม่ชอบเรียนวิชานาฏศิลป์ เบื่อหน่ายในการเรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชานาฏศิลป์ และไม่สนใจในการเรียน เป็นเหตุให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ ดังจะเห็นได้จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของวิชานาฏศิลป์ ปีการศึกษา 2544 พบว่า มีคะแนนเฉลี่ย 63.12 % ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากวิธีการสอนที่ผ่านมาไม่สนองต่อกระบวนการพัฒนาผู้เรียน เน้นการถ่ายทอดจากครูเป็นศูนย์กลางไม่ได้ให้ความสำคัญต่อผู้เรียน

จากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าวิธีการสอนโดยครูทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ผู้เรียนทำหน้าที่เป็นผู้รับ และให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนน้อยมาก มุ่งเน้นแต่เนื้อหาโดยไม่สนใจพื้นฐานความรู้เดิมหรือความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายขาดความสุขและจินตนาการในการเรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์ ผู้เรียนจึงไม่สนใจในการเรียน เพราะมองไม่เห็นประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียน

ดังนั้น เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และประสบผลสำเร็จตามแนวทางการจัดการศึกษา ครูผู้สอนจึงต้องปรับเปลี่ยนวิธีสอน จากเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้มาเป็นผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน (สุวิทย์ มูลคำ และ ; อรทัย มูลคำ . 2544 :139) โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงออกทั้งในการปฏิบัติ และการแสดงความคิดเห็น รวมทั้งให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองมากที่สุด ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองได้เต็มตามศักยภาพ และเพื่อให้กระบวนการจัดการศึกษาสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ในหมวดที่ 4 พอสรุปได้ว่าการจัดการศึกษาให้ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ (มาตรา 22) เน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสม (มาตรา 23) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิดการจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยให้ผู้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น และผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา โดยครูผู้สอนจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

และมีความรอบรู้ด้วยการประสานความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตาม ศักยภาพ (มาตรา 24) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ . 2543 : 25-29)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ ตลอดจนใช้กระบวนการสอนที่เน้นการพัฒนาสมองทั้งซีกซ้าย และซีกขวาของผู้เรียนได้อย่างสมดุล ตามลักษณะการเรียนรู้ที่แตกต่างของผู้เรียนทั้ง 4 แบบ โดยผ่านกระบวนการ รับรู้ การสังเกต การคิดวิเคราะห์ การได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง และการค้นคว้าทดลอง เพื่อนำไปสู่การ ค้นพบความรู้ด้วยตนเองทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพตามความถนัด และความสนใจของตนเอง อย่างมีความสุข (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ .2544 : 62-63 ; อ้างอิงจาก Moris and Mc Carthy . 1990 : 4 MAT In Action II .) ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีขึ้น และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และจากการศึกษา ผลงานวิจัยของพวงค์ จิระพงษ์ (2544 : 82) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนการสอนแบบ 4 MAT วิชาสังคมศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เช่นเดียวกับปิยะพงษ์ สุริยะพรหม (2546 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT เรื่องป่าชุมชน เพื่อส่งเสริมเจตคติต่อการอนุรักษ์ป่าชุมชน และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการสอนแบบ 4 MAT มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนสูงขึ้น และจากผลการวิจัยของโบเวอร์(Bower.1987:197) ได้ศึกษาผลการใช้ ระบบการสอนแบบ 4 MAT ในวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนเกรด 6 พบว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติ ต่อการเรียนสูงขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำวิธีการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT มาใช้ในการสอนวิชานาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ เจตคติต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์ และเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการ สอนที่มุ่งเน้นสร้างผู้เรียนให้เรียนรู้ได้อย่างมีความสุขและสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชานาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับ การสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT กับนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้กิจกรรมการ เรียนการสอนตามแนวการสอนตามปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลัง ที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลของการวิจัยจะทำให้ได้ค้นพบวิธีการสอนใหม่ๆ ที่สามารถนำไปใช้ในการสอนวิชานาฏศิลป์
2. ผลของการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นแนวทางให้ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษา ได้มีรูปแบบในการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT ที่พัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 3 ห้องเรียน 135 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 2 ห้องเรียน จาก 3 ห้องเรียนที่จัดนักเรียนแบบละความสามารถ โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ที่มีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม จากนั้นสุ่มนักเรียนจาก 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 30 คนจับฉลากเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน และกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน

กลุ่มทดลอง สอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT

กลุ่มควบคุม สอนโดยการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวการสอนปกติ

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ทำการวิจัยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ใช้เวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 24 ชั่วโมง โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 12 ชั่วโมง และกลุ่มควบคุม 12 ชั่วโมง

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้เนื้อหาของสาระการเรียนรู้วิชานาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วยการเรียนรู้ นาฏศิลป์พื้นเมือง เข็งกระดืบข้าว และหน่วยการเรียนรู้นาฏศิลป์ รำวงมาตรฐานเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2 แบบ ได้แก่
 - 1.1 การสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT
 - 1.2 การสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนตามปกติ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่
 - 2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 2.2 เจตคติต่อการเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมซึ่งซ้าย และซึ่งขวาอย่างสมดุล และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Styles) 4 แบบ คือ

ผู้เรียนตามแบบที่ 1 (Why) เรียนรู้ด้วยการสังเกต สัมผัสแลกลเปลี่ยนแปลงความคิดเห็น เป็นผู้เรียนที่ใช้จินตนาการเป็นหลัก

ผู้เรียนตามแบบที่ 2 (What) เรียนรู้จากการรับข้อมูล และข้อเท็จจริงต่าง ๆ เป็นผู้เรียนที่ใช้การคิดวิเคราะห์ และคิดอย่างไตร่ตรอง

ผู้เรียนตามแบบที่ 3 (How) เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงด้วยประสาทสัมผัสและสามัญสำนึก

ผู้เรียนตามแบบที่ 4 (If) เรียนรู้จากการค้นพบและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตัวเอง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT โดยแบ่งเป็น 4 ช่วง 8 ขั้นตอน ดังนี้

ช่วงที่ 1 แบบ (Why) สร้างประสบการณ์เฉพาะผู้เรียน

ขั้นที่ 1 สร้างประสบการณ์ (สมอซึกขวา) ครูสร้างประสบการณ์ด้วยการกระตุ้น หรือสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเชื่อมโยงประสบการณ์เป็นของตนเอง

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ประสบการณ์ (สมอซึกซ้าย) ครูให้ผู้เรียนสะท้อนความคิดจากประสบการณ์ และตรวจสอบประสบการณ์

ช่วงที่ 2 แบบ (What) พัฒนาความคิดรวบยอด

ขั้นที่ 3 สะท้อนประสบการณ์เป็นแนวคิด (สมอซึกขวา) ครูกระตุ้นให้นักเรียนรวบรวมข้อมูลโดยครูให้ข้อมูลข้อเท็จจริง และจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนสร้างความเข้าใจพื้นฐานแนวคิด

ขั้นที่ 4 พัฒนาแนวคิด (สมอซึกซ้าย) ครูให้ผู้เรียนได้รับข้อมูล และฝึกทักษะ วิเคราะห์ และไตร่ตรองประสบการณ์

ช่วงที่ 3 แบบ (How) การปฏิบัติ และการพัฒนาแนวคิดออกมาเป็นการกระทำ

ขั้นที่ 5 ปฏิบัติตามแนวความคิดรวบยอด (สมอซึกซ้าย) ผู้เรียนลงมือปฏิบัติโดยผ่านประสาทสัมผัส หรือพัฒนาแนวคิดและทักษะ

ขั้นที่ 6 ต่อเติมเสริมแต่งและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (สมอซึกขวา) ผู้เรียนต่อเติมเสริมแต่งสิ่งที่ปฏิบัติด้วยวิธีการของตนเอง และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

ช่วงที่ 4 แบบ (If) การบูรณาการและประยุกต์ประสบการณ์

ขั้นที่ 7 วิเคราะห์แนวทางที่จะนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ (สมอซึกซ้าย) ผู้เรียนนำสิ่งที่เรียนรู้มาแล้วมาประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์

ขั้นที่ 8 ลงมือปฏิบัติและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (สมอซึกขวา) ผู้เรียนลงมือปฏิบัติและแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้อื่น

2. กิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวการสอนปกติ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวการสอนของกรมวิชาการ โดยมีลำดับขั้นการสอน ดังนี้

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน การสร้างความสนใจและการเตรียมความพร้อมเพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่ขั้นสอน
2. ขั้นสอน การจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในการฝึกปฏิบัติ ด้วยวิธีการสาธิต
3. ขั้นสรุป การฝึกเพื่อให้เกิดทักษะในการปฏิบัติ

3. วิชานาฏศิลป์ หมายถึง สาระการเรียนรู้วิชานาฏศิลป์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2542 ช่วงชั้นที่ 2 (ป. 4 – 6) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้นาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังนี้

3.1 เชิงกระต๊อบข้าว หมายถึง การแสดงอย่างหนึ่งของชาวกูไท ในเขตจังหวัดสกลนครซึ่งมีลักษณะการแสดงที่ไม่มีคำร้องประกอบ เน้นหนักไปทางจังหวะที่สนุกสนาน เพื่อแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวกูไท ซึ่งฝ่ายหญิงจะนำอาหารใส่กระต๊อบข้าวเพื่อนำไปส่งให้ฝ่ายชายโดยมีการรำเชิงประกอบในท่ารำต่าง ๆ

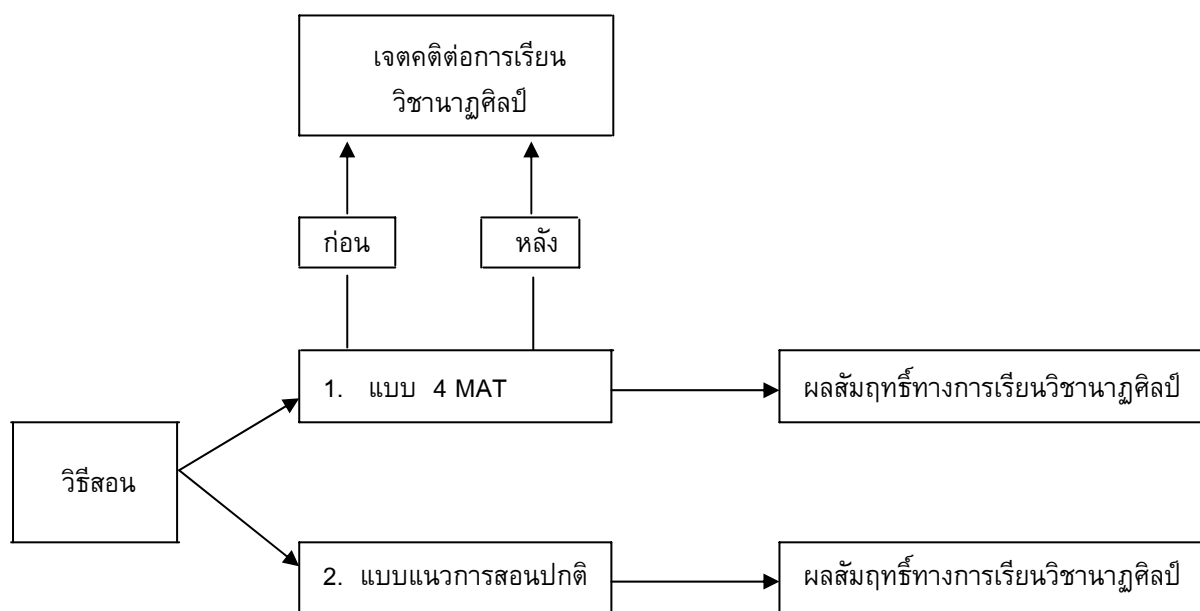
3.2 รำวงมาตรฐาน เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า หมายถึง เพลงร้องประกอบการรำวงมาตรฐาน ซึ่งทำนองผู้หญิงละเอียด พิบูลสงครามได้แต่งบทร้องขึ้นโดยมีท่ารำประกอบคือ ท่าข้างประสานงา และท่าจันทร์ทรงกลดแปลง

4. **ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน** หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ และความสามารถในการปฏิบัติทำ ำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วยการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมือง เซิ้งกระต๊อบข้าว และหน่วยการเรียนรู้มาตรฐานเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ และแบบประเมินการปฏิบัติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. **เจตคติต่อการเรียน** หมายถึง การวัดความคิดเห็น ความรู้สึกของนักเรียน และประโยชน์ต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์ ได้แก่ การเห็นคุณค่าของการเรียน ความรู้สึกภูมิใจในความสามารถทางนาฏศิลป์ และประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนวิชานาฏศิลป์ ซึ่งได้มาจากแบบวัดเจตคติต่อการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการใช้มาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ

กรอบความคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT ซึ่งมีกรอบความคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวการสอนตามปกติ

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT มีเจตคติต่อการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไป

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับสาระการเรียนรู้นาฏศิลป์
 - 1.1 ความสำคัญ
 - 1.2 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนาฏศิลป์
 - 2.1 ความหมายของนาฏศิลป์
 - 2.2 ความมุ่งหมายของการเรียนนาฏศิลป์
 - 2.3 แนวการสอนนาฏศิลป์
 - 2.4 ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพ
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนาฏศิลป์พื้นเมือง
 - 3.1 ความหมายของนาฏศิลป์พื้นเมือง
 - 3.2 ลักษณะสำคัญของนาฏศิลป์พื้นเมือง
 - 3.3 ลักษณะของการแสดงนาฏศิลป์พื้นเมือง
 - 3.4 เชื้อกระติบข้าว
4. เอกสารเกี่ยวกับร่างมาตรฐาน
 - 4.1 ประวัติความเป็นมาของร่างมาตรฐาน
 - 4.2 ลักษณะการแต่งกายของร่างมาตรฐาน
 - 4.3 วิธีแสดง
 - 4.4 เครื่องดนตรี
5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT
 - 5.1 ประวัติความเป็นมาของกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT
 - 5.2 ทฤษฎีสมองซีกซ้าย ซีกขวา
 - 5.3 การสอนเพื่อพัฒนาสมองซีกซ้าย และซีกขวา
 - 5.4 หลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT
 - 5.5 ลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT
 - 5.6 บทบาทครูและนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT
 - 5.7 ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT
 - 5.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT
6. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 6.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์
 - 6.2 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 6.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
 - 6.4 คุณลักษณะของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

- 6.5 ประโยชน์ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
- 6.6 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชานาฏศิลป์
 - 6.6.1 การวัดผลและประเมินผลวิชานาฏศิลป์
 - 6.6.2 การวัดผลภาคปฏิบัติ
- 6.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 7. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการเรียน
 - 7.1 ความหมายของเจตคติ
 - 7.2 ลักษณะของเจตคติ
 - 7.3 องค์ประกอบของเจตคติ
 - 7.4 ระดับเจตคติ
 - 7.5 การเกิดเจตคติ
 - 7.6 เจตคติกับการเรียนรู้
 - 7.7 การเปลี่ยนแปลงและการสร้างเจตคติที่ดี
 - 7.8 การวัดเจตคติ
 - 7.9 ประโยชน์ของเจตคติ
 - 7.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการเรียน

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เกี่ยวข้องกับสาระการเรียนรู้นาฏศิลป์

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในข้อที่ (8) ความว่ามีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทักษะการรวมชาติ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

ดังนั้น เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่เกี่ยวเนื่องกับศิลปะ วัฒนธรรม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 จึงได้กำหนดให้นาฏศิลป์ เป็นสาระการเรียนรู้ที่ 3 จัดอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ อันเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์ สร้างศักยภาพในการคิด และการทำงานอย่างสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ . 2544 : 4-5)

1.1 ความสำคัญ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม สุนทรียภาพ ความมีคุณค่าซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ ดังนั้น กิจกรรมศิลปะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนโดยตรงทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ตลอดจนนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองและแสดงออกในเชิงสร้างสรรค์ พัฒนากระบวนการรับรู้ทางศิลปะ การเห็นภาพรวม การสังเคราะห์ละเอียดสามารถค้นพบศักยภาพของตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ ด้วยการมีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 1)

จากความสำคัญดังกล่าว การเรียนรู้ศิลปะจึงมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ การคิดที่เป็นเหตุเป็นผลถึงวิธีการทางศิลปะ ความเป็นมาของรูปแบบ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและรากฐานทางวัฒนธรรม ตระหนักในคุณค่าและเกิดความซาบซึ้งในคุณค่าทางศิลปะ พัฒนาเจตคติ ทักษะกระบวนการ วิธีการแสดงออก การคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถค้นพบศักยภาพความสนใจของตนเอง มีจินตนาการ

มีสุนทรียภาพ มีความเชื่อมั่นพัฒนาตนเองได้ และแสดงออกได้อย่างสร้างสรรค์ มีสมาธิในการทำงาน มีระเบียบวินัยมีความรับผิดชอบ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

1.2 สารและมาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดสาระ และมาตรฐานการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานนาฏศิลป์ไว้ดังนี้
 สาระที่ 3 : นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ 3.1 : เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์
 คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 3.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม
 เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทดลองโดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
 ซึ่งจัดอยู่ในช่วงชั้นที่ 2 (ป. 4 – 6) หน่วยการเรียนรู้นาฏศิลป์ เรื่อง เช็งกระติบข้าว และ รำวงมาตรฐาน
 เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า ดังนี้

เช็งกระติบข้าว

1. เรียนรู้เรื่องเช็ง
2. สนุกกับจังหวะ
3. นาฏยศัพท์พาเพลิน
4. ลีลาท่ารำเช็ง
5. เสกสรรปั้นแต่ง
6. สร้างเสริมผลงาน

รำวงมาตรฐานเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า

1. ประวัติรำวงมาตรฐาน
2. ชับชานบทเพลง
3. ผีกเดินตามจังหวะ
4. ร่ายรำประกอบเพลง
5. ประดิษฐ์ทำอิสระ
6. สร้างสรรค์ผลงาน

จากการศึกษาแนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ
 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษา
 เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ได้และ
 สามารถสร้างสรรค์การแสดงได้ตามศักยภาพ และความสนใจของผู้เรียน ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการปลูกฝัง
 ให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชานาฏศิลป์และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนาฏศิลป์

2.1 ความหมายของนาฏศิลป์

นาฏศิลป์ เป็นแหล่งรวมของศิลปะหลายประเภทที่มีความเกี่ยวเนื่องเข้าด้วยกัน ทั้งทางด้าน
 วรรณกรรม จิตรกรรม และประติมากรรม เป็นต้น จึงมีผู้ให้ความหมายของคำว่า “ นาฏศิลป์ ” ไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 437) ได้ให้ความหมายว่า “ นาฏศิลป์ ” หมายถึง
 ศิลปะแห่งการละครหรือการฟ้อนรำ

อาภรณ์ และจาตุรงค์ มนตรีศาสตร์ (2525 : 9) ได้ให้ความหมายว่า “นาฏศิลป์” หมายถึง การฟ้อนรำที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นด้วยความประณีตลึกลับซึ่ง ตริ้งตราตริ้งใจเพียบพร้อมไปด้วยความวิจิตรบรรจง และสามารถปฏิบัติให้สมบูรณ์ได้ โดยเกิดจากความชำนาญ นอกจากนี้ยังหมายรวมถึง การร้องและการบรรเลงดนตรีเข้าร่วมอีกด้วย สอดคล้องกับพาดิน สีสวย (2526 : 7) ซึ่งกล่าวไว้ว่า นาฏศิลป์ หมายถึง ศิลปะการฟ้อนรำ เป็นสิ่งที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นด้วยความประณีตงดงาม เช่นเดียวกับอมรา กล้าเจริญ (2531 : 3) ได้กล่าวถึงความหมายของนาฏศิลป์ว่า เป็นการฟ้อนรำที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นจากธรรมชาติ ด้วยความประณีตลึกลับซึ่ง เพียบพร้อมไปด้วยความวิจิตรบรรจงอันละเอียดอ่อน นอกจากนี้หมายถึงการฟ้อนรำ ระบำเต้นแล้วยังหมายถึง การร้องและการบรรเลงด้วย

ฉวีวรรณ กิณางค์ (มพพ. : 42) ได้นิยามความหมายของ “นาฏศิลป์” ว่า นาฏศิลป์นอกจากจะหมายถึงการฟ้อนรำ หรือระบำแล้วยังต้องถือเอาความหมายของการร้อง และการบรรเลงเข้าร่วมด้วย

สุนัฒมาลัย นิ่มเนติพันธ์ (2543 : 16) ได้ให้ความหมายว่า “นาฏศิลป์” หมายถึง ศิลปะในการร่ายรำด้วยความประณีตงดงาม มีระเบียบแบบแผนตามที่นักปราชญ์ทางนาฏศิลป์ได้ประดิษฐ์ทำไว้ นาฏศิลป์มี 2 ชนิด คือ การแสดงที่เป็นเรื่อง คือ ละคร และการแสดงบทฟ้อนรำที่เรียกว่า ระบำ

จากความหมายของคำว่า “นาฏศิลป์” ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า นาฏศิลป์ หมายถึง ศิลปะแห่งการละครและการฟ้อนรำ ที่นักปราชญ์ทางนาฏศิลป์เป็นผู้ประดิษฐ์ขึ้นด้วยความประณีตและงดงามมีระเบียบแบบแผน ยังรวมหมายถึงการขับร้องและการบรรเลงดนตรีอีกด้วย

2.2 ความมุ่งหมายของการเรียนนาฏศิลป์

เต็มสิริ บุญยสิงห์ และเจือ สตะเวทิน (2514 : 192) กล่าวถึงความมุ่งหมายของการเรียนนาฏศิลป์ไว้ว่า เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงออกและทราบหลักการชมละครชนิดต่าง ๆ สามารถวิจารณ์ แสดงความคิดเห็นได้ ตลอดจนปลูกฝังนิสัยให้รักในศิลปะแขนงนี้

อาภรณ์ และจาตุรงค์ มนตรีศาสตร์ (2517 : 297) ได้สรุปความมุ่งหมายของการเรียนนาฏศิลป์ไว้ดังนี้

1. เพื่อแสดงออกเกี่ยวกับการสร้างสรรค์อย่างเสรี ด้วยการร้องรำ เขียนประดิษฐ์และแสดง
2. เพื่อความเข้าใจ และสนุกสนานเกี่ยวกับนาฏศิลป์
3. เพื่อการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างกันและกันของวิชา
4. เพื่อร่วมกันในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทางนาฏศิลป์
5. เพื่อส่งเสริมและก่อให้เกิดความสามารถ ความชำนาญและเจตคติที่ดีต่อวิชานาฏศิลป์

นอกจากนี้ เรณู โกศินานนท์ (2524 : 7) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการเรียนนาฏศิลป์ ดังนี้

1. เพื่อให้มีโอกาสได้แสดงออก หากมีความถนัดพอ
2. เป็นสันทนาการที่ดี แม้จะไม่แสดงเองแต่ถ้าทราบหลักไว้บ้างก็จะช่วยให้ การชมเกิดอรรถรสมากยิ่งขึ้น และสามารถวิพากษ์วิจารณ์ได้ถูกต้อง
3. เพื่อเป็นการร่วมมือในการรักษาการร่ายรำของไทย ให้เป็นสมบัติอันล้ำค่าประจำชาติ
4. ปลูกฝังมีนิสัยรักในศิลปะแขนงนี้
5. ให้มีความคิดอ่านหรือสติปัญญาจากการชมหรือการแสดง
6. ช่วยในการสร้างความถนัดของผู้เรียน ถ้ามีใจรักการแสดงสามารถยึดเป็นอาชีพ
7. ได้ฝึกหัดการประสานงานต่าง ๆ ในการทำงานเป็นหมู่คณะ
8. ช่วยในการสร้างเสริมบุคลิกภาพ และช่วยในการออกกำลังกายที่ดี

จากความมุ่งหมายของการเรียนนาฏศิลป์ สรุปได้ว่า วิชานาฏศิลป์ไม่เพียงแต่จะมีบทบาทเฉพาะการรำร่าเท่านั้น กิจกรรมต่าง ๆ ยังมุ่งให้ผู้เรียนได้รู้ซึ่งในคุณค่าแห่งศิลปะได้จากการฝึกฝนปฏิบัติให้เกิดความรู้ความชำนาญ สามารถชมการแสดงและวิพากษ์วิจารณ์ได้อย่างถูกต้องตามหลักนาฏศิลป์ ซึ่งเป็นการพัฒนาเจตคติต่อวิชานาฏศิลป์ให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้นและเป็นแนวทางหนึ่งในการรักษาศิลปวัฒนธรรมของชาติให้ดำรงอยู่สืบไป

2.3 การสอนนาฏศิลป์

นาฏศิลป์ เป็นวิชาที่เน้นทักษะในการปฏิบัติ และการฝึกฝนที่ถูกแบบ เพื่อฝึกผู้เรียนให้มีนิสัยในการฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ ดังนั้นในการวางรากฐานของการสอนจึงเป็นสิ่งสำคัญ ครูผู้สอนจึงต้องรู้จักเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมในการถ่ายทอดความรู้ เพื่อให้เกิดประโยชน์และตรงกับจุดมุ่งหมาย รวมทั้งสร้างค่านิยม และความมีสุนทรีย์ภาพให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนด้วย อย่างไรก็ตามการสอนนาฏศิลป์ยังคงยึดถือวิธีการสอนแบบเดิม นั่นคือ ครูจะเป็นแม่แบบในการถ่ายทอดความรู้ และผู้เรียนต้องสังเกต จดจำและเลียนแบบท่าทางตามที่ครูสอนให้ถูกต้องที่สุด

คุชฎี บริพัตร (2522 : 3) ได้กล่าวถึงวิธีการสอนนาฏศิลป์ไว้ว่า วิธีการสอนนาฏศิลป์และดนตรีนั้นครูผู้สอนมักจะมุ่งมั่นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงขั้นประกอบอาชีพได้เลยทีเดียว ครูผู้สอนจึงต้องใช้วิธีการสอนในลักษณะครูบอกเด็กจำครูทำเด็กตามเป็นพื้น ครูขับเคี้ยวขู่เข็ญและหมายมั่นปั้นมือให้ลูกศิษย์มีความสามารถดีเต็นใกล้เคียงหรือเท่าเทียมตน ด้วยวิธีดังกล่าวเป็นเหตุให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายและไม่สนใจต่อการเรียน

โสภา กิมวังตะโก (2533 : 3) ได้กล่าวว่า สภาพการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์เน้นการเรียนรู้จากครูเป็นสำคัญ ครูผู้สอนจะเป็นแม่แบบให้ผู้เรียนเลียนแบบด้วยในอดีตมีความเชื่ออยู่เสมอว่า การสอนโดยครูจะช่วยให้ผู้เรียนปฏิบัติได้ถูกต้อง สวยงามเป็นผู้มีความรู้ดี มีความชำนาญ มีความเชื่อมั่นในตนเอง ผู้เรียนจึงต้องพยายามเลียนแบบครูให้ได้ทั้งหมด ผู้เรียนจึงเกิดความเบื่อหน่ายเพราะจำในวิธีสอน ทำให้การเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เจตคติไม่ดีต่อการเรียนและไม่สนใจเรียนเนื่องจากวิธีการดังกล่าวไม่เอื้อต่อการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน

สอดคล้องกับ บุญสม สุขุมาลัยพงษ์ (2536 : 82) ได้กล่าวถึงวิธีการสอนนาฏศิลป์พอสรุปได้ว่า ครูผู้สอนยังคงยึดถือรูปแบบการสอนดั้งเดิมที่ปฏิบัติสืบเนื่องกันมา คือการสอนโดยให้ผู้เรียนเรียนด้วยการปฏิบัติตามขั้นตอน การเลียนแบบจากครูผู้สอน และใช้การสังเกตจดจำรวมทั้งการมีขั้นตอนในการฝึกหัดที่เหมือนกัน ทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนเพราะขาดการส่งเสริมทางด้านความคิดสร้างสรรค์ และการแสดงความคิดเห็นเพราะต้องปฏิบัติตามผู้สอนทุกอย่าง เช่นเดียวกับชนัย วรณะลี (2539 : 2) ที่กล่าวว่า การสอนโดยให้ผู้เรียนปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ทำให้ผู้เรียนไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นหรือซักถามรวมทั้งการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

และอดิพร สุขสมนิตย์ (2543 : 2) ได้กล่าวถึงการสอนนาฏศิลป์ว่า ในการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์นั้นยังมีครูผู้สอนอีกหลายท่านยังจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเก่า ๆ โดยการบอกกฎเกณฑ์ให้นักเรียนปฏิบัติตามหรือลอกเลียนแบบท่าทางของครูที่สาธิตให้นักเรียนดู ทำให้ผู้เรียนขาดความคิดสร้างสรรค์ ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง เพราะเกรงว่าจะผิดจากแบบแผนที่ครูสอน

เช่นเดียวกับ อุษา สบถุภ (2536 : 31) ได้กล่าวว่า การสอนนาฏศิลป์นั้น ยังคงใช้วิธีการสอนแบบเก่าที่ได้รับแบบอย่างสืบต่อกันมา คือ

1. ใช้วิธีสอนโดยการให้ปฏิบัติเลียนแบบครูเป็นหลัก ครูทำให้ดูเป็นตัวอย่าง ผู้เรียนจะต้องอาศัยการสังเกตและใช้ความจำในขณะที่ปฏิบัติตามอย่างครู แล้วใช้เทคนิคของการกระทำซ้ำบ่อย ๆ จนจดจำได้ขึ้นใจ และสามารถปฏิบัติเองได้

2. อธิบายทำรำในขณะที่ปฏิบัติ โดยครูจะต้องบอกทำรำล่วงหน้าก่อนที่จะถึงจังหวะเพลงของทำรำนั้น ๆ จนกว่าผู้เรียนจะสามารถจำทำรำได้ รวมถึงจะต้องอธิบายนาฏยศัพท์ คือคำศัพท์เฉพาะที่เรียกกริยาของการทำทำนาฏศิลป์ไปด้วย นอกจากนี้ในขณะที่สอนครูผู้สอนจะต้องจับทำรำของผู้เรียนให้ทำทำได้อย่างถูกต้อง สวยงามตรงตามความต้องการของครูอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม ได้มีนักวิชาการทางด้านนาฏศิลป์ได้เสนอแนวทางวิธีการสอนนาฏศิลป์ไว้ ดังนี้
 อภรณ์ และจาดุรงค์ มนตรีศาสตร์ (2517 : 305) ได้กล่าวถึงการสอนนาฏศิลป์ไว้ว่า ควรมีลำดับขั้น ดังนี้

1. ครูผู้สอนต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับการสอนนั้น ๆ เช่น ประวัติความเป็นมาของการแสดงชุดนั้น ๆ
2. ให้ผู้เรียนฟังทำนองของเพลงที่จะเรียนจากสื่อ เช่น ระนาด ฉิ่ง หรือจากม้วนเทปบันทึกเสียง
3. แนะนำอุปกรณ์การแสดง หรือวิธีการใช้ เช่น โคม หรืออาวุธที่ใช้ประกอบการแสดง
4. บรรยายทำรำ ทำเดิน หรือการแปรแถวให้ทราบ และสาธิตทำรำให้นักเรียนดู
5. ในขณะที่ดำเนินการสอน ครูผู้สอนจะต้องรำนำหน้า หรือรำประจันหน้ากับผู้เรียน ถ้าเป็นบทเรียนที่มีการร้องประกอบ จะต้องสอนให้ผู้เรียนร้องเพลงให้ได้ก่อน

นอกจากนี้ จริญญา วีระวานิช (2524 : 10) ได้กล่าวถึงวิธีสอนนาฏศิลป์ว่า ครูผู้สอนควรดำเนินการสอนเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสอน ขั้นทบทวนและขั้นวัดผล โดยเฉพาะในขั้นสอนถือว่า การสาธิตทำรำถือเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนการสอนนาฏศิลป์ เพราะเป็นวิธีหนึ่งที่ได้ผลในการสร้างความสนใจของผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกว่าบทเรียนง่ายขึ้น ซึ่งมีหลักในการสาธิตทำรำ ดังนี้

1. สาธิตทำรำตามจังหวะดนตรีที่ใช้ประกอบ
2. ถ้าจะมีการสาธิตซ้ำ หัดทำรำให้ช้าโดยไม่ต้องใช้ดนตรี ขณะเดียวกันก็อธิบายทำรำไปตามขั้นตอนของทำรำที่มีติดต่อกันตามลำดับ
3. เมื่อครูสาธิตทำรำช้าลง คำร้องจังหวะดนตรีก็ร้องแทนแบบซ้ำ ๆ เพื่อให้สัมพันธ์กับทำรำ
4. เมื่อสาธิตแบบช้า ๆ จนนักเรียนเข้าใจดีแล้วก็สาธิตให้ดูอีกครั้งตามจังหวะและท่าทางการเคลื่อนไหวให้เป็นไปตามเพลงประกอบ เพื่อให้ให้นักเรียนรู้สึกว่าจะต้องปฏิบัติตาม
5. ในขณะที่นักเรียนเริ่มปฏิบัติ ครูควรรำนำหน้าด้วย

อมรา กล้าเจริญ (2535 : 35 – 38) ได้กล่าวถึงแนวทางการสอนนาฏศิลป์ไว้ว่า ในการฝึกปฏิบัติ นั้น ครูจะต้องเป็นผู้นำในการสาธิตท่าทางประกอบเพลง และให้นักเรียนปฏิบัติตามทีละขั้นตอน และจะต้องกระทำซ้ำ ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามด้วยความมั่นใจ

รังสี เกษมสุข (2535 : 52) ได้กล่าวถึงการสอนนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษาไว้ว่า
 ในระดับประถมศึกษา เนื้อหาทฤษฎีทางนาฏศิลป์ควรเลือกสรรเฉพาะที่จำเป็น และสอดคล้องกับกิจกรรมภาคปฏิบัติ โดยเน้นการเรียนภาคปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี การจัดให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมนาฏศิลป์จะเป็นกิจกรรมเดี่ยวหรือกลุ่มก็ตามไม่ควรเน้น หรือมุ่งฝึกฝนให้มากหรือซับซ้อนเกินไป และในการสอนควรคำนึงถึงพัฒนาการและความพร้อมของเด็กที่จะเรียนรู้ด้วย เพื่อให้การสอนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2536 : 38 – 40) ได้กล่าวถึงหลักการที่ควรปฏิบัติในการสอนดังนี้

1. ให้นักเรียนได้ลองปฏิบัติก่อน แล้วช่วยกันสรุปเป็นหลักการ โดยครูอาจใช้วิธีการแนะนำหรือสาธิตให้นักเรียนปฏิบัติตาม แล้วให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายเพื่อฝึกให้นักเรียนได้ใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลในการสรุปเป็นหลักการ ครูมีหน้าที่ช่วยป้อนคำถามหรือชี้แนะแนวทางเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ถูกต้อง

2. สอนให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ครูต้องให้โอกาสนักเรียนในการคิดหรือการแสดงออก ในกิจกรรมนาฏศิลป์บ่อย ๆ เช่น การให้คิดท่าทางประกอบเพลงประเภทต่าง ๆ

3. จัดการเรียนการสอนให้ผสมผสานกัน ในการสอนแต่ละครั้งครูไม่ควรมุ่งเน้นเนื้อหาหรือ ประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเท่านั้น แต่ควรจัดให้ผสมกลมกลืนกันไปกับกิจกรรมอื่น ๆ เช่น การร้อง หรือกิจกรรมเน้นจังหวะ เพราะเด็กจะร้องเพลงได้ต้องผ่านการฟังมาก่อนต้องรู้จักจังหวะของเพลงและถ้าจะร้อง หรือแสดงท่าประกอบเพลงได้ เด็กจะต้องร้องเพลงได้ก่อนมิฉะนั้นก็ไม่สามารถกำหนดท่าทางได้ถูกต้อง

4. สอนให้เชื่อมโยงกับวิชาอื่น ครูสามารถใช้กิจกรรมนาฏศิลป์เป็นแกนในการเชื่อมโยงวิชาอื่น ๆ หรือบูรณาการได้ เช่น ครูสอนเพลงนก เมื่อนักเรียนร้องเพลงนกได้รู้จักจังหวะของเพลงทำทำบินแบบนกได้แล้ว ครูอาจโยงต่อไปถึงความรู้อื่น ๆ ได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด วิธีการสอนในลักษณะการบูรณาการดังนี้มีผลต่อผู้เรียนในการช่วยให้เกิดความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ อันมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน และช่วยให้การเรียน การสอนมีความหมายต่อชีวิตมากขึ้น

5. การสอนโดยเน้นลักษณะนิสัย จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษา มิได้มุ่งหมายเพียงให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อนาฏศิลป์เท่านั้นแต่มีจุดมุ่งหมายอีกประการหนึ่ง คือ มุ่งสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ นักเรียนจะพัฒนาลักษณะนิสัยได้มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับ กระบวนการจัดการเรียนการสอน และความเอาใจใส่ของครู ครูจึงจำเป็นต้องเอาใจใส่ในเรื่องนี้ไปพร้อม ๆ กับการให้ความรู้ ทักษะ และเจตคติด้วย ลักษณะนิสัยของผู้เรียนที่ครูต้องเอาใจใส่ เช่น มารยาทในการฟัง หรือการชมการแสดง สมานในการฟังหรือชม ความอดทน การทำงานร่วมกับผู้อื่น การเป็นผู้นำและเป็น ผู้ตามที่ดี รวมทั้งความรับผิดชอบต่อหน้าที่

ทิศนา แคมมณี (2526 : 113 – 115) ได้เสนอแนวทางในการสอนนาฏศิลป์ ไว้ดังนี้

1. ครูควรเน้นหนักในแง่ความเข้าใจศิลปะทางด้านนาฏศิลป์ อันเป็นวัฒนธรรมของชาติสืบต่อไปมิได้ มุ่งให้เป็นถึงขั้นศิลปิน

2. ในการสอน ครูควรเน้นให้นักเรียนได้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ให้มากที่สุด

3. ถ้าเป็นไปได้ครูควรจัดชุมนุมนาฏศิลป์ขึ้น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทางด้านนี้

4. ครูควรปลูกฝังคุณสมบัติต่าง ๆ ให้นักเรียนด้วย เช่น การยอมรับความสามารถของผู้อื่น การแสดงออก การปรับปรุงอารมณ์และบุคลิกภาพของตน เป็นต้น

สมจิตต์ อินทสระ (2531 : 168) ได้กล่าวถึงแนวการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ว่า ควรยึดหลัก ปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลไม่ยึดความสามารถเฉพาะบุคคล เปิดโอกาส ให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ จัดกิจกรรมหลาย ๆ รูปแบบตามความถนัด และความสนใจ ใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธีเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุถึงจุดมุ่งหมาย เช่นวิธีสอนแบบสาธิต วิธีสอน แบบเรียนปนเล่น วิธีสอนแบบสร้างจินตนาการ วิธีสอนแบบบทบาทสมมติ และวิธีสอนแบบสถานการณ์ จำลอง เป็นต้น

วาสนา เพิ่มพูน (2542 : 228 -231) ได้กล่าวถึง แนวการสอนนาฏศิลป์ว่า แนวการสอน นาฏศิลป์ที่จะส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ตลอดจนการปลูกฝัง ลักษณะนิสัยที่ดีเป็นที่พึงประสงค์แก่สังคมนั้น เป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่จะต้องเลือกวิธีการสอนให้เหมาะสม กับเนื้อหาวิชาและวัยของผู้เรียน ซึ่งวิธีการสอนมี ดังนี้

1. การสอนแบบนาฏการ หมายถึง การแสดงต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อการถ่ายทอด หรือสื่อความหมาย ให้ผู้ดูเข้าใจ โดยใช้การแสดงท่าทางต่าง ๆ ตามธรรมชาติ ตามประสบการณ์ที่มีอยู่หรืออาจสร้างขึ้นเพื่อให้

เหมาะกับจุดประสงค์และสภาพการณ์ในการเรียนการสอน เพื่อสร้างความเข้าใจ และความสนุกสนาน จัดว่าเป็นการแสดงที่ใช้ทักษะทางภาษา และทักษะทางความคิด

2. การสอนแบบสาธิต การสอนแบบนี้เป็นการแสดงตัวอย่างที่ถูกต้องให้นักเรียนดู ซึ่งเป็นการสอนที่ให้ผลมาก แบ่งออก 5 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียม ขั้นอธิบายและสาธิต สามารถกระทำได้ 3 แบบ คือ ครูเป็นผู้สาธิต นักเรียนเป็นผู้สาธิต หรือครูและนักเรียนร่วมกันสาธิต ขั้นฝึกหัด ขั้นใช้ โดยการนำทักษะต่าง ๆ ที่นักเรียนได้เรียนมาทดลองให้เกิดประโยชน์ และขั้นสรุปและปฏิบัติ

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่า แนวทางในการสอนนาฏศิลป์นั้นจะเน้นการฝึกปฏิบัติมากกว่าการเรียนรู้ในภาคทฤษฎี และในการฝึกปฏิบัติถือว่าการสาธิตทำซ้ำโดยครูผู้สอนเป็นหัวใจสำคัญของการสอน ดังนั้นครูจึงมีความสำคัญในฐานะแม่แบบในการสาธิตทำซ้ำ เพื่อให้ผู้เรียนได้เลียนแบบด้วยการสังเกตจดจำ และฝึกปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ถึงแม้ว่าจะมีผู้เสนอแนะแนวทางในการสอนไว้หลายแนวทางก็ตาม ดังเช่นควรเน้นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด และแสดงออกตามความสามารถและความสนใจของผู้เรียน และควรจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงพัฒนาการและความพร้อมในการเรียนของเด็กเป็นสำคัญด้วย หรือการใช้วิธีการสอนที่หลากหลายสามารถจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงไปสู่วิชาอื่น ๆ ได้ รวมทั้งการสอนที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ และเพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองทั้งทางด้านการคิด และการปฏิบัติก็ตาม แต่การเรียนการสอนนาฏศิลป์ยังคงใช้วิธีการสาธิตโดยครูผู้สอนเป็นแม่แบบเช่นเดิม โดยมิได้คำนึงถึงวิธีการสอนที่เหมาะสมซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชานาฏศิลป์ ไม่ชอบ ไม่สนใจเรียนอันเป็นเหตุให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจ

2.4 ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพ

สุกรี เจริญสุข (2540 : 12-21) ได้กล่าวว่าทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพ มีแนวคิด 3 ส่วนร่วมกัน คือ

1. ทฤษฎีของความเหมือน เรียนรู้สุนทรียภาพโดยการเลียนแบบ
2. ทฤษฎีของความแตกต่าง เรียนรู้สุนทรียภาพโดยแสวงหาความแตกต่าง
3. ทฤษฎีของความเป็นฉัน เรียนรู้สุนทรียภาพโดยแสวงหาตัวเอง

ทฤษฎีทั้ง 3 ดังกล่าวในส่วนของความเหมือน ความแตกต่าง และความเป็นฉัน มีความจำเป็นจะต้องอยู่ด้วยกัน คลุกเคล้ากันจะแยกไม่ออก หรือขาดอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้

ความเหมือน คือ “ แม่แบบ ” หรือเป้าแบบ คือครู เป็นแบบอย่างให้ผู้เรียนได้เรียนรู้หลักของความเหมือน ประกอบการเลียนแบบ และการทำซ้ำ

ความแตกต่าง เป็นความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงจากความจำเจ ความรู้สึกเบื่อหน่ายในบรรยากาศ และสิ่งที่เป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน ต้องการสิ่งใหม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและมีความแตกต่างกันไปทำให้ดูมีชีวิตชีวา

ความเป็นฉัน เป็นรากเหง้าทางวัฒนธรรม ความสมบูรณ์ลงตัวของศิลปะจะต้องตั้งอยู่บนความเป็นฉันอวดความเป็นฉัน และความเป็นฉันก็คือรากเหง้าทางวัฒนธรรม ของชุมชน

1. ทฤษฎีความเหมือน

1.1 ทฤษฎีการเลียนแบบ

การเลียนแบบ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นจากการได้เห็น ได้สัมผัส แล้วอาศัยการเลียนแบบที่จะลอกเลียนให้เหมือนแม่แบบ ดังนั้นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งในการเลียนแบบ ได้แก่

1. มีต้นแบบที่ดี
2. มีความประทับใจ

3. การปฏิบัติ

4. การทำซ้ำ เป็นการซ้ำย้ำทักษะ (Skill) เพื่อให้เกิดความชำนาญ และสามารถควบคุมกำกับ จัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ทฤษฎีความแตกต่าง

2.1 ทฤษฎีการแหกคอก

การทำซ้ำจนชินใจ ช้าจนเกิดความเบื่อหน่าย มีความรู้สึกที่ต้องการเปลี่ยนแปลง ต้องการที่จะแหกคอกออกมา ต้องการที่ความแตกต่าง ต้องการบรรยากาศและวิธีการแบบใหม่ ปฏิเสธรูปแบบและวิธีการดั้งเดิม มีการแสวงหาและสร้างแนวทางขึ้นมาใหม่

2.2 ทฤษฎีทางเวทดา

ทางเวทดา เป็นทางที่สมบูรณ์ในการสร้างผลงานออกมา มีทักษะที่สมบูรณ์ถูกต้อง แม่นยำ มีความเป็นตัวของตัวเอง ในการสร้างสรรค์ผลงานขึ้นมาใหม่

3. ทฤษฎีความเป็นฉันท

สุนทรียภาพตั้งอยู่บนรากเหง้าของวัฒนธรรม (ความเป็นฉันท) ถือเป็นหัวใจของงานศิลปะ มี 2 ระดับคือ

3.1 วัฒนธรรมที่เป็นสิ่งติดตัวภายใน (สันดาน) สิ่งที่เป็นครุอยู่ภายใน การเก็บสั่งสมความรู้ความสามารถที่ทับถมเอาไว้ภายในเป็นคุณสมบัติทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ เมื่อมีโอกาสสิ่งเหล่านั้นก็จะไหลออกมาภายนอกในรูปของงานศิลปะ แสดงถึงความเป็นฉันท

3.2 วัฒนธรรมที่เป็นสังคมภายนอก เป็นเบ้าหลอมให้คนในชุมชนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความรู้สึกนึกคิดคล้ายๆกันรับรู้ว่าเป็นวัฒนธรรมของกันและกัน(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ . 2540 : 12 – 21)

ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพ ผู้เรียนควรได้รับการฝึกทั้งในด้านการเลียนแบบ การแสวงหาความแตกต่าง และการค้นพบเอกลักษณ์เฉพาะตน ดังนั้นในการจัดกิจกรรมนาฏศิลป์ครูผู้สอนจึงต้องยึดหลักทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพของผู้เรียนให้ปรากฏออกมาทั้ง 3 ด้านคือ ความเหมือน ความแตกต่าง และความเป็นฉันท หมายถึง การฝึกให้ผู้เรียนได้ศึกษารูปแบบของการแสดงนาฏศิลป์ที่ถูกต้องจากการเลียนแบบจนสามารถสร้างรูปแบบวิธีการใหม่ขึ้นได้ตามความสามารถของผู้เรียน

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนาฏศิลป์พื้นเมือง

3.1 ความหมายของนาฏศิลป์พื้นเมือง

ลีช (Leach . 1949 : 221) ให้ความหมายของคำว่านาฏศิลป์พื้นเมืองไว้ว่านาฏศิลป์พื้นเมืองเป็นกิจกรรมการแสดงออกของกลุ่มชนในสังคมและเป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งในชีวิต นาฏศิลป์พื้นเมืองมักเกี่ยวกับศาสนา หรือความเชื่อของกลุ่มชนนั้น ๆ

เดอะเวิลด์บุค เอนไซโคพีเดีย (The World Book Encyclopedia . 1979 : 268) ได้ให้ความหมายของนาฏศิลป์พื้นเมืองว่าเป็น การเต้นรำที่เป็นส่วนหนึ่งของขนบธรรมเนียมและประเพณีของชาตินาฏศิลป์พื้นเมืองไม่ใช่การแสดงของชาติ ไม่ใช่การแสดงของนักแสดงอาชีพซึ่งแสดงบนเวที แต่เป็นการละเล่นของชาวบ้านล้วน ๆ และสืบทอดกันมาจากยุคหนึ่งสู่ยุคหนึ่ง

เรณู โกศินานนท์ (2535 : 24) ได้ให้ความหมายของนาฏศิลป์พื้นเมืองว่าเป็นการแสดงออกซึ่งจิตใจ ความรู้สึก และความเชื่อถือตามขนบธรรมเนียม ซึ่งขยายความให้กว้างได้ ดังนี้

นาฏศิลป์พื้นเมือง เป็นการแสดงที่มีความเด่นชัดในเอกลักษณ์ของตนเอง ซึ่งอาจแบ่งออกได้ตามรูปแบบ ลักษณะลีลา ความเคลื่อนไหว น้ำเสียงตามสำเนียงของท้องถิ่นตลอดจนความเชื่อที่ยอมรับกันว่าภาคเหนือเป็นอย่างไร ภาคใต้เป็นอย่างไร

นาฏศิลป์พื้นเมือง เป็นการแสดงออกซึ่งชีวิตจิตใจของคนในชนบท เริ่มด้วยการใช้เสียงร้องเป็นเพลงที่มีทำนองเอื้อนอย่างง่าย ๆ ก่อน แล้วจึงเพิ่มความเคลื่อนไหวร่างกายให้บังเกิดรสชาติที่ดีขึ้น

อมรา กล้าเจริญ (2531 : 36) ได้ให้ความหมายของนาฏศิลป์พื้นเมืองไว้ว่า เป็นการแสดงของชาวบ้านท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งแต่ละท้องถิ่นก็ประดิษฐ์แบบแผนของตนไปตามความนิยม เป็นการแสดงเพื่อความรื่นเริงในฤดูเทศกาลต่าง ๆ ซึ่งแต่เดิมมิได้ยึดเป็นอาชีพ หรือเล่นเพื่อหารายได้

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า นาฏศิลป์พื้นเมือง หมายถึง การแสดงที่ชาวบ้านในแต่ละท้องถิ่นคิดประดิษฐ์ขึ้น ซึ่งสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ และแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น ๆ และในแต่ละท้องถิ่นจะมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อความรื่นเริงบันเทิงใจของชาวบ้าน

3.2 ลักษณะสำคัญของนาฏศิลป์พื้นเมือง

อุดม หนูทอง (2531 : 1 – 8) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของดนตรีและนาฏศิลป์พื้นเมืองไว้ดังนี้

1. ดนตรี และนาฏศิลป์พื้นเมือง เป็นมรดกร่วมกันของกลุ่มชาวบ้านโดยชาวบ้าน และเพื่อชาวบ้านนั่นเอง หมายถึง ชาวบ้านเป็นต้นคิด เป็นผู้เล่น เป็นผู้สืบทอด และเอื้อสนองต่อความต้องการของชาวบ้านเป็นหลัก

2. ดนตรี และนาฏศิลป์พื้นเมือง ไม่ปรากฏผู้เป็นต้นคิดถ่ายทอดโดยการบอกเล่า การเลียนแบบ และดำรงอยู่ได้ด้วยการจดจำ และปฏิบัติต่อ ๆ กันมา

3. ดนตรี และนาฏศิลป์พื้นเมือง มีความเรียบง่ายตรงไปตรงมาสอดคล้องกับท้องถิ่น การดำรงชีพและความรู้สึกนึกคิดของชาวบ้าน

4. ใช้ภาษาถิ่น ฉันทลักษณ์ท่วงทำนองลีลาเฉพาะท้องถิ่น เป็นรูปแบบในการแสดงออก

5. ดนตรี และนาฏศิลป์พื้นเมืองย่อมมีการเปลี่ยนแปลงประสมประสานกับดนตรี และการละเล่นของชุมชนนั้น ๆ ตลอดจนวัฒนธรรมใหม่ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า ลักษณะสำคัญของดนตรี และนาฏศิลป์พื้นเมืองที่สำคัญนั้น คือเป็นศิลปะที่ชาวบ้านเป็นผู้คิดประดิษฐ์ขึ้นด้วยตนเอง ทั้งดนตรีรูปแบบการแสดงคำร้อง รวมทั้งแสดงและสืบทอดกันเองภายในชุมชนด้วยวิธีการจดจำ ซึ่งมีความเรียบง่ายอันแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่นอย่างชัดเจน

3.3 ลักษณะของการแสดงนาฏศิลป์พื้นเมือง

นาฏศิลป์พื้นเมือง มีลักษณะการแสดงแบ่งได้ ดังนี้

1. การแสดงในเชิงร้องและขับลำ

การร้องและการขับลำ เป็นการใช้ภาษาเชิงปฏิภาณไหวพริบอย่างฉับไว นับเป็นการละเล่นที่เน้นเฉพาะการขับร้อง อาศัยถ้อยคำ ทำนอง และสำเนียงตลอดจนภาษาถิ่น ซึ่งมีอยู่ทุกภาค ดังต่อไปนี้

ภาคกลาง มีการละเล่นในเชิงขับร้อง แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

1. เพลงปี่พาทย์ เป็นการร้องโต้ตอบกันระหว่างชายหญิง ทั้งการเกี่ยวพาราสี เรียกตัวเอกของทั้งสองฝ่ายว่า “ พ่อเพลง แม่เพลง ” เพลงในลักษณะนี้มีหลายแบบซึ่งล้วนต่างกันทั้งลีลา สำเนา และโอกาส อาจมีดนตรีประกอบ มีการรำร่าเพื่อเน้นคำขับร้องด้วย เช่น ลำตัด เพลงฉ่อย เพลงอีแซว เพลงพวงมาลัย เพลงเรือ เพลงเหย่อย เป็นต้น

2. เพลงเกี่ยวกับการทำงาน มีลักษณะเป็นของชาวบ้านแท้ ๆ มากขึ้น เนื่องจากการใช้เพลงช่วยคลี่คลายความเหน็ดเหนื่อย ซึ่งนับเป็นความฉลาดที่ทำให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความสนุกสนาน มีการ

ร้องโต้ตอบและแทรกคำพูดธรรมดาเพื่อล้อเลียนหยอกเย้าไปด้วย เช่น เพลงเกี่ยวข้าว เพลงสงพ่าง เพลงซักกระดาน เพลงพานพาง เต็นท์กำรำเคียว เป็นต้น

ภาคเหนือ มีการขับร้อง และการขับลำโดยใช้ถ้อยคำ สำเนียง และทำนองซึ่งคลอเคล้าด้วยปี่ซอ เรียกว่า “ซออุสาว” ได้แก่ การร้องตอบโต้กันระหว่างหญิงชาย ซึ่งมักใช้คำกลอนที่แต่งไว้แล้วจดจำมาร้อง มีเพียงบางโอกาสเท่านั้นที่ร้องกันอย่างฉับไว ซึ่งจะต้องเป็นผู้มีประสบการณ์สูง การร้องเป็นเรื่องเชิงขับลำนำ มักใช้เรื่องพระลอ และน้อยใจยา เป็นต้น

ภาคอีสาน มีเพลงขับขานในลักษณะต่าง ๆ อยู่มาก เช่น กลอนลำ ที่หมอลำกลอนจดจำและใช้เป็นบทขับร้องคู่กับการเป่าแคน กลอนสุขวัญที่วิวัฒนาการมาจากพิธีพราหมณ์ เช่น สุขวัญบ่าวสาวกินดอง สุขวัญดึก ฯลฯ

ภาคใต้ มีเพลงกลอนใช้ร้อง ใช้ขับลำที่แสดงปฏิภาณของกวี คือ เพลงบอก แม้ว่าจุดประสงค์แห่งเนื้อความของเพลงบอกจะบอกเรื่องราวหรือข่าวคราวให้ผู้คนทราบเรื่องต่างๆ แต่ก็มีวิธีร้องประกอบการแสดงไม่ให้เบื่อฟัง 2 แบบ คือ ร้องแบบสั้น ๆ แล้วมีลูกคู่รับ กับร้องแบบยาว อย่างร้ายยาวแล้วมีลูกคู่รับ คณะเพลงบอกจะมีพ่อเพลง แม่เพลงและลูกคู่ เครื่องดนตรีมีฉิ่ง กรับ ปี่ ขลุ่ย และทับ ไม่มีการรำ

2. การแสดงเชิงเรื่องราว

เป็นการแสดงขับร้องขับลำที่ขยายออกไปเป็นเรื่องราว จนถึงการแสดงเป็นแบบละคร ลิเก ซึ่งมีการฟ้อนรำออกท่าทาง และจัดตัวแสดงอย่างละคร มีดนตรีประกอบบ้าง ลักษณะของการแสดงจะใช้เรื่องราวต่าง ๆ เป็นเนื้อหาหรืออาจตัดตอนมาจากนิทาน นิยาย หรือวรรณกรรมตอนใดตอนหนึ่ง

ภาคกลาง การแสดงดังกล่าวได้แก่ การแห่ล้ออกตัว เช่น แห่ลู่ซุก ตอนพาสองกุมารเข้าป่า เป็นต้น นอกจากนี้ก็มีการแสดงลิเก

ภาคเหนือ เช่น การแสดงเรื่องน้อยใจยา และเรื่องพระลอ

ภาคอีสาน เช่น การแสดงหมอลำซึ่งมีอยู่ 2 แบบ คือ หมอลำกลอน และหมอลำหมู่ สำหรับหมอลำกลอนเป็นการร้องขับขานคำกลอนตอบโต้กัน แต่หมอลำหมู่เป็นการแสดงที่มุ่งเน้นเป็นเรื่องราว มีการแต่งตัวอย่างละคร โดยใช้เรื่องราวต่าง ๆ เป็นเนื้อหาของการแสดงและอาจมีฉากประกอบด้วย

ภาคใต้ มีการแสดงที่เห็นชัดเจน คือ การแสดงโนรา แม้ว่ากระบวนฟ้อนรำจะเป็นแบบฟ้อนชั้นสูง การแสดงอีกชนิดคือ ลิเกป่า ซึ่งเป็นการแสดงที่ผสมอยู่ในวงรำมะนา มีผู้แสดงแต่งตัวอย่างละคร มีการร้องขับขานเป็นทำนองและดำเนิน ซึ่งส่วนมากจะเป็นการฟ้อนรำ

3. การแสดงในเชิงขบวนแห่

การแสดงในเชิงจัดขบวน มีขึ้นเพื่อแสดงความครึกครื้นสนุกสนานในการเดินทางเคลื่อนจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่ง จัดเป็นขบวนแห่ซึ่งมีการร้องรำทำเพลง และฟ้อนรำเข้าขบวนไปด้วยกันเป็นขบวนยาว เป็นการแสดงที่มีอยู่ทุกภาค

ภาคกลาง มีการแสดงรำกลองยาวเป็นสิ่งที่เห็นได้ชัด ผู้แสดงมี 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่ทำหน้าที่เป็นนักดนตรี ตีกลอง ฉิ่ง ฉาบ กรับ และโหม่ง อีกกลุ่มทำหน้าที่เป็นผู้แสดงท่าทางตามจังหวะกลองโดยไม่มีแบบแผนตายตัว แต่มีลักษณะการรำที่กระฉับกระเฉงและสนุกสนาน นิยมใช้ในการแห่ภาค หรือแห่ขันหมาก เป็นต้น

ภาคเหนือ มีการฟ้อนเข้าขบวนแห่ ซึ่งอาจเข้าขบวนแห่หรือตั้งอยู่กับที่ ในการฟ้อนแต่ละครั้งจะใช้ผู้แสดงเป็นจำนวนมาก แสดงออกถึงความพร้อมเพรียงในการแสดงอย่างสวยงาม

ภาคอีสาน มีการแข่งเป็นพื้น ซึ่งถือว่าเป็นการรำแบบของอีสานโดยเฉพาะ ได้แก่ การแข่งเข้าขบวนบั้งไฟ การแข่งเข้าขบวนแห่เป็นการรำที่พร้อมเพรียงเช่นเดียวกับการฟ้อน

ภาคใต้ การจัดแสดงเข้าชบวนแห่ของภาคใต้มีอยู่ไม่มากนัก เท่าที่มีอยู่ได้แก่ งาน”แห่หมรับ” ซึ่งเป็นการแห่พุ่มที่จัดแต่งด้วยขนมแห้งและผลไม้ต่าง ๆ ผู้เข้าชบวนแต่งกายอย่างการแสดงโนรา พุ่มดังกล่าวนี้ใช้ในการประกอบพิธีต้อนรับตายาย ซึ่งมีประจำทุกปีในเดือน 10 รวมทั้ง “ การส่งตายาย” ด้วยซึ่งเป็นการนำขนมและผลไม้ไปวางไว้บนร้านไม้ไผ่ให้บรรพบุรุษที่เป็นเปรตกิน

ลักษณะของการแสดงพื้นเมืองของแต่ละภาคดังกล่าว สรุปได้ว่า การแสดงเหล่านี้ล้วนได้รับการสร้างสรรค์ขึ้นมาเพื่อสนองตอบความต้องการของสังคมในแต่ละชุมชน อันแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่นอย่างชัดเจน

3.4 เชิงกระติบข้าว

“ เชิง” เป็นคำที่มีสองความหมาย คือ

1. “ เชิง” ในความหมายของภาคอีสาน ใช้เรียกการแห่บั้งไฟที่มีการร้องหรือการรำ
2. “ เชิง” ในความหมายของภาคกลาง ใช้เรียกการฟ้อนต่าง ๆ ของภาคอีสานว่า “ เชิง” ยกเว้น

การฟ้อนของพวภูไท

การรำเชิงนั้นดั้งเดิมที่เดิยวมักใช้เฉพาะพิธีกรรมบางอย่าง มักมีขึ้นเพื่อความอยู่รอดของชุมชนเป็นส่วนรวม เช่น เชิงบั้งไฟ เชิงแห่นางแมว ฯลฯ ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นพิธีกรรมขอฝนของชาวอีสานโดยจะมีการฟ้อนประกอบคำร้อง แต่อย่างไรก็ตามมีเชิงเป็นจำนวนมากที่ไม่มีคำร้องประกอบ เพียงแต่รำแล้วมีดนตรีประกอบซึ่งเน้นหนักไปทางจังหวะ

ลักษณะของการรำเชิงนั้น ผู้แสดงจะยกเท้าขึ้นสูงจนเห็นการงอเข่าอย่างชัดเจน มิได้ย่างก้าวเนิบนาบแบบการฟ้อนรำของภาคเหนือ

ท่ารำของเชิง เป็นท่ารำที่ดัดแปลงมาจากธรรมชาติ ได้แก่ ท่าถอนกล้า ท่าดำนา ท่าอายุ ท่าล้างมือ ท่าสลัดมือ ท่าเช็ดมือ ท่าปั้นข้าว ท่าเตี้ย ท่านกยุงรำแพน และท่าสอดสร้อยมาลา เป็นต้น

การแต่งกาย ในสมัยก่อนทั้งชาย และหญิงแต่งตัวได้ตามที่ตนเองมี ถ้าหากเป็นงานที่จัดขึ้นจึงจะแต่งกายใส่เครื่องประดับให้สวยงาม

ในปัจจุบันในการแสดงเชิง ผู้หญิงจะสวมเสื้อแขนกระบอกทรงรูปเล็กน้อย นุ่งผ้าซิ่นทับตัวเสื้อ คาดเข็มขัดเงิน ห่มสไบทับตัวเสื้ออีกที เครื่องประดับมีสร้อยคอ กำไลข้อเท้า ผมเกล้ามวยทัดดอกไม้สวยงาม

สำหรับการแต่งกายของผู้ชาย สวมเสื้อม่อฮ่อม กางเกงขาก๊วย และมีผ้าขาวม้าคาดเอว มาลัยดอกไม้คล้องคอ และมีดอกไม้ทัดหู หรือผ้าโพกศีรษะ

เครื่องดนตรี ประกอบด้วย กลองยาว ฉาบ ฉิ่ง ฉ้อง โหม่ง และแคน หรือใช้วงดนตรีพื้นเมือง เช่น วงโปงลาง

จังหวะเชิง “ ป๊ะ เท่ง ป๊ะ เท่ง ป๊ะ เท่ง เท่ง”

การรำเชิง เป็นการแสดงที่ให้ความสนุกสนานรื่นเริง การรำเชิงมีหลายชนิด เช่น เชิงกระติบ เชิงกระหย่ง เชิงตั้งห้วย เชิงสวิง เชิงสราญ และเชิงกะลา เป็นต้น

ประวัติความเป็นมา

เชิงกระติบข้าว เป็นการละเล่นพื้นเมืองของชาวภูไทซึ่งเป็นชาวไทยเผ่าหนึ่งที่มีเชื้อสายสืบต่อกันมาช้านาน ในดินแดนทางภาคอีสานของไทย เช่นในเขตจังหวัดสกลนคร และจังหวัดใกล้เคียง นิยมแสดงกันในโอกาสรื่นเริงวันนักขัตฤกษ์ต่าง ๆ

ต่อมา กรมศิลปากรได้เรียนขอร้องพลโทแสวง เสนาณรงค์ ซึ่งเวลานั้นเป็นเลขาธิการทำเนียบนายกรัฐมนตรี ให้ช่วยติดต่อกับหัวหน้าหมู่บ้านในจังหวัดสกลนครให้นำคณะผู้เล่น “ เชิงกระติบข้าว” ของ

ชาวจังหวัดเข้ามาฝึกสอนศิลปินของกรมศิลปากร เพื่อเตรียมไว้ต้อนรับพระราชอาคันตุกะที่จะเข้ามาเยือนประเทศไทย และได้นำออกแสดงต้อนรับพระราชอาคันตุกะ ณ โรงละคร 2 ครั้ง คือ แสดงต้อนรับ ฯพณฯ นายพล ปาร์ก จุงฮี ประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐเกาหลีใต้ และภริยา เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2509 และแสดงถวายต้อนรับสมเด็จพระเจ้าไฮเล เซลาซีที่ 1 พระจักรพรรดิแห่งเอธิโอเปีย เมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2511 (ธนิต อยู่โพธิ์. 2516 : 291)

วิธีแสดง

เริ่มด้วยชาวภูไทฝ่ายชายนำเอาเครื่องดนตรี และเครื่องประกอบจังหวะหลายอย่างมี แคน แก๊บ (กรับ) กลองเถิง กลองเต๊ะ โหม่ง และฉาบ มาร่วมกันบรรเลงเพลงที่มีทำนองและจังหวะรุกเร้า ต่อจากนั้นเหล่าสตรีชาวภูไทวัยต่าง ๆ ซึ่งมีกระติบข้าว (กล่องใส่อาหาร) แขนงสะพายอยู่ข้างตัวจะออกมา เชิญแสดงอากัปกริยาของสตรีชาวภูไท ขณะเมื่อสะพายกระติบใส่ข้าวเพื่อนำอาหารไปส่งให้แก่สามีและญาติพี่น้องที่ออกไปทำงานอยู่นอกบ้าน

การแต่งกาย

แต่งกายแบบพื้นเมืองภาคอีสาน นุ่งผ้าซิ่นมีเชิงยาวคลุมเข่าเล็กน้อย สวมเสื้อแขนกระบอก คอกลมหรือคอปิด ห่มสไบทับเสื้อ

เครื่องประดับ

1. สร้อยคอทำด้วยโลหะกลม ๆ แขนงเป็นพวงระย้า
2. กำไลข้อมือทำด้วยโลหะสีเงิน (ลูกปัด)
3. กำไลข้อมือทำด้วยโลหะสีเงินเช่นเดียวกับกำไลข้อมือ
4. ต่างหู
5. เหล้าผมมวยสูงทัดดอกไม้

อุปกรณ์ กระติบข้าว (กล่องใส่อาหาร ทำด้วยไม้ไผ่สาน)

เครื่องดนตรี

เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบจังหวะ มี กลองเถิง กลองยาว แคน ข้องโหม่ง ฉิ่ง ฉาบ และกรับ

ท่ารำ

ท่ารำเชิงกระติบข้าว มีทั้งสิ้น 18 ท่ารำ ดังนี้

ท่าที่ 1. ทำออก กำมือหลวม ๆ ทั้งสองมือ ทอดแขนทั้งสองข้างลำตัว เขย่งส้นเท้าและเริ่มย่อเท้า ขวา – ซ้าย – ขวา – ซ้าย นับเป็น 1 จังหวะ เอียงศีรษะตามเท้าที่ก้าวพร้อมกับส่งแขนไปข้างหน้า

ท่าที่ 2. มือซ้ายจับคว่ำเหยียดส่งตั้งไปข้างหน้า มือขวาดั้งวงหงายมือส่งปลายนิ้วไปด้านหลัง ศีรษะเอียงขวา ย่ำเท้าตามจังหวะ พร้อมสลับมือขวาจับคว่ำเหยียดแขนส่งตั้งไปข้างหน้า มือซ้ายตั้งวงมือหงายส่งปลายนิ้วไปข้างหลังศีรษะเอียงซ้าย ย่ำเท้าตามจังหวะพร้อมสลับมือในกริยาเช่นเดิม

ท่าที่ 3. ประสมเท้าขวาเหลื่อม ใช้จมูกเท้าตบพื้นตามจังหวะค่อย ๆ นั่งลง มือปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าที่ 2

ท่าที่ 4. นั่งบนส้นเท้า เข่าซ้ายยกเหลื่อมเข่าขวาเล็กน้อย มือทั้งสองจับหงายทางด้านซ้าย ศีรษะเอียงซ้าย

ท่าที่ 5. ม้วนมือทั้งสองจับปล่อย ตั้งวงล่างทางด้านซ้ายเหมือนเดิมแล้วพนมมือไหว้ กระดกมือขึ้นตามจังหวะพร้อมกับลุกขึ้นยืน

ท่าที่ 6. ประสมเท้าซ้ายเหลื่อม มือทั้งสองจับหงายแล้วกรีดออก ให้มือซ้ายตั้งวงก่อนไปทางหลัง

มือขวาตั้งวงหน้า เบี่ยงไหล่ซ้าย วางสันเท้าซ้ายข้างหน้า เปลี่ยนมือทั้งสองเป็นจับคว่ำระดับวงล่าง ย่ำเท้าตามจังหวะ กรัดมือทั้งสองออกให้มือขวาตั้งวงก่อนไปข้างหลัง มือซ้ายตั้งวงหน้า เบี่ยงไหล่ขวา วางสันเท้าขวาข้างหน้า ปฏิบัติเช่นนี้สลับกัน

ท่าที่ 7. กำมือหลวม ๆ ทั้งสองมือ ตั้งขึ้นข้างหน้าในลักษณะติดนิ้ว ย่ำเท้าตามจังหวะพร้อมกับติดนิ้ว เอียงศีรษะไปทางเดียวกับเท้าที่ย่ำ

ท่าที่ 8. ทำสวดสร้อยมาลาแปลง มือขวาตั้งวงหน้า มือซ้ายจับหางระดับชายพก ศีรษะเอียงซ้าย สลับมือซ้ายตั้งวงหน้า มือขวาจับหางระดับชายพกเอียงศีรษะทางขวา นั่งลงบนสันเท้าโดยให้เหลื่อมเท้าขวา แล้วลุกขึ้นยืนในท่าสวดสร้อยมาลาแปลง

ท่าที่ 9. ย่ำเท้าตามจังหวะ มือทั้งสองอุ้บโปก หมุนตัวย่ำเท้าตามจังหวะเดินเป็นวงกลมทวนเข็มนาฬิกา หันไหล่ซ้ายเข้าหากันแล้วหมุนตัวกลับด้านซ้ายมือกันไหล่ขวาเข้าหากัน เดินเวียนตามเข็มนาฬิกาเป็นวงกลม

ท่าที่ 10. หันหน้าเข้าหากันเป็นวงกลม ก้าวเท้าขวา – ซ้าย – จรดเท้าขวา มือซ้ายจับหางระดับชายพก มือขวาจับส่งหลังตั้งก้มตัวเล็กน้อย ถอยเท้าขวา – ซ้าย – จรดเท้าขวา ปล่อยจับมือทั้งสองมาตั้งวงหน้าในท่าบังสุริยา ปฏิบัติสลับกัน

ท่าที่ 11. หันหน้าเข้าหากันเป็นวงกลม มือทั้งสองตั้งวงระดับไหล่ให้ฝ่ามือชนกัน ย่ำเท้าตามจังหวะ

ท่าที่ 12. เอียงศีรษะซ้าย มือทั้งสองจับหางระดับสะโพกทางด้านซ้าย ม้วนมือปล่อยจับตั้งวงล่างระดับเดียวกัน แล้วสลับมาจับหางทั้งสองมือระดับสะโพกทางด้านขวา ม้วนมือปล่อยจับตั้งวง ปฏิบัติเช่นนี้สลับกันพร้อมกับค้อย ๆ นั่งลงบนสันเท้า

ท่าที่ 13. สลับกันลุกขึ้นยืน โดยคนที่นั่งบนสันเท้าตบมือตามจังหวะ ส่วนคนที่ลุกขึ้นยืนตั้งมือขวาระดับใบหู มือซ้ายหางมือตั้งแขนส่งมาข้างหน้าให้ปลายนิ้วชี้ตกลงล่าง เอียงศีรษะทางขวา วาดแขนสลับกัน ซ้าย – ขวา เหลื่อมเท้าขวาตามจังหวะ

ท่าที่ 14. ท่าปั้นข้าวเหนียว ให้คนที่ยืนหมุนตัวทางขวา ก้าวเท้าขวา – ซ้าย – ขวาย่ำอยู่กับที่ ยกเท้าซ้าย มือขวายกสูงระดับวงบน มือซ้ายหางระดับสะโพก โดยกำมือทั้งสองหลวม ๆ และขยับมือในลักษณะขยำข้าวเหนียว พร้อมขยับสะโพกขึ้นลงตามจังหวะ หมุนตัวย่ำเท้าทางซ้ายปฏิบัติทำซ้ำเช่นเดียวกัน แล้วนั่งลงให้คนที่นั่งลุกขึ้นโดยปฏิบัติในท่าที่ 13 และท่าที่ 14

ท่าที่ 15. มือซ้ายจับหางระดับชายพก มือขวาจับส่งหลังก้มตัวเล็กน้อย เอียงศีรษะซ้าย เท้าขวาเหลื่อมตบเท้าตามจังหวะพร้อมกับลุกขึ้นยืน

ท่าที่ 16. ย่ำเท้าตามจังหวะเดินขึ้นหน้าปล่อยจับทั้งสองมือตั้งวงหน้าในท่าบังสุริยา เอียงศีรษะซ้าย

ท่าที่ 17. ย่ำเท้าตามจังหวะถอยหลัง มือขวาจับส่งหลัง มือซ้ายจับหางระดับชายพกก้มตัวเล็กน้อย เอียงศีรษะซ้าย ปฏิบัติท่าที่ 16 และ 17 สลับกัน

ท่าที่ 18. ก้าวเท้าขวา – ซ้าย – ขวา ยกหน้าเท้าซ้าย มือขวาเท้าสะเอวมือซ้ายตั้งวงล่างตะแคงมือศีรษะเอียงซ้าย ก้าวเท้าซ้าย – ขวา – ซ้าย ยกหน้าเท้าขวา มือซ้ายเท้าสะเอว มือขวาตั้งวงล่างตะแคงมือเอียงศีรษะขวา ปฏิบัติเช่นนี้สลับกัน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะดำเนินการวิจัยโดยใช้ท่ารำเชิงกระต๊อบข้าว 7 ท่ารำ

4. เอกสารเกี่ยวกับรางวัลมาตรฐาน

4.1 ประวัติความเป็นมา

รางวัล เป็นการแสดงของชาวบ้านภาคกลางที่ร่วมกันเล่นเพื่อความสนุกสนานและเพื่อความสามัคคี แต่เดิมเรียกว่า “รำโทน” เนื่องจากใช้โทนตีประกอบจังหวะเป็นหลัก ตีจังหวะง่าย ๆ คือ ป๊ะ โทน ป๊ะ โทน ป๊ะ โทน โทน ต่อมาได้เพิ่มเครื่องประกอบจังหวะอีก 2 ชิ้น คือ กรับและฉิ่ง เป็นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ แต่ยังไม่มียंत्रองใด ๆ เสียงของโทนทำให้ผู้คนเกิดความรู้สึกสนุกสนานและชักชวนกันออกไปรำรำเป็นคู่ ๆ ลักษณะการรำโตนั้นใช้ทำรำง่าย ๆ ไม่มีกำหนดกฎเกณฑ์ข้อแต่เพียงย่ำทำให้ถูกจังหวะ ต่อมาจึงมีผู้คิดทำนอง และบทร้องประกอบจังหวะโตนขึ้น

ต่อมาการเล่น “รำโทน” ได้พัฒนามาเป็น “รางวัล” ลักษณะที่สำคัญคือ ชาย – หญิงรำเป็นคู่ ๆ ตามกันไปเป็นวงอย่างมีระเบียบ โดยมีจังหวะโตนเป็นหลัก เรียกว่า “รางวัลพื้นเมือง” การรำวงนี้เล่นได้ทุกฤดูกาล ทุกงานเทศกาล เนื้อหาของเพลงรางวัลพื้นเมืองนอกจากให้ความบันเทิงแล้ว ยังสอดแทรกอารมณ์ ความรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีของไทยลงไปด้วย เพลงรางวัลเหล่านี้สืบทอดกันมาด้วยวิธีจดจำสืบทอดกันมาเป็นทอด ๆ จึงไม่ปรากฏนามผู้แต่ง

เพลงที่ใช้ร้องประกอบการรำวงพื้นเมือง ได้แก่ เพลงช่อมาลี เพลงเชอราช่างนำดู เพลงยวน ยวน ยวน เพลงตามองตา เพลงใกล้เข้าไปอีกนิด เพลงยวนยาเหล เป็นต้น

เพลงช่อมาลี

ช่อมาลีคนดีของพี่ก็มา	สวยจริงหนาเวลาค่ำคืน
ไอ้จันทร์ไปไหน	ทำไมจึงไม่ส่องแสง
เดือนมาแฝงแสงสว่าง	เมฆน้อยลอยมาบัง (ซ้ำ)

เพลงเชอราช่างนำดู

(ซ) เชอราช่างนำดู	ถ้า मैंรำคู่จะเป็นบุญตา
(ญ) ออย่ามาทำอย่าทำพุดจา	ประเดี๋ยวจะให้ได้ฉาย
(ซ) หวานคารมคำคมแฉ่งอน	(ญ) รู้ว่างอนมาอนทำไม
(ซ) รับรักฉันหนอยได้ไหม	(ญ) อยู่ ไม่ได้หวานใจเธอมี

เพลงยวน ยวน ยวน

ยวน ยวน ยวน	กระบิดกระบวนยั่วชวนใจชาย
ยักท่ามาแต่ระบำ	พื่อนรำหมุนเวียนเปลี่ยนไป
ยักคิ้วยักเอวยักไหล่	ตาชม้ายไม่วายแลมอง

เพลงหล่อจริงนะดารา

หล่อจริงนะดารา	งามตาจริงแม่สาวเอย
วันนี้ฉันมีความสุข	สนุกรื่นเริงหัวใจ
ที่นี้เป็นแดนสวรรค์	เธอกับฉันมาเล่น.....คงกำ

เพลงตามองตา

ตามองตา	สายตามาจ้องมองกัน
รู้สึกเสียวชานหัวใจ	รักฉันก็ไม่รัก
หลงฉันก็ไม่หลง	ฉันยังอดโค้งเธอไม่ได้
รูปช่างงามวิไล	เหมือนดอกไม้ที่เธอถือมา

เพลงใกล้เข้าไปอีกนิด

ใกล้เข้าไปอีกนิด	ชิด ๆ เข้าไปอีกหน่อย
สวรรค์น้อยน้อย	อยู่ในวงฟ้อนรำ
รูปหล่อเขาเชิญมาเล่น	เนื้อเย็นเขาเชิญมารำ
มองมานัยน์ตาหวานน้ำ (ซ้ำ)	มามารำกับพี่นี่เอย

ฯลฯ

ต่อมาในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ราวพ.ศ. 2487 ได้ดำริให้มีการปรับปรุงการเล่นรำโทนขึ้น เพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นแบบฉบับมาตรฐาน ทั้งบทร้องและทำรำประกอบ จึงเกิดเป็นการแสดงที่เรียกว่า “ รำวงมาตรฐาน ” มาจนถึงปัจจุบัน

บทร้องเพลงรำวงมาตรฐานที่แต่งขึ้นมาใหม่มีทั้งสิ้น 10 บทเพลง กรมศิลปากรแต่งขึ้น 4 บทคือ

1. เพลงงามแสงเดือน ทำรำสอดสร้อยมาลา
2. เพลงชาวไทย ทำรำชักแป้งผัดหน้า
3. เพลงรำมาซิมารำ ทำรำสาย
4. เพลงคืนเดือนหงาย ทำรำสอดสร้อยมาลาแปลง

ต่อมาท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม ได้แต่งบทร้องเพิ่มอีก 6 บท ดังนี้

1. เพลงดอกไม้ของชาติ ทำรำยั่ว
2. เพลงดวงจันทร์วันเพ็ญ ทำรำแขกเต้าเข้ารัง และผาลาเพียงไหล่
3. เพลงบุษานักรบ ทำรำเที่ยวที่ 1 หญิง ทำขัดจางนาง ชาย ทำจันทร์ทรงกลด
ทำรำเที่ยวที่ 2 หญิง ทำล่อแก้ว ชาย ทำขอแก้ว
4. เพลงหญิงไทยใจงาม ทำรำพรหมสี่หน้า และทำยุงฟ้อนหาง
5. เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า ทำรำ หญิง ทำข้างประธานนาง ชาย ทำจันทร์ทรงกลดแปลง
6. เพลงยอดชายใจหาญ ทำรำ หญิง ทำชะนีร้ายไม้ ชาย ทำจ้อเพลิงกาล

4.2 ลักษณะการแต่งกาย

การแต่งกายที่นิยมใช้ในการแสดงรำวงมาตรฐานมี 3 แบบ คือ

1. การแต่งกายแบบพื้นบ้าน

หญิง นุ่งโจงกระเบน ห่มสไบ ชาย นุ่งโจงกระเบน สวมเสื้อคอพวงมาลัยแขนสั้น มีผ้าคาดเอว

2. การแต่งกายแบบไทยนิยม

หญิง แต่งชุดไทยจักรี ชุดไทยสมัยรัชกาลที่ 6 หรือชุดไทยสมัยใดก็ได้

ชาย แต่งชุดไทยที่เป็นเสื้อพระราชทาน กางเกงขายาว หรือชุดราชปะแตน

3. การแต่งกายแบบสากลนิยม

4.3 วิธีแสดง

1. แสดงเป็นหมู่ ชายหญิงหลายคู่แต่ไม่น้อยกว่า 5 คู่หรือมากกว่า ทั้งนี้แล้วแต่สถานที่
2. มีความพร้อมเพรียงในเวลาแสดง ระยะระหว่างคู่ไม่ให้ชิด หรือห่างจนเกินไป
3. ก่อนเริ่มการแสดง หญิงชายทำความเคารพซึ่งกันและกัน โดยชายโค้งให้และฝ่ายหญิงพนมมือ

ไหว้ด้วยท่าทางสุภาพ

4.4 เครื่องดนตรี

ใช้ได้ทั้งเครื่องดนตรีไทย และเครื่องดนตรีสากล แต่ต้องมีโทนเป็นเครื่องตีกำกับจังหวะ สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้หน่วยนาฏศิลป์ เรื่องราวมาตรฐานเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีบทร้องดังนี้

เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า

	ทำรำ หมิง ช้างประสานงา
	ทำรำ ชาย จันทร์ทรงกลดแปลง
ดวงจันทร์ขวัญฟ้า	ชื่นชีวาขวัญฟ้า
จันทร์ประจักษ์ราตรี	แต่ขวัญฟ้าประจักษ์ใจ
ที่เกิดทุนคือชาติ	เอกราชอธิปไตย
ถนอมแนบสนธิใน	คือขวัญใจพี่เอย

5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT

ในปัจจุบันแนวความคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาในประเทศไทยเป็นอย่างมาก แนวคิดดังกล่าวนี้ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ การยอมรับและให้ความสำคัญกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ตลอดจนเปิดโอกาสให้ครูได้เลือกใช้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมความรู้ความสามารถของผู้เรียนในทุกๆ ด้านอีกทั้งเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเท่าเทียมกัน กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT เป็นวิธีสอนแบบหนึ่งที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง ดีและมีความสุขเต็มตามศักยภาพของแต่ละคนได้

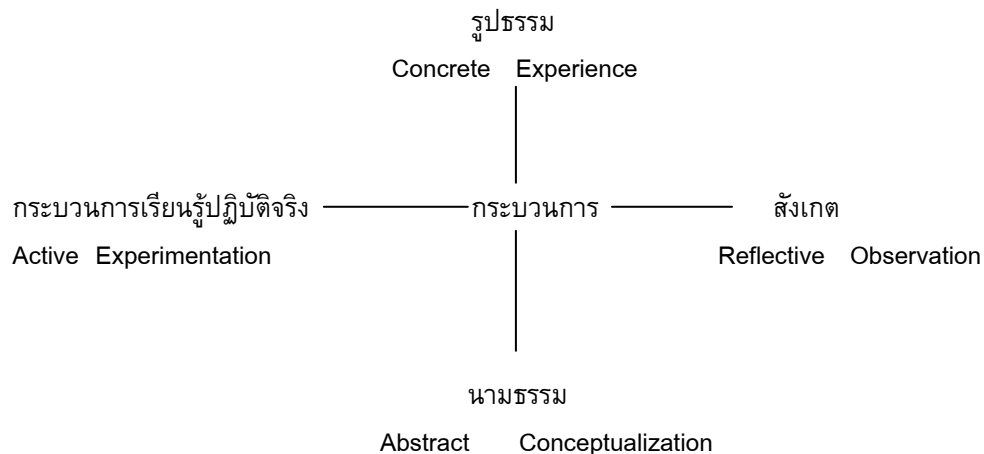
5.1 ประวัติความเป็นมาของกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT

อูษณีย์ โพรสิสุข (2542 : 63) ได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของการสอนแบบ 4 MAT ไว้ว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT พัฒนารูปร่างมาจากการค้นคว้าวิจัยของ แมคคาร์ธี (McCarthy) นักการศึกษาผู้มีประสบการณ์ในการสอนนักเรียน นักศึกษาหลายระดับชั้น จึงมีความตระหนักถึงความแตกต่างกันของผู้เรียนแต่ละคน ทั้งในด้านสติปัญญา การรับรู้ และการเรียนรู้ว่ามีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

ในปี ค.ศ.1979 แมคคาร์ธี ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ และบทบาทของสมองในการเรียนรู้ ซึ่งทำให้ได้มีโอกาสศึกษาข้อมูลและแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดกับผู้เชี่ยวชาญเรื่องการเรียนรู้อย่างหลากหลาย แต่ท้ายสุดแนวความคิดที่มีอิทธิพลต่อ McCarthy อย่างมากคือ ทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวของโคลบ์ (Kolb) ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัย Case Western Research ซึ่งเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องรูปแบบการเรียนรู้ไว้เมื่อปี ค.ศ. 1970 โดยอธิบายว่า การเรียนรู้เกิดจากความสัมพันธ์ 2 มิติ คือ การรับรู้ (Perception) และการจัดกระบวนการ (Processing) โดยกระบวนการเรียนรู้เป็นผลมาจากวิธีการที่บุคคลรับรู้แล้วจัดกระบวนการกับสิ่งที่รับรู้ นั้น วิธีการที่บุคคลรับรู้นั้นมี 2 ประเภท คือ การรับรู้ผ่านประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม (Concrete Experience) และการรับรู้โดยผ่านความคิดรวบยอดที่เป็นนามธรรม (Abstract Conceptualization)

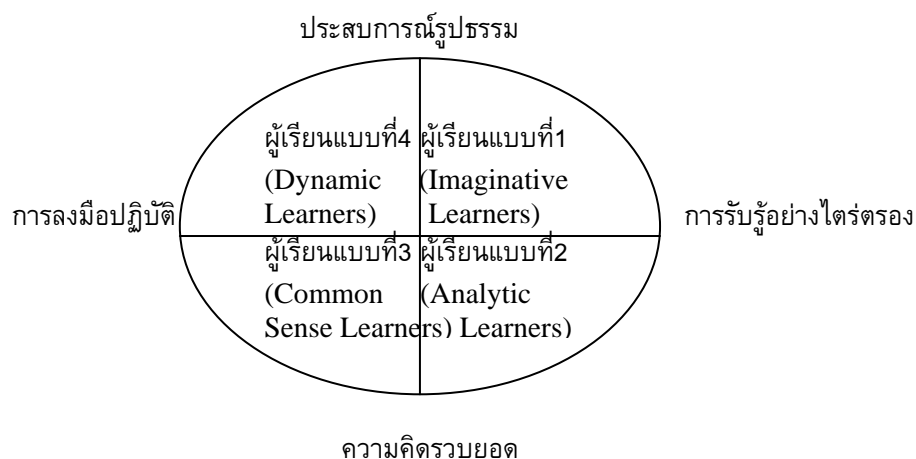
โคลบ์ (Kolb) ยังพบว่า กระบวนการเรียนรู้ของบุคคลบางคนเป็นกระบวนการที่เกิดจากการลงมือปฏิบัติจริง (Active Experimentation) ในขณะที่บางคนเรียนรู้ผ่านกระบวนการสังเกต หรือการรับรู้ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ นำมาคิดไตร่ตรอง (Reflective Observation) แล้วจึงสะท้อนกลับเป็นการเรียนรู้ ซึ่งคนทั้งสองประเภทนี้เป็นผู้ที่มีลักษณะการเรียนรู้ที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

ดังนั้น หากมีการจัดการเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยแก่ผู้เรียนประเภทใดประเภทหนึ่งมากเกินไป ก็อาจเป็นเหตุให้ผู้เรียนอีกแบบหนึ่งขาดโอกาสที่จะพัฒนาความสามารถได้อย่างเต็มที่ และจากจุดตัดของการรับรู้สองแบบกับช่องทางของกระบวนการ ทำให้ Kolb มองเห็นความแตกต่างของการเรียนรู้เป็น 4 แบบ ดังแสดงในภาพประกอบ 2 ดังนี้ (Klob , Robin and McIntyre. 1984 : 38)

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิแสดงรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนตามแนวคิดของ Kolb

ในปี ค.ศ. 1980 Mc Carthy ได้ขยายความคิดของ Kolb โดยให้พื้นที่ 4 ส่วนของวงกลมแทนลักษณะของผู้เรียน 4 แบบ ซึ่งมีรูปแบบการรับรู้และกระบวนการจัดการสิ่งที่ได้รู้แตกต่างกัน ดังนี้

ภาพประกอบ 3 แผนภูมิแสดงลักษณะของผู้เรียน 4 แบบตามแนวคิดของ Mc Carthy

Mc Carthy ได้อธิบายลักษณะผู้เรียน 4 แบบ ดังนี้

ผู้เรียนแบบที่ 1 (Imaginative Learners) ผู้เรียนที่ถนัดจินตนาการ เป็นผู้เรียนที่ถนัดการรับรู้จากประสบการณ์รูปธรรมผ่านกระบวนการจัดการข้อมูลด้วยการสังเกตอย่างไตร่ตรอง โดยการเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับประสบการณ์เดิมของตนเองได้เป็นอย่างดี การเรียนแบบร่วมมือ การอภิปราย และการทำงานกลุ่มจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของกลุ่มนี้ คำถามนำทางสำหรับผู้เรียนกลุ่มนี้คือ “ ทำไม ” (Why)

ผู้เรียนแบบที่ 2 (Analytic Learners) ผู้เรียนที่ถนัดการวิเคราะห์ เป็นผู้เรียนที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เขาจะเรียนรู้ความคิดรวบยอดที่เป็นนามธรรมได้ดี ผู้เรียนกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับความรู้ที่เป็นทฤษฎี และความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ การอ่าน การค้นคว้าข้อมูลจากตำรา หรือเอกสารต่าง ๆ รวมทั้งการเรียนการสอนแบบบรรยาย จะส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนเหล่านี้ คำถามนำทางสำหรับผู้เรียนกลุ่มนี้คือ “อะไร” (What)

ผู้เรียนแบบที่ 3 (Common Sense Learners) ผู้เรียนที่ถนัดใช้สามัญสำนึก เป็นผู้เรียนที่มีความสามารถในการรับรู้ความคิดรวบยอดที่เป็นนามธรรมแล้วนำสู่การลงมือปฏิบัติ ผู้เรียนกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับการประยุกต์ใช้ความรู้ การค้นคว้า และการทดลองปฏิบัติ กิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติและกิจกรรมการแก้ปัญหาจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนในกลุ่มนี้ คำถามนำทางสำหรับผู้เรียนกลุ่มนี้คือ “อย่างไร” (How)

ผู้เรียนแบบที่ 4 (Dynamic Learners) ผู้เรียนที่ถนัดการค้นพบด้วยตนเอง เป็นผู้เรียนที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ด้วยการสำรวจ ค้นคว้า การลองผิดลองถูก การค้นพบด้วยตนเอง แล้วเชื่อมโยงความรู้เหล่านั้นไปสู่การปฏิบัติด้วยตนเอง คำถามนำทางสำหรับผู้เรียนกลุ่มนี้คือ “ถ้า” (If)

จะเห็นได้ว่า ลักษณะของผู้เรียนทั้ง 4 แบบ ซึ่ง Mc Carthy ได้พัฒนาขึ้นจากแนวความคิดของ Kolb ถือเป็นพื้นฐานของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลตั้งนั้น ในการจัดการเรียนการสอนต้องจัดให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนทั้ง 4 แบบ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เท่าเทียมกัน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นรูปแบบการจัดการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมจะนำมาพัฒนาให้ผู้เรียนวิชาทฤษฎีศิลป์ มีเจตคติต่อการเรียนที่ดีขึ้นอันจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นด้วย

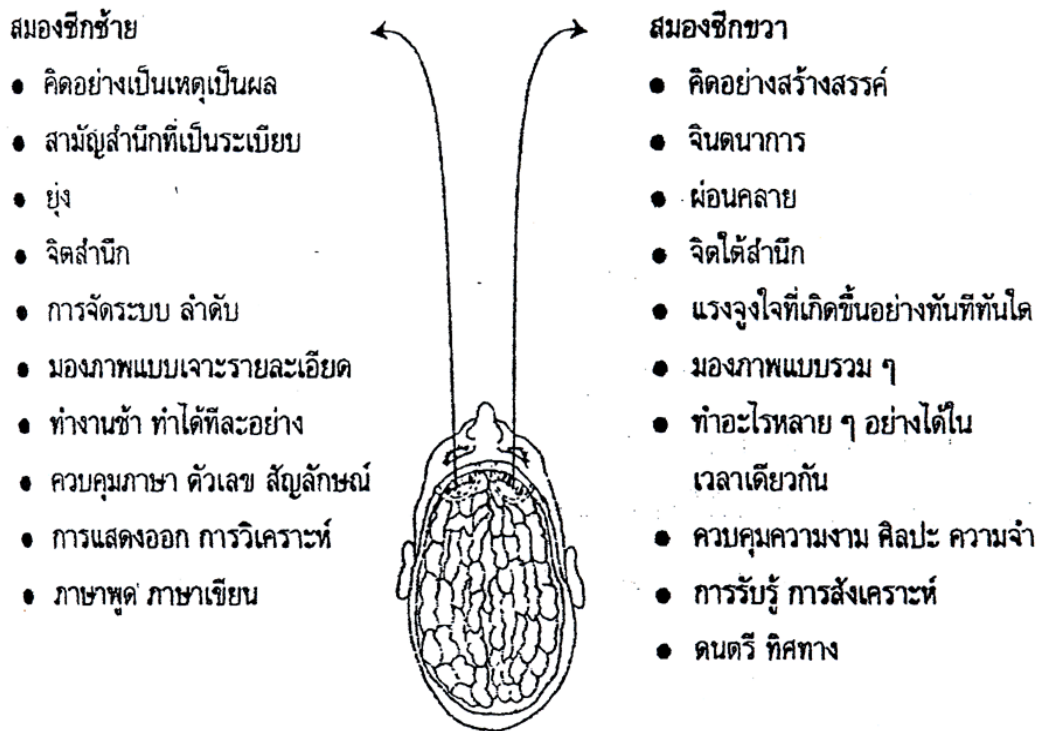
5.2 ทฤษฎีการพัฒนาสมองซีกซ้าย และซีกขวา

ในปัจจุบัน ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ทำให้สามารถตรวจดูได้ว่าสมองของเด็กมีการเจริญเติบโตอย่างไร และยังสามารถดูได้ว่าบริเวณต่าง ๆ ของสมองทำหน้าที่อย่างไร ส่วนใดของสมองใช้ในการควบคุมการเคลื่อนไหว ส่วนใดควบคุมอารมณ์ และส่วนใดควบคุมการได้ยิน

สมองเป็นอวัยวะที่มีความสำคัญมากของร่างกายมนุษย์ เพราะนอกจากจะทำหน้าที่ควบคุมเกี่ยวกับสติปัญญา ความคิด การเรียนรู้ พฤติกรรม และบุคลิกภาพของมนุษย์แล้ว (นภเนตร ธรรมบวร.2544: 8) ในสมองยังมีเส้นประสาทนับจำนวนไม่ถ้วนที่คอยควบคุมการทำงานต่าง ๆ ของร่างกาย การที่มนุษย์สามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ นั้นต้องอาศัยสมองและระบบประสาทเป็นพื้นฐานของการรับรู้ (Perception) รับความรู้สึกจากอวัยวะรับความรู้สึก คือ การเห็น การได้ยิน การสัมผัส การรับรสและกลิ่น (พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์ . 2540 : 1)

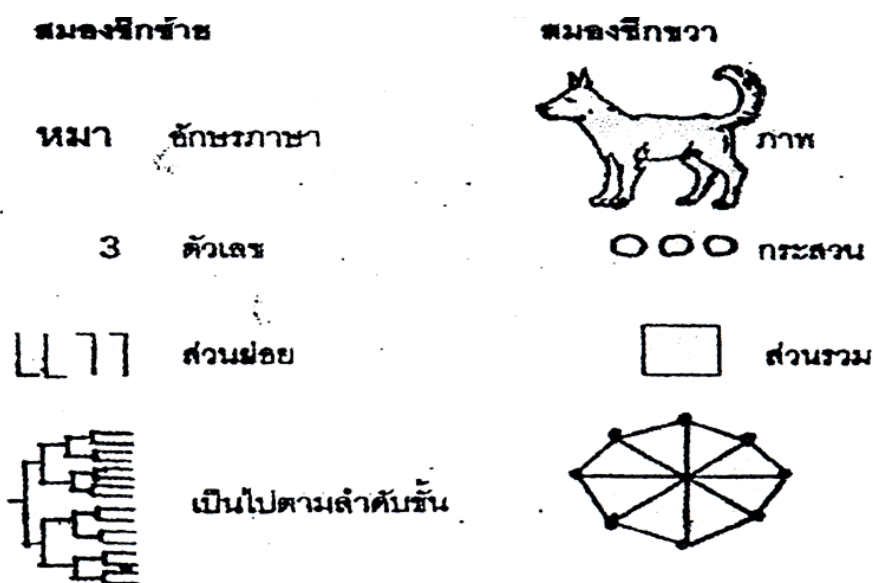
ส่วนของสมองที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของมนุษย์คือ สมองนีโอคอร์เท็กซ์ (Neocortex) ซึ่งเป็นสมองที่อยู่ส่วนนอกสุด มีลักษณะเป็นกลีบปลีร่องที่คดเคี้ยวเป็นที่อยู่อาศัยของเซลล์ประสาทเป็นจำนวนมาก สติปัญญา ความฉลาด อารมณ์และจินตนาการของมนุษย์ ขึ้นอยู่กับขนาดของน้ำหนักของสมอง นอกจากนี้สมองนีโอคอร์เท็กซ์ยังแบ่งเป็นสองซีก คือ ซีกซ้าย และซีกขวา สมองซีกซ้ายทำงานเกี่ยวกับตัวเลข การคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล การคิดวิเคราะห์ การพูด ภาษาเขียน การจัดลำดับ การแสดงออก และสัญลักษณ์ต่าง ๆ สมองซีกขวาทำงานเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ศิลปะดนตรี การรับรู้ การสังเคราะห์ ความจำ สมองซีกขวาจะทำหน้าที่สร้างกระบวนต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว และเห็นภาพรวมจึงสามารถทำอะไรหลายอย่างในเวลาเดียวกัน ตรงข้ามกับสมองซีกซ้ายซึ่งมักจะทำได้ที่ละอย่างเป็นขั้นตอน และมีรายละเอียด คนบางคนมีทักษะและความสามารถที่บ่งบอกได้ว่าใช้สมองด้านหนึ่งมากกว่าอีกด้านหนึ่ง การศึกษาในระบบโรงเรียนทั่วๆไปมักให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสามารถของสมองซีกซ้ายมากกว่า

ซีกขวา อย่างไรก็ตาม ทักษะกระบวนการคิดโดยส่วนใหญ่แล้วจำเป็นต้องใช้การทำงานของสมองทั้งสองซีกประสานกัน และหัวใจสำคัญที่ทำให้คิดมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับความกลมเกลียวของการประสานกันของสมองทั้ง 2 ซีก (นภเนตร ธรรมบวร. 2544 : 13)

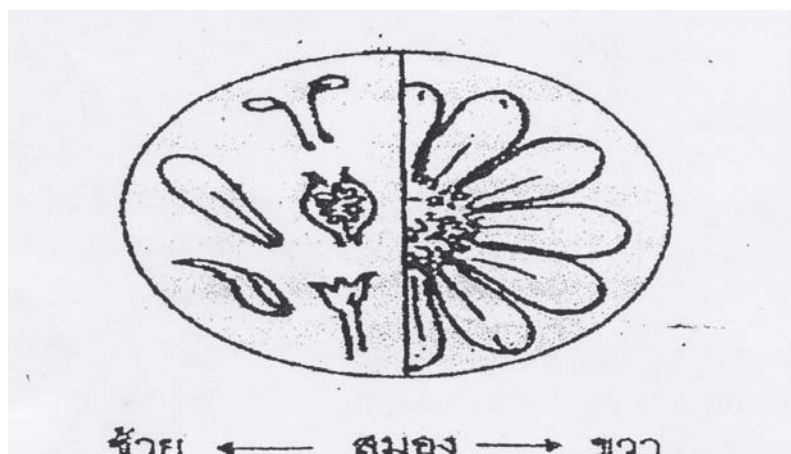

ภาพประกอบ 4 แสดงหน้าที่การทำงานของสมอง 2 ซีก (นภเนตร ธรรมบวร. 2544 : 14)

นอกจากนี้ สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2542 : 4) ได้กล่าวถึงการทำงานของสมองซีกซ้ายและสมองซีกขวา ดังนี้

ภาพประกอบ 5 แสดงหน้าที่การทำงานของสมองซีกซ้ายและซีกขวา (สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. 2542 : 4)

ภาพประกอบ 6 แสดงภาพรวมในการทำงานของสมองซีกซ้ายและซีกขวา

จากภาพประกอบดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าสมองซีกซ้ายและซีกขวามีหน้าที่ต่างกัน แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าสมองแต่ละซีกแบ่งแยกกันทำหน้าที่โดยไม่ประสานสัมพันธ์กันในการทำงานในทางตรงกันข้าม ถ้าสมองสองซีกทำงานเสริมซึ่งกันและกัน มนุษย์จะมีทั้งความยืดหยุ่นและพลังในการคิดสูง สมองจะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้รับการพัฒนาอย่างสมดุล (บุญชู อังสวัสดิ์. 2539 : 58)

สรุปได้ว่า สมองซีกซ้ายและซีกขวามีหน้าที่ต่างกัน คือ สมองซีกซ้ายทำหน้าที่ศึกษาส่วนย่อยต่าง ๆ ที่ประกอบขึ้นเป็นส่วนรวมทั้งหมด ส่วนสมองซีกขวามีหน้าที่ศึกษาภาพรวมทั้งหมด แต่ทำงานส่งเสริมและสัมพันธ์กัน ซึ่งในการจัดการเรียนการสอน ครูควรคำนึงถึงการพัฒนาสมองทั้งสองซีกไปพร้อม ๆ กัน ไม่เน้นซีกใดซีกหนึ่ง เพื่อให้นักเรียนเกิดการพัฒนาที่สมดุลและมีคุณภาพ

5.3 การสอนเพื่อพัฒนาสมองซีกซ้ายซีกขวา

สมศักดิ์ ภูวิภาดารวรรณ์ (2537. 129 – 172) ได้เสนอแนวทางในการสอนเพื่อพัฒนาสมองทั้งสองซีกดังนี้

1. เทคนิคที่ช่วยพัฒนาสมองซีกขวา

1.1 เทคนิคการเปรียบเทียบเชิงอุปมาอุปไมย (Metaphor) คือ ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างของต่างกัน แต่มีลักษณะบางประการร่วมกัน หรืออาศัยหลักการบางประการร่วมกัน การเรียนโดยอาศัยการเปรียบเทียบ นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเชิงอุปมาอุปไมยอย่างมีประสิทธิภาพในทุกขั้นตอนของการสอนอย่างเหมาะสมแล้ว ยังเป็นการพัฒนาสมองทั้งสองซีกให้มีความสามารถในการคิดได้อย่างลึกซึ้งและหลากหลาย

1.2 เทคนิคการส่งเสริมการคิดโดยใช้ภาพเป็นสื่อ (Visual Thinking) หมายถึงความสามารถในการมองเห็น การสังเกตสิ่งต่าง ๆ การตีความข้อมูลที่ได้จากการสังเกต และความสามารถในการสร้างในการคิด

2. การจินตนาการ (Fantasy) เพื่อพัฒนาสมองทั้ง 2 ซีก จินตนาการสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนได้ เพราะการใช้จินตนาการเป็นการสร้างความคุ้นเคยจากประสบการณ์ส่วนบุคคลซึ่งจะทำให้เนื้อหาที่เรียนน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

3. การเรียนรู้โดยใช้ประสาทสัมผัสหลายด้าน (Multisensory Learning) ในการพัฒนาสมองสองซีกไปพร้อม ๆ กันนั้นครูควรเน้นประสบการณ์ตรง และการพัฒนาประสาทสัมผัสหลายด้านเพื่อช่วยให้นักเรียนมีประสิทธิภาพสูงสุด

4. เทคนิคการพัฒนาอัจฉริยภาพที่ซ่อนเร้นตามแนวคิดของกลุ่มมนุษยนิยมใหม่ เป็นการศึกษาที่พัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ เน้นการเตรียมผู้เรียนให้พร้อมที่จะเผชิญกับโลกอนาคตอันซับซ้อน แนวคิดของกลุ่มเชื่อว่าการพัฒนาคนร่างกายและความคิด และยังเชื่อและสนใจลึกลงไปถึงการพัฒนามิติที่เรียกว่าจิตเหนือสำนึก ซึ่งเป็นแหล่งความคิดสร้างสรรค์ การหยั่งรู้ และความรักความเมตตาอันปิติสุขที่สุดของมนุษย์

นอกจากนี้ แจนเซิน (สุรศักดิ์ หลาบมาลา. 2542 : 5-6 ; อ้างอิงจาก Jansen. 1998. Teaching with the brain in mind) ได้เสนอแนวทางการเรียนการสอนในห้องเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของสมอง ดังนี้

1. บริบทการเรียนรู้ (Learning context) ครูควรใช้เวลา 5 นาทีแรกกระทำ 3 ประการ คือ

1.1 ให้นักเรียนมีหนทางระบายอารมณ์ที่อาจจะค้างมาจากที่อื่นออกไป โดยกิจกรรมอภิปราย แบ่งปันความรู้ บันทึก ดนตรี หรือวาดรูป

1.2 ให้นักเรียนสร้างความสัมพันธ์กับความรู้เก่าโดยให้อภิปรายกลุ่ม เขียนสมุดบันทึก จัดกิจกรรมกลุ่ม หรือคู่ หรือกำหนดแผนการทำงานในใจ

2. การรับรู้ (Acquisition) ช่วงระยะเวลาความสนใจของเด็กจะต่างกันแต่แต่ละคนและตามอายุ ในระหว่างช่วงสนใจนี้ ครูควรจะสอนหลักการ คำแนะนำการทำงาน ทบทวน บรรยาย เล่านิทาน หรือปิดบทเรียน ส่วนที่เหลือของแต่ละคาบควรเป็นเวลาสำหรับนักเรียนจัดกระทำข้อมูล ทำโครงการ อีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยการรับรู้คือ เสริมความรู้เก่าโดยตอนเริ่มต้นสอนซ้ำ แต่เพิ่มปริมาณตอนต่อมาในวันต่อไปหรือสัปดาห์ต่อไป และครูสร้างความอยากรู้อยากเห็น ความคาดหวังและความท้าทายจากบทเรียน

3. การสรุปรวม (Elaboration) การสรุปรวม คือ การจัดประเภท การกรอง การวิเคราะห์ การทดสอบและการให้ข้อมูลป้อนกลับว่า ผลงานของเด็กเป็นอย่างไร ครูควรใช้เวลาเด็กระหว่าง 55-80 % ในการจัดกระทำข้อมูลที่เรียนมาแล้ว

4. การลงบันทึกในสมอง (Encoding) ข้อมูลที่เรียนจะเข้าสู่สมอง แต่อาจจะไม่ลงลึกพอที่จะเรียกกลับมาใช้ในเวลาสอบได้ การเรียนข้อมูลกลับมาใช้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น การพักผ่อน ความเข้มของอารมณ์ อาหารที่รับประทาน สภาพของสถานที่ ปริมาณของความเกี่ยวพัน (ยิ่งเรียนรู้หลายวิธียิ่งจะเรียกกลับมาง่ายขึ้น) ประการสุดท้ายคือ นักเรียนต้องมีการทบทวนความรู้ที่เรียนมาบ่อย ๆ

สรุปได้ว่า การสอนเพื่อพัฒนาสมองสมองซีกซ้ายและซีกขวา ครูควรคำนึงและจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้เต็มตามศักยภาพ ซึ่งสามารถทำได้หลากหลายวิธี เช่น การเปรียบเทียบ ใช้สื่อสร้างความคิด การฝึกจินตนาการ การใช้ประสาทสัมผัส และการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ การสร้างความสัมพันธ์ในห้องเรียน การรับรู้ การสรุปรวม และการลงบันทึกในสมอง เป็นต้น

5.4 หลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT

ลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้ง 4 แบบ ที่ Mc Carthy ได้เสนอไว้มีดังนี้

1. แบบ Why จะเน้นประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม (Concrete Experience) ผู้เรียนในกลุ่มนี้จะเป็นผู้ที่มีความสนใจในความหมายส่วนตัว ครูจำเป็นต้องสร้างความรู้สึกร่วมที่มีเหตุผล และให้ผู้เรียนคิดอย่างมีเหตุผล

2. แบบ What จะเน้นการมีปฏิริยาโต้ตอบโดยการสังเกตและเฝ้าดู (Reflective Observation) ผู้เรียนในกลุ่มนี้จะเป็นผู้ที่มีความสนใจในข้อเท็จจริง และทำความเข้าใจด้วยตนเอง ครูต้องป้อนข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง ที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

3. แบบ How จะเน้นการทดลองและลงมือปฏิบัติ (Active Experimentation) ผู้เรียนในกลุ่มนี้จะเป็นผู้ที่มีความสนใจเบื้องต้นในวิธีการต่าง ๆ ที่สามารถลงมือปฏิบัติและได้ชิ้นงาน ครูต้องชักชวนและให้ปฏิบัติด้วยตนเอง

4. แบบ If จะเน้นความคิดที่เป็นนามธรรม (Abstract Conceptualization) ผู้เรียนจะเป็นผู้ที่มีความสนใจเบื้องต้นในการค้นพบความรู้ด้วยตนเอง ครูต้องให้เรียนรู้และสอนกันเอง

การเรียนรู้ทั้งสี่ของผู้เรียนทั้ง 4 รูปแบบนี้ แสดงถึงการที่ผู้เรียนมีความแตกต่างกันในการเรียนรู้ซึ่งถือว่าเป็นทฤษฎีประสบการณ์การเรียนรู้ (Experiential Learning Theory) ซึ่งมอริส และแมคคาร์ธี (Morris and Mc Carthy . 1990 : 1) ได้เสนอรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองการเรียนรู้ของผู้เรียน 4 แบบ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการทำงานของสมองซีกซ้ายและซีกขวาโดยมีหลักการ ดังนี้

1. มนุษย์แต่ละคนมีวิธีการรับรู้ประสบการณ์และการจัดข้อมูลในวิธีการที่แตกต่างกันตามความถนัดของแต่ละบุคคล

2. การเรียนรู้ทั้ง 4 แบบล้วนมีความสำคัญเท่าเทียมกัน นักเรียนทุกคนมีความประสงค์ที่จะเรียนรู้อย่างมีความสุขในแบบที่ตนเองถนัด

3. นักเรียนทุกคนควรได้รับการสอนทั้ง 4 แบบ เพื่อให้มีความสุขในการเรียนเมื่อถึงขั้นที่ตนเองถนัดในขณะเดียวกันก็พัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ในแบบอื่น ๆ อีก 3 แบบด้วย

4. นักเรียนแต่ละคนจะมีความสามารถในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ดังนั้นเขาจึงมีโอกาที่จะเรียนรู้จากเพื่อน ๆ ด้วย

5. ระบบการจัดการเรียนการสอนแบบ 4 MAT จะดำเนินไปอย่างเป็นลำดับขั้นตอนที่เป็นไปตามธรรมชาติของการพัฒนาการเรียนรู้

6. ในแต่ละส่วนของการเรียนการสอนทั้ง 4 แบบจะประกอบไปด้วยขั้นการสอนย่อย ๆ 2 ขั้นซึ่งตอบสนองการพัฒนาสมองทั้งสองซีก

7. การพัฒนาและบูรณาการรูปแบบการเรียนการสอน เป็นการส่งเสริมการใช้สมองทั้ง 2 ซีกอย่างสมดุล อันเป็นเป้าหมายหลักของการเรียนการสอนนี้

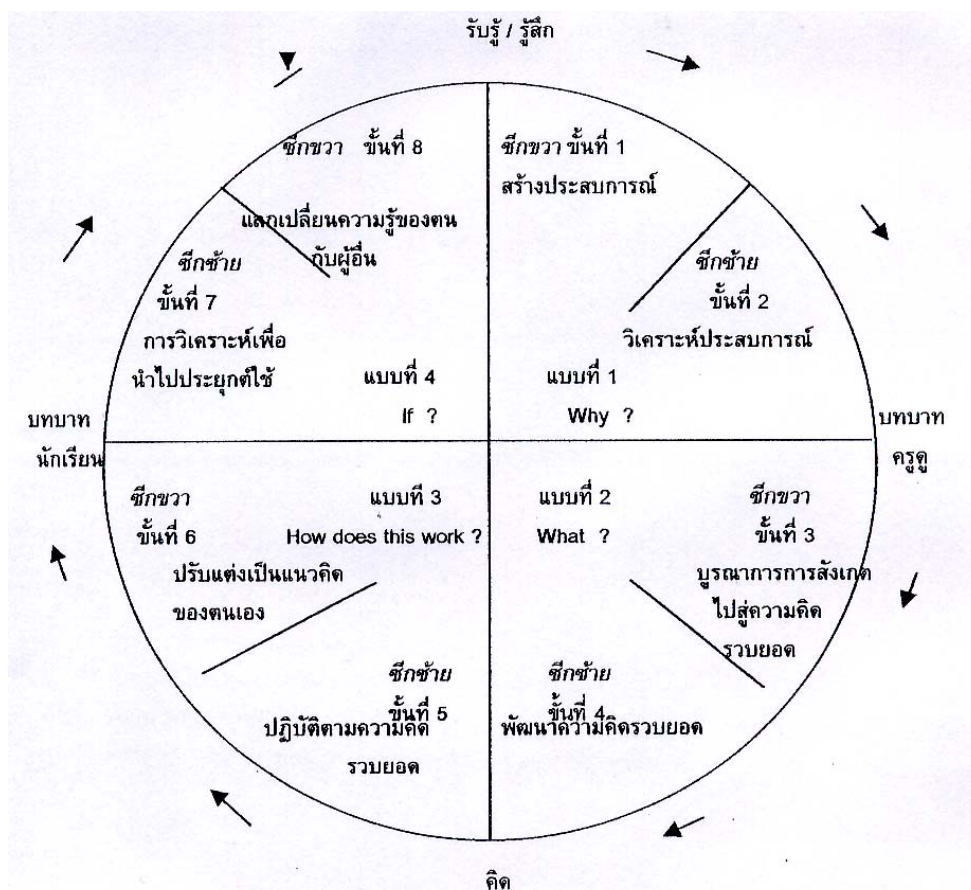
8. นักเรียนแต่ละคนยอมรับความสามารถของตนเองและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในขณะเดียวกันก็ยอมรับความสามารถของผู้อื่น อีกทั้งยังพยายามพัฒนาความสามารถของตนเองในแนวทางที่หลากหลายโดยปราศจากความกังวลว่าจะผิดพลาด

9. การที่นักเรียนรู้สึกมีความสุขกับการเรียนในแบบที่ตนเองถนัดมากเท่าใด ก็จะสามารถเรียนรู้จากผู้อื่นมากขึ้นเท่านั้น

สรุปได้ว่า หลักการจัดกิจกรรมการเรียนแบบ 4 MAT นั้น ผู้สอนต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ลักษณะการเรียนรู้ และวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละแบบเป็นสำคัญ ผู้สอนจึงต้องจัดการเรียนการสอนให้ดำเนินไปตามลำดับขั้นตอนเพื่อให้ผู้เรียนทุกกลุ่มได้มีโอกาสได้เรียนรู้อย่างเท่าเทียมกันควบคู่ไปกับการพัฒนาสมองทั้งสองซีกอย่างสมดุล

5.5 ลำดับขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนแบบ 4 MAT

เมื่อนำรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้ง 4 แบบกับเทคนิคการพัฒนาสมองซีกซ้ายและซีกขวารวมทั้งหลักการจัดกิจกรรมการเรียนแบบ 4 MAT ดังกล่าวข้างต้นแล้ว มอริส และแมคคาร์ธี (Moris and McCarthy . 1990 : 4-23) ได้เสนอขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนแบบ 4 MAT ออกเป็น 8 ขั้นตอน ดังแสดงในภาพประกอบ (Moris and McCarthy . 1990 : 200)

ภาพประกอบ 7 แผนภูมิแสดงขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT ตามแบบการเรียนรู้และการพัฒนาสมองซีกซ้ายและซีกขวา

การจัดกิจกรรมการเรียนดังแผนภูมิตั้งต้นนี้ การจัดกิจกรรมในแต่ละขั้นของการเรียนการสอน เกิดจากการบูรณาการลักษณะของผู้เรียน 4 แบบ กับเทคนิคการพัฒนาสมองซีกซ้ายและซีกขวาอย่างสมดุล ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนทั้งหมดจึงแยกย่อยออกเป็น 8 ขั้น โดยมีรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนดังนี้

ส่วนที่ 1 ด้านบนขวา : การบูรณาการประสบการณ์ด้วยตนเอง

ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญที่สุดในการเป็นผู้คอยกระตุ้น ยั่วๆ หรือสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้ ใฝ่รู้และอยากเรียน ด้วยการสร้างสถานการณ์ที่นำไปสู่การสร้างประสบการณ์ที่มีความหมายต่อผู้เรียน เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับความรู้ หรือประสบการณ์เดิมที่นักเรียนมีอยู่ ดังนั้นผู้เรียนที่ชอบจินตนาการจะมีความสุขที่สุดในการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 สร้างประสบการณ์ ด้วยเทคนิคสมองซีกขวา ครูสร้างประสบการณ์ที่มีความหมายด้วยวิธีการกระตุ้นหรือสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้ที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่ครูสอน กิจกรรมที่จัดจึงเป็นประสบการณ์จริง หรือเป็นกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์ดังกล่าว เป็นประสบการณ์ของตนเองได้ กิจกรรมที่สำคัญในช่วงนี้ คือการสังเกต การตั้งคำถาม การสร้างจินตนาการ เป็นต้น

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ประสบการณ์ ด้วยเทคนิคสมองซีกซ้าย ในขั้นนี้ผู้เรียนจะได้สะท้อนความคิด วิเคราะห์ไตร่ตรองจากประสบการณ์ในขั้นที่ 1 ด้วยวิธีการอภิปรายและอธิบายให้เหตุผลตามความคิดของตนเอง

ส่วนที่ 2 ด้านล่างขวา : การพัฒนาความคิดรวบยอด

ครูยังคงมีบทบาทเป็นผู้สอน ผู้ให้ข้อมูล ข้อเท็จจริงที่เป็นรายละเอียด โดยวิธีการสาธิต การเชิญวิทยากรมาเป็นผู้ให้ความรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์เชื่อมโยงประสบการณ์จนเกิดความเข้าใจ และสามารถพัฒนาไปสู่ความคิดรวบยอดได้ ดังนั้น ผู้เรียนที่ชอบการคิดวิเคราะห์จะมีความสุขที่สุดในการเรียนรู้

ขั้นที่ 3 บูรณาการการสังเกตไปสู่ความคิดรวบยอด ด้วยเทคนิคสมองซีกขวา ผู้เรียนบูรณาการประสบการณ์ และเชื่อมโยงเข้ากับความรู้และเนื้อหาวิชานั้น ๆ เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจความคิดรวบยอด โดยครูเป็นผู้ให้ข้อมูลและข้อเท็จจริง

ขั้นที่ 4 พัฒนาทฤษฎีและความคิดรวบยอด ด้วยเทคนิคสมองซีกซ้าย เป็นขั้นของการให้ข้อมูลรายละเอียดเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจจนสร้างความคิดรวบยอดได้ด้วยการวิเคราะห์ไตร่ตรองประสบการณ์ ค้นคว้าทดลอง หรือการสาธิต

ส่วนที่ 3 ด้านล่างซ้าย : ปฏิบัติและปรับแต่งเป็นความคิดของตนเอง

ในขั้นนี้ครูผู้สอนจะมีบทบาทเป็นผู้ฝึก เป็นผู้ให้คำแนะนำและคอยอำนวยความสะดวก เพื่อให้กระบวนการเรียนในช่วงนี้เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ หรือทดลองตามความคิดของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง ดังนั้น ผู้เรียนที่ชอบเรียนด้วยการใช้สามัญสำนึกด้วยการปฏิบัติด้วยตนเอง จะมีความสุขที่สุดในการเรียนรู้

ขั้นที่ 5 ปฏิบัติตามความคิดรวบยอด ด้วยเทคนิคสมองซีกซ้าย ผู้เรียนจะได้รับการฝึกทักษะด้วยการปฏิบัติผ่านประสาทสัมผัส ตามกิจกรรมที่ครูกำหนดให้ฝึกทักษะ เช่น การทำงานตามใบงาน การทำแบบฝึกหัดประเภทต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะของตน

ขั้นที่ 6 ปรับแต่งเป็นแนวคิดของตนเอง ด้วยเทคนิคสมองซีกขวา ผู้เรียนจะบูรณาการและสร้างสรรค์กิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ออกมาตามความสนใจ ความถนัด ความเข้าใจ และจินตนาการของตนเองในการสร้างผลงาน ครูจึงควรจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนซึ่งมีความมีแตกต่างกัน ได้เลือกปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจ

ส่วนที่ 4 ด้านบนซ้าย : การบูรณาการและประยุกต์ประสบการณ์

ในขั้นนี้ผู้เรียนจะทดลอง ค้นคว้าและลงมือปฏิบัติด้วยวิธีการของตนเองจนสำเร็จจากการวิเคราะห์ประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง และผู้อื่นต่อไป ดังนั้นผู้เรียนที่ชอบการค้นพบด้วยตนเอง จะมีความสุขที่สุดในการเรียนรู้

ขั้นที่ 7 วิเคราะห์เพื่อนำไปประยุกต์ ด้วยเทคนิคสมองซีกซ้าย ผู้เรียนรู้จักทดลอง ค้นคว้าสิ่งใหม่ๆ ด้วยตนเอง ด้วยวิธีวิเคราะห์จากการเรียนรู้แล้ววางแผนเพื่อประยุกต์ดัดแปลงให้ดีขึ้น หรือกลั่นกรองนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น

ขั้นที่ 8 แลกเปลี่ยนความรู้ของตนกับผู้อื่น ด้วยเทคนิคสมองซีกขวา ในขั้นนี้ผู้เรียนจะแลกเปลี่ยนผลงาน ประสบการณ์และความรู้ที่ได้จากการค้นคว้าลงมือปฏิบัติกับผู้อื่นในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดแสดงผลงาน จัดป้ายนิเทศ เพื่อร่วมกันประเมินตรวจสอบ ดิชมหรือวิจารณ์ผลงานของกันและกัน

จากขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT ทั้งหมด 8 ขั้นแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนที่มีความแตกต่างในการเรียนรู้ จะได้รับการพัฒนาสมองทั้งซีกซ้ายซีกขวาไปพร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสนในการเรียนรู้ตามความถนัดของแต่ละบุคคลอย่างเท่าเทียมกัน หรืออาจกล่าวได้ว่าการจัดการเรียนการสอนแบบ 4 MAT เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง เนื่องจากคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ตลอดจนใช้กระบวนการสอนที่เน้นการพัฒนาสมองทั้งสองซีก และยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถบรรลุถึงความสำเร็จในการเรียนรู้ตามวิธีที่ตนมีความถนัดซึ่ง

ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพอย่างแท้จริง ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่า เมื่อได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT ทั้งหมด 8 ชั้นแล้ว จะทำให้ผู้เรียนในวิชาภาษาอังกฤษสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขและสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

5.6 บทบาทของครูและนักเรียนในกิจกรรมการเรียนแบบ 4 MAT

1. บทบาทของนักเรียน

บทบาทของนักเรียนเมื่อผ่านประสบการณ์ครบวงจรที่เป็นการเรียนรู้ที่กำหนดตามธรรมชาติ ผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์ ความรู้สึกและสามัญสำนึก ต่อจากนั้นยังได้สังเกตเฝ้าดูและการตอบสนองที่ผู้เรียนจะนำไปพัฒนาความคิด พิสูจน์ทฤษฎี ทดลองมาเป็นทฤษฎีของตนเอง นำมาเป็นความคิดรวบยอด และประสบการณ์ที่ได้รับมาประยุกต์กับประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกัน ทำให้เกิดการผสมผสานระหว่างประสบการณ์เก่ากับประสบการณ์ใหม่ ทำให้ฉลาดขึ้น (ตรุเนตร อัจฉสวัสดิ์ . ม.ป.ป. : 26)

2. บทบาทของครู

มอริส และ แมคคาร์ธี (Morris and Mc Carthy .1990 : 3) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนแบบ 4 MAT ครูต้องเปลี่ยนแปลงเจตคติที่สำคัญเกี่ยวกับการสอน ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกัน
2. สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่ถือว่าภารกิจสำคัญของครูคือ การสร้างแรงจูงใจ
3. สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่นำแนวคิดเล็ก ๆ น้อย ๆ มาใช้เป็นพื้นฐานในการสอน
4. สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่สามารถฝึกทักษะเกี่ยวกับการสอนแนวคิด และมีประโยชน์ในปัจจุบันได้
5. สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่นำผู้เรียนไปสู่ความสุขจากการค้นพบด้วยตนเอง
6. สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่กระตุ้นส่งเสริมการสอนให้เข้ารูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้ง 4 แบบ โดยใช้เทคนิคการพัฒนาสมองสองซีก
7. สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่ไม่เพียงแต่ให้เกียรติ แต่ยังคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนอีกด้วย

นอกจากนี้ แมคคาร์ธีได้เสนอแนะแนวทางการสอนว่า ครูจะต้องเตรียมตัวสร้างสรรค์ประสบการณ์ของตนเองก่อนที่จะนำไปสู่การอภิปรายในเสี้ยวแรกของการสอน ต่อจากนั้นครูต้องป้อนข้อมูลในเสี้ยวที่สอง ส่วนในเสี้ยวที่สาม ครูเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ชี้แนะช่วยฝึกฝนในส่วนที่จำเป็นต้องเรียนรู้ และในเสี้ยวสุดท้ายครูจะเป็นผู้ชมเสริมสนับสนุน และเป็นแหล่งข้อมูลให้นักเรียนได้ค้นพบตนเองจากการเรียนรู้

3. ข้อควรคำนึงถึงในการจัดการสอนแบบ 4 MAT

มอริส และ แมคคาร์ธี (Morris and Mc Carthy .1990 : 2) กล่าวว่า การสอนวิธีการเรียนรู้ทั้ง 4 แบบ โดยใช้เทคนิคการพัฒนาสมองซีกซ้ายและซีกขวา ต้องคำนึงถึงรูปแบบการเรียนรู้แต่ละแบบใน 4 แบบ ที่ผู้เรียนจะสะดวกสบาย และประสบผลสำเร็จมากที่สุด ดังนี้

1. ผู้เรียนที่ชอบจินตนาการจะอยู่ในเสี้ยวที่ 1 คือชอบเรียนจากการรับรู้ การรู้สึก และการสังเกตดู
2. ผู้เรียนที่ชอบวิเคราะห์หาเหตุผลจะอยู่ในเสี้ยวที่ 2 คือ ชอบเรียนรู้ด้วยวิธีการผสมผสานการคิดไตร่ตรองกับการเฝ้าดู
3. ผู้เรียนที่ชอบใช้สามัญสำนึกจะอยู่ในเสี้ยวที่ 3 คือชอบที่จะคิดไตร่ตรองแล้วลงมือทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ใช้ประสาทสัมผัส
4. ผู้เรียนที่ชอบคิดชอบทำสิ่งใหม่ ๆ จะอยู่ในช่วงเสี้ยวที่ 4 คือชอบเรียนรู้ด้วยการสัมผัสและคิดหาแนวทางใหม่ ๆ การค้นพบด้วยตนเอง

นอกจากนี้ มอริส และ แมคคาร์ธี (Morris and Mc Carthy .1990 : 186) ได้เสนอข้อคิดสำคัญที่ครูควรคำนึงถึงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT ดังนี้

1. ไม่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่ดีที่สุด เพราะแต่ละแบบมีความแตกต่างกัน
2. ไม่มีวิธีการเรียนรู้ที่สามารถกระตุ้นหรือตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนได้อย่างเพียงพอ
3. ต้องศึกษาและเข้าใจรูปแบบการเรียนรู้ การทำงานของสมองและหาสิ่งที่ดีที่สุดในการสอน
4. ต้องการให้สอนกระบวนการคิด ต้องให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาที่เป็นการวิเคราะห์อย่างต่อเนื่อง
5. ผลสรุปสุดท้ายของการจัดการเรียนการสอน ช่วยทำให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ระดับสูงง่ายขึ้น สะดวกขึ้น และมีความสุขในการเรียนรู้

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT ครูควรคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน และต้องหาวิธีการที่ทำให้ผู้เรียนทั้ง 4 แบบ เกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุด โดยครูผู้สอนต้องจัดกิจกรรมการสอนที่เน้นการพัฒนาสมองและกระบวนการคิด เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุข

5.7 ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT

McCarthy (ตรูเนตร อัจฉรสวัสดิ์. ม.ป.ป.29 ; อ้างอิงจาก McCarthy. 1990 : 9) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT ดังนี้

1. สามารถปลูกฝังความรักระหว่างครูกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียนด้วยกันเอง
2. สามารถทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยากให้เป็นง่ายได้
3. ช่วยให้นักเรียนมั่นใจในตนเองว่า สิ่งที่เป็นไปไม่ได้ย่อมเป็นไปได้ และสามารถเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ในโลกของเราได้
4. ทำให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน เพราะครูต้องสอนให้นักเรียนรู้จักยกย่องคุณงามความดี และช่วยผสมผสานสิ่งทั้งปวงที่อยู่ในอดีต และอนาคตให้เข้ากันได้ดี

นอกจากนี้ เหมวรรณ ชันมณี (2543 : 28 – 29) ได้สรุปประโยชน์ของการเรียนการสอนแบบโพร์แมทซิสเต็ม ไว้ดังนี้

ประโยชน์ต่อนักเรียน

1. นักเรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง
2. นักเรียนได้เชื่อมโยงความรู้ในวิชาต่าง ๆ มาใช้ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์
3. นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการเรียนรู้
4. นักเรียนได้เรียนรู้โดยการเชื่อมโยงความรู้เข้ากับประสบการณ์เดิม ทำให้การเรียนรู้มีความหมายต่อนักเรียน
5. ส่งเสริมให้นักเรียนมีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งที่เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง การทำงานกลุ่ม การอภิปราย และการประยุกต์ความรู้ไปใช้อย่างสร้างสรรค์
6. นักเรียนได้นำเสนอความรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย
7. นักเรียนได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อย่างลึกซึ้ง ซึ่งช่วยให้นักเรียนได้นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ
8. นักเรียนได้เรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
9. นักเรียนมีแรงจูงใจที่จะเรียนมากยิ่งขึ้น
10. นักเรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนมากยิ่งขึ้น

ประโยชน์ต่อครู

1. ทำให้ครูได้คำนึงถึงลักษณะการเรียนรู้ที่แตกต่างของนักเรียนแต่ละคน และยอมรับความแตกต่างเหล่านั้น
2. ส่งเสริมให้ครูเล็งเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น แทนที่จะคำนึงถึงการควบคุมพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน
3. ครูมีความสุขในการสอน
4. ครูได้สร้างแผนการสอนอย่างสร้างสรรค์บนพื้นฐานของการคิดวิเคราะห์
5. ช่วยให้ครูได้เตรียมการสอนที่มีคุณภาพเนื่องจากก่อนที่จะให้นักเรียนเข้าใจความคิดรวบยอดของสิ่งที่เรียน ครูจะต้องเข้าใจความคิดรวบยอดเหล่านั้นอย่างลึกซึ้งก่อน แล้วเตรียมการสอนที่จะนำไปสู่การสร้างความคิดรวบยอดเหล่านั้น

ประโยชน์ต่อผู้ปกครอง

1. ผู้ปกครองได้เรียนรู้ที่จะยอมรับความแตกต่างของเด็กแต่ละคน
2. ส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้าใจ และมีความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตรหลาน
3. ผู้ปกครองเข้าใจธรรมชาติของการเรียนรู้ และเข้าใจวิธีการสอนที่ใช้ในโรงเรียน และมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน
4. ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ปกครองกับครูในโรงเรียนเพื่อร่วมมือส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตรหลาน

ประโยชน์ต่อโรงเรียน

1. สร้างสรรค์บรรยากาศในการเรียนแบบร่วมมือให้เกิดขึ้นภายในโรงเรียน
2. โรงเรียนมีโอกาสนในการส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกซึ่งความรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย
3. โรงเรียนได้ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนรู้วิธีการในการแสวงหามากกว่าการบอกเนื้อหาโดยตรง
4. โรงเรียนได้เชื่อมความสัมพันธ์กับชุมชนอย่างกว้างขวาง
5. มีการใช้เทคนิคการประเมินผลที่หลากหลายและเหมาะสม
6. โรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนได้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT มีประโยชน์ต่อนักเรียน ผู้ปกครอง ครู และโรงเรียน ในการจัดการศึกษาของชาติให้พัฒนาไปอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามเป้าหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

5.8 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนแบบ 4 MAT

การสอนโดยจัดกิจกรรมการเรียนแบบ 4 MAT เป็นการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลตามลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้ง 4 แบบ จึงมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT ดังนี้

ตรุเนตร อัชชสวัสดิ์ (2542 : 79) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กิจกรรม 4 MAT และสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรม 4 MAT มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เหมวรรณ ชันมณี (2543 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การเรียนการสอนแบบโพรแกรมเพิ่มเติม โรงเรียนประชานิเวศน์จำนวนกลุ่มละ 51 คน ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่เพิ่มขึ้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ใช้การเรียนการสอนแบบโพรแกรมเพิ่มเติม มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พยงค์ จิระพงษ์ (2544 : 82) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยชุดกิจกรรมการเรียนระบบ 4 MAT กับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยชุดกิจกรรมการเรียนระบบ 4 MAT กับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มณฑา ไกรทิพย์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการวาดภาพระบายสีโดยใช้กิจกรรมที่ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กับการสอนตามแนวความคิดของเบอร์โธลด์ แมคคาร์ธี 4 แมท ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการวาดภาพระบายสีโดยใช้กิจกรรมฝึกประสาทสัมผัสทั้ง 5 ของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการวาดภาพระบายสีจากวัสดุสัมผัส แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ธีรนาถ นามประเทือง (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติและความคงทนในการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เรื่อง การคูณ การหาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหินแหลม ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียน ของนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุภารัตน์ ท้าวบุญชู (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยการสอนแบบไตรสิกขา และการสอนโดยชุดกิจกรรมการเรียนแบบ 4 MAT ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบไตรสิกขา และการสอนโดยชุดกิจกรรมการเรียนแบบ 4 MAT มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ และนักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบไตรสิกขา และการสอนโดยชุดกิจกรรมการเรียนแบบ 4 MAT มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปิยะพงษ์ สุริยะพรหม (2546 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT เรื่องป่าชุมชน เพื่อส่งเสริมเจตคติต่อการอนุรักษ์ป่าชุมชน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าแลว จังหวัดน่าน ผลการวิจัยพบว่า เจตคติต่อการอนุรักษ์ป่าชุมชนของนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT เรื่องป่าชุมชน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศุภณี ธรรมปิติ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการสอนแบบ 4 MAT หน่วยการเรียนรู้เรื่องตัวเรา ที่มีต่อพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดชนะสงคราม กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนการสอน

แบบ 4 MAT มีพฤติกรรมด้านสุขภาพด้านความรู้ และด้านการปฏิบัติสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนการสอนแบบปกติ ส่วนพฤติกรรมสุขภาพด้านเจตคติพบว่า ไม่แตกต่างกัน

โบเวอร์ (Bowers. 1987 : 197) ได้ศึกษาผลการใช้ระบบการสอน 4 MAT ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนเกรด 6 จำนวน 54 คน จาก 2 โรงเรียน ในรัฐโคโรไลนาเหนือ โดยสุ่มเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่ใช้ระบบการสอนแบบ 4 MAT กับกลุ่มที่ใช้หนังสือเรียน เพื่อให้ใช้สมองซีกซ้ายเท่านั้นในการสอนเรื่องกฎการเคลื่อนที่ข้อแรกของนิวตันจำนวน 3 ชั่วโมงโดยวัดจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดเจตคติ ผลการวิจัยพบว่า มีค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่าง 2 กลุ่ม และกลุ่มที่ใช้การสอนแบบ 4 MAT มีผลสัมฤทธิ์และเจตคติต่อการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วาเลรี่ (Valerie. 1995 : 173) ได้ศึกษาผลการใช้ระบบ 4 MAT ในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติของนักเรียนระดับ 9 ที่มีต่อวิชาวิทยาศาสตร์ โดยศึกษานักเรียนชั้นมัธยมในรัฐคอนเนกติกัต ระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยระบบ 4 MAT และกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีสอนตามหนังสือเรียน ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมไม่มีความแตกต่างกัน

จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนแบบ 4 MAT ซึ่งคำนึงถึงแบบการเรียนของผู้เรียน 4 แบบกับการพัฒนาสมองซีกซ้ายและซีกขวา เป็นรูปแบบการสอนที่สามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข และส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีเจตคติต่อการเรียนไปในทางที่ดีขึ้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะใช้การจัดกิจกรรมการเรียนแบบ 4 MAT มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาอนุศิลป์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียนวิชาอนุศิลป์ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

6. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

6.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์

ไพศาล หวังพานิช (2523 : 137) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ไว้ว่า หมายถึงคุณลักษณะและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการฝึกอบรมหรือการสอน จึงเป็นการตรวจสอบความสามารถ หรือสัมฤทธิ์ผลของบุคคลว่า เรียนรู้แล้วเท่าไร มีความสามารถชนิดใด

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2530 : 29) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ว่า หมายถึงคุณลักษณะ รวมทั้งความรู้ความสามารถ หรือมวลประสบการณ์ทั้งปวงที่บุคคลได้รับจากการเรียนการสอน ทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ

ทัศนีย์ โชติพถุณพงศ์ (2534 : 22) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ไว้ว่า หมายถึงความรู้ทักษะ สมรรถภาพทางสมองด้านต่าง ๆ ของนักเรียนที่มีต่อการเรียนแต่ละวิชา ซึ่งวัดจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เยาวดี วิบูลย์ศรี (2540 : 28) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ไว้ว่า หมายถึง แบบทดสอบวัดความรู้เชิงวิชาการ มักใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เน้นการวัดความรู้ความสามารถจากการเรียนรู้ในอดีต หรือในสภาพปัจจุบันของแต่ละบุคคล

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณลักษณะความรู้ความสามารถของบุคคลที่เปลี่ยนแปลงไป หลังจากได้รับประสบการณ์จากการเรียนการสอน การฝึกอบรมของแต่ละบุคคล ซึ่งสามารถตรวจสอบได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

6.2 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ไพศาล หวังพานิช (2523 : 137) ได้แบ่งการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามจุดมุ่งหมาย และลักษณะวิชาที่สอนซึ่งสามารถวัดได้ 2 แบบ คือ

1. การวัดด้านทักษะปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบระดับความสามารถในการปฏิบัติ หรือทักษะของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถในรูปของการกระทำจริงให้ออกเป็นผลงาน เช่น วิชาศิลปศึกษา พลศึกษา การช่าง เป็นต้นการวัดแบบนี้จึงต้องใช้ข้อสอบภาคปฏิบัติ (Performance Test)
2. การวัดด้านเนื้อหา เป็นการตรวจความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา อันเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงพฤติกรรมความสามารถในด้านต่าง ๆ สามารถวัดได้โดยใช้ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (Achievement Test)

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม 3 ด้านคือ

1. ด้านความรู้ ความคิด (Cognitive Domain) พฤติกรรมด้านนี้เกี่ยวกับกระบวนการต่าง ๆ ทางด้านสติปัญญา และสมอง ประกอบด้วยพฤติกรรม 6 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านความรู้ความจำ หมายถึง ความสามารถระลึกถึงเรื่องราวประสบการณ์ที่ผ่านมา

1.2 ด้านความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการจับใจความ การแปลความ การตีความ การขยายความของเรื่องได้

1.3 การนำไปใช้ หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้หรือหลักวิชาที่เรียนมาแล้วในการสร้างสถานการณ์จริง ๆ หรือสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน

1.4 การวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะเรื่องราวต่าง ๆ หรือวัตถุสิ่งของเพื่อต้องการค้นหาสาเหตุเบื้องต้น หาความสัมพันธ์ระหว่างใจความ ระหว่างส่วนรวม ระหว่างตอนตลอดจนหาหลักการที่แฝงอยู่ในเรื่อง

1.5 การสังเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้มาจัดระบบใหม่เป็นเรื่องใหม่ที่ไม่เหมือนเดิม มีความหมายและประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม

1.6 การประเมินค่า หมายถึง การวินิจฉัยคุณค่าของบุคคลเรื่องราววัสดุสิ่งของอย่างมีหลักเกณฑ์

2. ด้านความรู้สึก (Affective Domain) พฤติกรรมด้านนี้เกี่ยวข้องกับการเจริญเติบโต และพัฒนาการในด้านความสนใจ คุณค่า ความซาบซึ้ง และเจตคติต่าง ๆ ของนักเรียน

3. ด้านการปฏิบัติการ (Psycho – motor Domain) พฤติกรรมด้านนี้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะในการปฏิบัติ และการดำเนินการ เช่น การทดลอง เป็นต้น

สรุปได้ว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น สามารถวัดได้ทั้งด้านทักษะปฏิบัติโดยการใช้แบบทดสอบภาคปฏิบัติ และการวัดทางด้านเนื้อหาโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านความรู้สึก และด้านปฏิบัติการซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยการวัดผลสัมฤทธิ์ทั้งด้านเนื้อหา และแบบทดสอบภาคปฏิบัติ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนวิชานาฏศิลป์พื้นเมือง เชียงกระติบข้าว และ รำวงมาตรฐาน เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า

6.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับครูที่จะใช้ในการตรวจสอบพฤติกรรม หรือผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอันเนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนของครูว่า ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ หรือมีสัมฤทธิ์ผลในแต่ละรายวิชามากน้อยเพียงใด อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียนตลอดจนประโยชน์ ต่อครูในการปรับปรุงและพัฒนาการสอน ซึ่งล้วนและอังกฤษมา สายยศ (2536 : 146 – 147) ได้แบ่งไว้เป็น 2 พวก คือ

1. แบบทดสอบของครู (Teacher Made Test) หมายถึง ชุดของคำถามที่ครูเป็นผู้สร้างขึ้นซึ่งเป็นข้อคำถามที่เกี่ยวกับความรู้ที่นักเรียนได้เรียนในห้องเรียนว่า นักเรียนมีความรู้มากแค่ไหน บกพร่องที่จุดไหน จะได้สอนซ่อมเสริม หรือเป็นการวัดความพร้อมที่จะเรียนบทเรียนใหม่ ซึ่งขึ้นอยู่กับความต้องการของครู

2. แบบทดสอบมาตรฐาน (Standardized Test) แบบทดสอบประเภทนี้สร้างขึ้นจากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขา หรือจากครูที่สอนวิชานั้น ๆ แต่ผ่านการทดลองหาคุณภาพหลายครั้งจนกระทั่งมีคุณภาพดีพอ จึงสร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบเพื่อเป็นหลักเปรียบเทียบผลประเมินค่าของการเรียนการสอนเรื่องใดก็ได้ แบบทดสอบมาตรฐานจะมีคู่มือดำเนินการสอน บอกรหัสสอน และยังมีมาตรฐานในด้านการแปลคะแนนด้วย นอกจากนี้ บุญชม ศรีสะอาด (2535 : 50-53) ได้เสนอลักษณะของเครื่องมือที่ใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ 2 ประเภท คือ

1. แบบทดสอบอิงเกณฑ์ (Criterion Referenced Test) หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม มีคะแนนจุดตัดหรือคะแนนเกณฑ์สำหรับตัดสินว่าผู้สอบมีความรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่ การวัดตามจุดประสงค์นั้นเป็นหัวใจสำคัญของข้อสอบในแบบทดสอบประเภทนี้

2. แบบทดสอบอิงกลุ่ม (Norm Referenced Test) หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งสร้างเพื่อวัดให้ครอบคลุมหลักสูตร จึงสร้างตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร ความสามารถในการจำแนกผู้สอบตามความเก่งอ่อนได้ดีเป็นหัวใจสำคัญของข้อสอบประเภทนี้ การรายงานผลการสอบอาศัยคะแนนมาตรฐานซึ่งเป็นคะแนนที่ใช้ความสามารถในการให้ความหมาย และแสดงถึงศักยภาพของบุคคลนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น ๆ ที่ใช้เป็นกลุ่มเปรียบเทียบ

สรุปแล้ว เครื่องมือที่ใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งแบ่งเป็น 2 พวก คือ แบบทดสอบของครู และแบบทดสอบมาตรฐาน และยังมีแบบทดสอบอิงเกณฑ์ และแบบทดสอบอิงกลุ่มที่สามารถใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้เช่นกัน

6.4 คุณลักษณะของแบบทดสอบ

ชาวล แพร์ตกุล (2520 :123-136) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของแบบทดสอบที่ดีไว้ 10 ประการคือ

1. ต้องเที่ยงตรง (Validity) หมายถึงคุณสมบัติที่จะทำให้ครูบรรลุถึงวัตถุประสงค์ แบบทดสอบที่มีความเที่ยงตรงสูงคือ แบบทดสอบที่สามารถทำหน้าที่วัดสิ่งที่เราจะวัดได้อย่างถูกต้องตามความมุ่งหมาย

2. ต้องยุติธรรม (Fair) คือ โจทย์คำถามทั้งหลายไม่มีช่องทางแนะให้นักเรียนเดาคำตอบได้ ไม่ใช่ชี้แนะให้เด็กฉลาดเดาได้ถูก หรือเด็กขี้เกียจดูหนังสือเพียงลวก ๆ ก็ตอบได้ ข้อสอบที่ดีจะต้องไม่ลำเอียงต่อเด็กกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ

3. ต้องถามลึก (Searching) คำถามจะไม่ถามเพียงแต่ความรู้ความจำ แต่จะต้องให้นักเรียนนำความรู้จากตำราไปวิเคราะห์ ไปขยายและนำไปใช้

4. ต้องยั่วยุเป็นตัวอย่าง (Exemplary) คำถามจะต้องท้าทายชวนให้นักเรียนคิดนักเรียนตอบแล้วมีความรู้เรื่องราวกว้างขึ้น

5. ต้องจำเพาะเจาะจง (Definite) เด็กอ่านคำถามแล้วต้องเข้าใจแจ่มชัดว่าคำถามอะไร ต้องการให้คิด ให้ทำอะไร คำถามจะต้องไม่คลุมเครือ
 6. ต้องเป็นปรนัย (Objectivity) หมายถึง มีคุณลักษณะ 3 ประการคือ
 - 6.1 แจ่มชัดในความหมายของคำถาม
 - 6.2 แจ่มชัดในวิธีตรวจ หรือมาตรฐานการให้คะแนน
 - 6.3 แจ่มชัดในการแปลความหมายของคะแนน
 7. ต้องมีประสิทธิภาพ (Efficiency) สามารถให้คะแนนที่เที่ยงตรง และเชื่อถือได้มากที่สุด
 8. ต้องยากพอเหมาะ (Difficulty)
 9. ต้องมีอำนาจจำแนก (Discrimination) สามารถแยกนักเรียนออกเป็นประเภท ๆ ได้ทุกระดับ ตั้งแต่อ่อนสุดจนถึงเก่งสุด
 10. ต้องเชื่อมั่นได้ (Reliability) ข้อสอบนั้นสามารถให้คะแนนได้คงที่แน่นอนไม่แปรผัน
- จากข้อความดังกล่าวสรุปได้ว่า แบบทดสอบที่ดีจะต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ มีความเที่ยงตรง ยุติธรรม ง่ายยาก จำเพาะเจาะจง เป็นปรนัย มีประสิทธิภาพ ยากพอเหมาะ มีอำนาจจำแนก และต้องเชื่อมั่นได้ จึงจะเป็นแบบทดสอบที่ดีมีมาตรฐาน และใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ตรงตามจุดประสงค์ของผู้วัดอย่างแท้จริง

6.5 ประโยชน์ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

ในวงการศึกษัจจุบันมีความต้องการแบบทดสอบชนิดนี้เป็นอย่างมาก เพราะเห็นประโยชน์และคุณค่ามหาศาล ถ้าปราศจากเครื่องมือชนิดนี้แล้วกิจกรรมแนะแนวและโครงการปรับปรุงด้านต่าง ๆ ในวงการศึกษาก็จะไม่พัฒนาเท่าที่ควร จะเห็นได้ว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เป็นเครื่องมือสำหรับค้นและพัฒนาการศึกษาทั้งโดยตรงและทางอ้อมอย่างนาหนัก คือ

1. ใช้สำหรับวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม
2. ใช้สำหรับเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น
3. ใช้แยกประเภทของนักเรียนนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อยตามความสามารถ
4. ใช้ในการวินิจฉัยสมรรถภาพเพื่อให้ได้รับการช่วยเหลือได้ตรงจุด
5. ใช้เปรียบเทียบความงอกงาม
6. ใช้ตรวจสอบประสิทธิภาพของการเรียน
7. ใช้พยากรณ์ความสำเร็จของการศึกษา
8. ใช้ในการแนะแนว
9. ใช้ในการประเมินผลการศึกษา
10. ใช้ในการศึกษาค้นคว้าวิจัย

จะเห็นได้ว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีประโยชน์ต่อวงการศึกษทั้งในด้านการค้นคว้าและพัฒนา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพทางการเรียนการสอนให้มากที่สุด ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้เป็นเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าวิจัยในครั้งนี้

6.6 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา นาฏศิลป์

6.6.1 การวัดผลและประเมินผลวิชา นาฏศิลป์

ดังได้กล่าวแล้วว่า นาฏศิลป์เป็นวิชาที่เน้นทักษะในการปฏิบัติมากกว่าด้านความรู้ ดังนั้นในการวัดผลและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา นาฏศิลป์จึงสามารถวัดผลได้หลายวิธีดังนี้

1. วิธีการสังเกต คือ สังเกตความสนใจในการฟัง การร้อง การเคาะจังหวะ ความกล้าในการแสดงออก ความคิดสร้างสรรค์ และการแสดงท่าทางประกอบเพลง
2. การสอบปากเปล่า เพื่อทบทวนความรู้ หรือผลงานที่ได้รับมอบหมายให้ไปค้นคว้ามา ซึ่งสามารถถามได้หลายข้อและครอบคลุมเนื้อหาหมาก แต่ผลที่ได้จากการวัดนั้นอาจไม่เที่ยงตรงเพราะการตั้งคำถามของครูมีความยากง่ายต่างกัน
3. การสอบข้อเขียน เพื่อต้องการวัดให้ครอบคลุมหลักสูตร โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
4. การทดสอบภาคปฏิบัติของผู้เรียน เพื่อทบทวนความรู้ของผู้เรียน และทราบผลการสอนของครู ตลอดจนเพื่อจัดแบ่งความสามารถของผู้เรียนเพื่อประโยชน์ในการจัดการแสดง และทำให้ผู้เรียนสนใจต่อการฝึกฝนอยู่เสมอ (อารมณ์ และจาคูรงค์ มนตรีศาสตร์. 2525 : 345)

เช่นเดียวกับ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2525 : 160 – 162) ได้กล่าวถึงวิธีการวัดผลและประเมินผลนาฏศิลป์ไว้ดังนี้

1. การสังเกตโดยตรง เป็นการสังเกตได้ทั้งในด้านการปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับทักษะพื้นฐานและพฤติกรรม ซึ่งครูอาจสร้างแบบประเมินผลขึ้นใช้ให้สัมพันธ์กับหน่วยการสอนย่อยเป็นมาตราส่วนประเมินค่า
2. การสัมภาษณ์ เป็นการประเมินผลเพื่อฟังความคิดเห็นและเจตคติเกี่ยวกับดนตรีและนาฏศิลป์ การสัมภาษณ์อาจใช้การซักถามด้วยปากเปล่าเพื่อสังเกต หรืออาจทำแบบทดสอบ
3. การตรวจงาน เป็นการประเมินผลเพื่อดูว่านักเรียนมีผลการเรียนในเรื่องนั้นเป็นอย่างไร ซึ่งครูผู้สอนควรประเมินต่อเนื่องกันไปเพื่อจะได้ทราบความก้าวหน้าของนักเรียนทุกระยะ
4. การทดสอบภาคปฏิบัติ เป็นการประเมินรายบุคคลที่ต้องใช้เวลา

กรรณิกา ศรีประยูร (2543 : 17 ; อ้างอิงจาก เพ็ญณี กันตะวงษ์. ม.ป.ป. : 87 – 88) ได้กล่าวว่า การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้หรือความก้าวหน้าในดนตรีและนาฏศิลป์ เป็นสิ่งที่ค่อนข้างซับซ้อนกว่าการประเมินผลวิชาอื่น ๆ การวัดและประเมินผลดนตรี – นาฏศิลป์ จะมุ่งมองด้านการแสดงออกมากกว่าด้านความรู้หรือข้อเท็จจริง ดังนั้นรูปแบบการประเมินผลจึงแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การประเมินผลด้านความรู้ โดยการใช้คำถามหรือข้อทดสอบ เพื่อต้องการทราบถึงความเข้าใจหรือการรับรู้เกี่ยวกับคำจำกัดความ ลักษณะรูปแบบของการแสดง หรือดนตรี
2. การวัดและประเมินผลจากพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออก ซึ่งทำได้โดยการสังเกต ทั้งในด้านความก้าวหน้าทางด้านการแสดง การฟัง การร้อง ความผสมกลมกลืนในการเคลื่อนไหว รวมทั้งการสังเกตความเปลี่ยนแปลงทางเจตคติที่ดีต่อการเรียนนาฏศิลป์ด้วย เช่น ความสนใจ ความเอาใจใส่ในการทำกิจกรรมกลุ่ม และความคิดสร้างสรรค์

6.6.2 การวัดผลภาคปฏิบัติ

แบบทดสอบภาคปฏิบัติเป็นการวัดผลจากการลงมือปฏิบัติจริงของผู้เรียน เพื่อมุ่งจะตรวจสอบระดับความสามารถของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ หรือทักษะในภาคปฏิบัติของผู้เรียน เป็นการวัดเพื่อให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมออกมาด้วยการกระทำ โดยถือว่าการปฏิบัติเป็นความสามารถในการผสมผสานหลักการวิธีการต่าง ๆ ที่ได้รับการฝึกฝนมาให้ปรากฏออกมาเป็นทักษะ (Skill Outcomes) ของผู้เรียน

ทักษะ คือ ความชำนาญ ความคล่องแคล่ว ความว่องไว ความรวดเร็วที่เป็นไปโดยอัตโนมัติ ซึ่งเป็นพฤติกรรมของผู้เรียนที่แสดงออกมาจากการฝึกฝนปฏิบัติบ่อย ๆ และนาน ๆ โดยจะต้องทำให้ดีมีคุณภาพ มีความแม่นยำ มีความถูกต้องรวดเร็วจนปฏิบัติได้โดยอัตโนมัติ จึงจะเรียกว่าเกิดทักษะในการกระทำนั้น ๆ (มัณฑณี กุฎาคาร. 2542 : 71)

วิธีการวัดผลภาคปฏิบัติ

มัทนที กุฎาคาร (2542 : 71-72) ได้กล่าวว่า การวัดผลภาคปฏิบัติ เป็นการวัดเพื่อต้องการทราบว่านักเรียนจะสามารถปฏิบัติงานนั้นได้จริงหรือไม่ เกิดทักษะมากน้อยเพียงใดหลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้หลักและวิธีการในการปฏิบัติกับงานสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้ว โดยการให้นักเรียนได้ปฏิบัติงานนั้นจริง ๆ จนทำให้เกิดผลงานออกมาหรือให้สังเกตเห็นชัดเจน ดังนั้นวิธีการวัดผลภาคปฏิบัติ จึงมีความสำคัญอยู่ที่การกำหนดงานให้ผู้เรียนปฏิบัติ ซึ่งมีหลักดังต่อไปนี้

1. ควรเป็นงานที่สามารถบอกระดับทักษะหรือความสามารถในการปฏิบัติ และสามารถจำแนกระดับความสามารถของผู้เรียนได้ หมายถึง เป็นงานที่ไม่ยากไม่ง่ายเกินไปจนทำให้ผลงานที่ได้ออกมาเหมือนกันหมดทุกประการ และทุกคน ซึ่งไม่สามารถจำแนกความสามารถของนักเรียนได้

2. เป็นงานที่ให้ผู้เรียนปฏิบัติโดยต้องใช้ทักษะด้านต่างๆ มาผสมผสานกัน และเป็นงานที่มีความสำคัญเพียงพอที่จะทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการปฏิบัติสิ่งอื่น ๆ ได้ เช่น การทำโต๊ะ เป็นงานที่ต้องอาศัยทักษะในด้านต่าง ๆ มาประกอบกัน เช่น การวัด การเลื่อยไม้ การไสกบ การใช้สิ่ว เป็นต้น

3. เป็นงานที่ควรจะเป็นรายบุคคลหรือ สามารถปฏิบัติเป็นกลุ่มพร้อม ๆ กันไป เช่น การขับร้อง ควรปฏิบัติทีละคน หรือการตัดเย็บสามารถปฏิบัติพร้อม ๆ กันได้ เพื่อให้การวัดนั้นถูกต้องและสามารถให้คะแนนอย่างเชื่อมั่นได้

4. งานที่กำหนดให้ ควรให้อยู่ในวิสัยที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ และผู้สอนก็สามารถจัดสถานการณ์เพื่อการปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

5. ควรชี้แจงให้ผู้เรียนเข้าใจงานที่จะปฏิบัติอย่างชัดเจนก่อนทุกครั้ง รวมทั้งเกณฑ์ในการพิจารณาหรือการตรวจให้คะแนน เป็นต้น

สำหรับวิธีการตรวจให้คะแนนงานทางด้านปฏิบัตินั้นมีค่อนข้างจะยุ่งยาก เนื่องจากผู้ตรวจขาดความเชื่อมั่น และมักนำเอาความรู้สึกนึกคิดของตนเองเข้าไปมีส่วนร่วม มีความลำเอียง หรือผู้ตรวจใช้วิธีตรวจโดยการสังเกตแล้วตัดสินใจให้คะแนนทันที ซึ่งทำให้เกิดการผิดพลาดได้ง่าย ผลการวัดไม่แน่นอน และขาดความยุติธรรม ดังนั้น วิธีการตรวจภาคปฏิบัติให้ได้ผลดีนั้น จึงมีหลักดังต่อไปนี้

1. การตรวจผลงานภาคปฏิบัติ ควรตรวจให้คะแนนทั้ง 2 ด้าน คือ

1.1 วิธีปฏิบัติ (Procedure or Process) ได้แก่ การตรวจวิธีดำเนินการในการปฏิบัติ เช่น ขั้นตอนในการปฏิบัติ เครื่องมือที่ใช้ ทักษะการใช้เครื่องมือ กรรมวิธีในการปฏิบัติ เวลาที่ใช้ เป็นต้น

1.2 ผลการปฏิบัติ (Produce or Output) ได้แก่ ผลผลิต หรือสิ่งที่ได้จากการปฏิบัติ ควรพิจารณาอย่างรอบคอบทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ เช่น จำนวนงานที่ได้ ความงาม ความถูกต้อง เป็นต้น

2. การตรวจผลงานภาคปฏิบัติในแต่ละวิชา ควรพิจารณาให้แน่ชัดว่า การปฏิบัติในรายวิชานั้น ผู้สอนต้องการเน้นหนักไปทางวิธีปฏิบัติหรือผลการปฏิบัติ

3. ควรตั้งเกณฑ์ในการตรวจให้คะแนนอย่างชัดเจน โดยกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ ที่จะใช้ในการพิจารณาให้คะแนนไว้อย่างครบถ้วนเหมาะสม

กรมวิชาการ (2546 : 152) ได้กล่าวถึงการวัดผลและประเมินผลการปฏิบัติกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะไว้ว่า จะต้องมียุทธศาสตร์ หรือ ภาระงาน (Tasks) ให้ผู้เรียนได้กระทำจริง เพื่อเป็นสื่อที่จะโยนให้ผู้เรียนได้นำความรู้ การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตลอดจนใช้ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์มาสร้างสรรค์ผลงานชิ้นงาน หรือ ภาระงานที่กำหนดให้ เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถ ครูผู้สอนจึงจะรู้ถึงความสามารถของผู้เรียนว่ามีความสามารถในระดับใด ตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อทำทนายให้ผู้เรียนสามารถสร้างชิ้นงานอย่างเต็มความสามารถในศักยภาพของแต่ละบุคคล

เกณฑ์การประเมิน

ในการวัดผลและประเมินผลภาคปฏิบัติให้เกิดความเที่ยงตรง และเชื่อมั่นในการประเมินจะต้องมีการกำหนดประเด็นการประเมิน (Rubrics) ให้ชัดเจนและครอบคลุมพฤติกรรมของผู้เรียน และนำประเด็นเหล่านั้นไปเขียนรายละเอียดของการให้คะแนนในแต่ละระดับ (Scoring Rubrics) (กรมวิชาการ. 2546 : 153)

บุญเรียง ขจรศิลป์ (2544 : 59-72) ได้เสนอเกณฑ์การประเมินไว้ดังนี้

1. รูปแบบของเกณฑ์การประเมิน จำแนกเป็น 2 ประเภทคือ

1.1 เกณฑ์การประเมินในภาพรวม (Holistic Rubrics) หมายถึง แนวทางการให้คะแนนโดยพิจารณาจากภาพรวมของชิ้นงาน โดยจะมีคำอธิบายลักษณะของงานในแต่ละระดับไว้อย่างชัดเจน ซึ่งเกณฑ์การประเมินในภาพรวมนี้เหมาะที่จะใช้ในการประเมินผลงาน หรือชิ้นงาน เพื่อพิจารณาคุณภาพในภาพรวม

1.2 เกณฑ์การประเมินแบบแยกส่วน (Analytic Rubrics) หมายถึง แนวทางการให้คะแนนโดยพิจารณาจากแต่ละส่วนของงาน ซึ่งแต่ละส่วนจะต้องกำหนดแนวทางการให้คะแนน โดยมีคำนิยามหรือคำอธิบายลักษณะของงานในส่วนนั้น ๆ ในแต่ละระดับไว้อย่างชัดเจน

2. การเขียนรายละเอียดการให้คะแนน (Scoring Rubrics) การเขียนรายละเอียดการให้คะแนนหรือให้ระดับคะแนนที่มีความชัดเจน ผู้ประเมินท่านใดอ่านแล้วเข้าใจตรงกันให้คะแนนในระดับเดียวกัน และยิ่งผู้ตรวจผลงานมากคนเท่าไรอ่านแล้วเข้าใจตรงกันมาก ย่อมแสดงถึงความเชื่อมั่นของเกณฑ์การให้คะแนน ดังนั้นการเขียนรายละเอียดการให้คะแนน จึงควรกำหนดเป็นลักษณะแยกรายละเอียดเป็นระดับ (Analytic Scoring) โดยกำหนดคุณลักษณะย่อยของประเด็นการประเมิน การกำหนดคะแนน หรือระดับคะแนนให้แต่ละประเด็นมีน้ำหนักเท่ากันในทุกประเด็นหรือมีน้ำหนักแตกต่างกันในแต่ละประเด็นเมื่อประเมินชิ้นงาน ผลงาน หรือกระบวนการแล้วต้องตัดคะแนนผลรวมที่ได้ออกมาเป็นระดับคุณภาพของการประเมิน เช่น ปรับปรุง พอใช้ ดี หรือ ปรับปรุง พอใช้ ดี ดีมาก เป็นต้น

สำหรับเกณฑ์การประเมินในสาระการเรียนรู้นาฏศิลป์ กรมวิชาการ (2546 : 188-196) ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินและประเด็นการประเมิน (Rubrics) ไว้ดังนี้

1. แบบประเมินการแสดง ประกอบด้วย ความคิดสร้างสรรค์ การเคลื่อนไหวสอดคล้องกับจังหวะเพลง ความกล้าแสดงออก ความสวยงาม เป็นต้น ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง แบบประเมินการแสดง

ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน			
	4	3	2	1
ความเคลื่อนไหวสอดคล้องกับจังหวะเพลง	เคลื่อนไหวตรงทำนองและจังหวะตลอดเพลง การแปรแถว หลากหลาย	เคลื่อนไหวตรงทำนองและจังหวะไม่ตลอดเพลง มีการแปรแถวไม่ หลากหลาย	เคลื่อนไหวตรงทำนองและจังหวะไม่ตลอดเพลง มีการแปรแถว 2 รูปแบบ	เคลื่อนไหวไม่ตรงทำนอง และจังหวะ ไม่มีการแปรแถว

2. แบบประเมินการปฏิบัติงานกลุ่ม ประกอบด้วย ความร่วมมือ ความตั้งใจ เป็นต้น ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง แบบประเมินการปฏิบัติงานกลุ่ม

ประเด็น การประเมิน	ระดับคะแนน			
	4	3	2	1
ความร่วมมือ	ทุกคนให้ความร่วมมือ กันเป็นอย่างดี	ส่วนใหญ่ให้ความ ร่วมมือ	บางส่วนให้ความ ร่วมมือ	ไม่ค่อยมีความ ร่วมมือ

นอกจากนี้ สุทธิรา แก้วมณี (2536 : 37) ได้กำหนดประเด็นการประเมินในการปฏิบัติของวิชา
นาฏศิลป์ ไว้ดังนี้

1. ประเมินพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติ ประกอบด้วย ท่าทางถูกต้อง จังหวะถูกต้อง ความสวยงาม
และความคล่องแคล่ว

2. ประเมินพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ความกล้าแสดงออก และความสนุกสนาน
สอดคล้องกับนิมิต ลีลา (2541 : 36-67) ได้กำหนดประเด็นการประเมินในการปฏิบัตินาฏศิลป์
ประกอบด้วย ความถูกต้อง ความสวยงาม ความคล่องแคล่ว และภาวณา ดิษฐบรรจง (2538 : 41-42)
ได้กำหนดรายการประเมินการปฏิบัตินาฏศิลป์ประกอบด้วย ความถูกต้องของท่าทาง ความสวยงามอ่อนช้อย
และความมั่นใจในการแสดงออก

นอกจากนี้ ปิยะมาภรณ์ ทวนทอง (2544 : 35-30) ได้สร้างแบบประเมินคะแนนการสอบ
ภาคปฏิบัติกิจกรรมนาฏศิลป์เพลงอิษฐานซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น 0.93 โดยแบ่งเกณฑ์การให้คะแนนออกเป็น
3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ชั้นเตรียม

ตอนที่ 2 กระบวนการปฏิบัติ

ตอนที่ 3 ผลการปฏิบัติ

ตัวอย่าง เกณฑ์ประเมินคะแนนการสอบภาคปฏิบัติกิจกรรมนาฏศิลป์เพลงอิษฐาน

ข้อปฏิบัติ	เกณฑ์การประเมิน
ชั้นเตรียม 1. การเตรียมความพร้อม ก่อนรำ (ตั้งท่าเตรียมรำ)	กิจกรรมที่ปฏิบัติ - นั่งคุกเข่าแยกเข่าออกจากกันเล็กน้อย - หน้าตรง หลังตรง - มือทั้งสองวางที่หน้าขาทั้งสองข้าง - พานดอกไม้วางตรงกลางด้านหน้า 3 คะแนน เมื่อปฏิบัติได้ถูกต้องทุกกิจกรรม หรือ บกพร่อง 1 กิจกรรม

ข้อปฏิบัติ	เกณฑ์การประเมิน
<p>ชั้นกระบวนการปฏิบัติ</p> <p>2. ทำเทพพนม</p> <p>ชั้นผลการปฏิบัติ</p> <p>ปฏิบัติทำร่าได้สวยงาม</p>	<p>2 คะแนน เมื่อปฏิบัติบกพร่อง 2 กิจกรรม</p> <p>1 คะแนน เมื่อปฏิบัติบกพร่อง 3 กิจกรรม</p> <p>0 คะแนน เมื่อปฏิบัติบกพร่องทุกกิจกรรม หรือปฏิบัติไม่ได้</p> <p>3 คะแนน เมื่อยกมือขึ้นไหว้จรดหน้าผาก เยกหน้าปลายนิ้ว แยกออกจากกันเล็กน้อยยึดกระทบจังหวะ เลื่อนมือลงมาไว้ระหว่างอก</p> <p>2 คะแนน เมื่อยกมือขึ้นไหว้จรดหน้าผาก ปฏิบัติบกพร่องปลายนิ้ว ไม่แยกออกจากกัน หรือยึดกระทบจังหวะผิดอย่างใดอย่างหนึ่ง เลื่อนมือลงมาไว้ระหว่างอก</p> <p>1 คะแนน เมื่อ ยกมือขึ้นไหว้จรดหน้าผาก ปลายนิ้วไม่แยกออกจากกัน และกระทบจังหวะผิด</p> <p>0 คะแนน เมื่อ ยกมือขึ้นไหว้ระหว่างอก หรือปฏิบัติไม่ได้</p> <p>3 คะแนน เมื่อ มีลีลาท่าทางการเคลื่อนไหวมือ ลำตัว ศีรษะ สัมพันธ์กับท่าร่าและบทเพลง</p> <p>2 คะแนน เมื่อ มีลีลาท่าทางการเคลื่อนไหวมือ และศีรษะสัมพันธ์กัน แต่ลำตัวไม่มีความอ่อนช้อยตามท่าร่า</p> <p>1 คะแนน เมื่อ มีลีลาท่าทางการเคลื่อนไหวมือและลำตัวสัมพันธ์กันแต่ศีรษะไม่สัมพันธ์กัน</p> <p>0 คะแนน เมื่อ มีการเคลื่อนไหวเฉพาะมือ และร่าไม่ถูกจังหวะ</p>

วิธีการให้คะแนน

เนื่องจากการวัดผลภาคปฏิบัติ เป็นการประเมินค่าของผลการปฏิบัติงานของผู้เรียนซึ่งขึ้นอยู่กับ การพิจารณา การใช้ดุลยพินิจและการตัดสินใจของผู้ประเมิน ผู้ประเมินจึงไม่ควรสังเกตแล้วให้คะแนนทันที เพราะจะทำให้คะแนนที่ได้มีค่าความเชื่อมั่นต่ำและไม่ตรงความจริง ดังนั้น วิธีการให้คะแนนการวัดผลภาคปฏิบัติ จะต้องอาศัยเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลการศึกษาในการตรวจให้คะแนน ดังนี้

1. ใช้แบบสำรวจรายการ (Checklists) ใช้สำหรับตรวจให้คะแนนภาคปฏิบัติทั้งในด้านวิธีปฏิบัติ และผลปฏิบัติ โดยใช้กำหนดรายการหรือรายละเอียดต่าง ๆ ของวิธีทำหรือผลการปฏิบัติขึ้นมา เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการให้คะแนน
2. ใช้มาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scales) ใช้สำหรับตรวจให้คะแนนเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นคุณค่า หรือคุณภาพต่าง ๆ จึงเหมาะที่จะนำมาใช้กับการให้คะแนนการปฏิบัติในด้านที่เป็นผลปฏิบัติมากกว่าวิธีปฏิบัติ

ข้อดีของการทดสอบภาคปฏิบัติ

1. สามารถใช้สอบวัดความสามารถในการปฏิบัติได้จริง หรือวัดได้สอดคล้องกับสภาพจริงของผู้เรียน
2. สามารถสอบวัดทักษะ และความสามารถในทางปฏิบัติบางอย่าง ที่ไม่อาจสอบวัดได้ด้วยเครื่องมืออย่างอื่น เช่น แบบทดสอบเขียนตอบ แบบทดสอบเลือกตอบ เป็นต้น
3. สามารถใช้สอบวัดความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ได้เป็นอย่างดี
4. ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการทดสอบปฏิบัติ

ข้อจำกัดของการทดสอบภาคปฏิบัติ

1. ใช้เวลาในการดำเนินการสอบมาก เนื่องจากไม่สามารถให้ผู้เรียนสอบได้พร้อม ๆ กันทั้งชั้น โดยปกติการสอบภาคปฏิบัติจะทดสอบได้ที่ละคน หรือเป็นกลุ่มเล็กๆ 2-3 คน จึงต้องใช้เวลามากกว่าจะครบทุกคน

2. สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมากเนื่องจากการปฏิบัติจริงต้องใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการทดสอบเป็นรายคน

3. การตรวจให้คะแนนการทดสอบภาคปฏิบัติ จะมีลักษณะเช่นเดียวกับแบบทดสอบอัตนัย ดังนั้นหากเกณฑ์ไม่ชัดเจน หรือผู้ตรวจหรือผู้ประเมินมีความลำเอียง ผลการประเมินจะขาดความเชื่อถือ

สรุปได้ว่า การวัดผลและประเมินผลวิชานาฏศิลป์เพื่อให้ทราบถึงความก้าวหน้าของผู้เรียนหรือแก้ไขจุดบกพร่องในการเรียนการสอนนั้นจะใช้การวัดผลและประเมินผลสองด้านคือ ด้านความรู้ โดยการใช้ข้อทดสอบ และด้านการทดสอบภาคปฏิบัติเพื่อประเมินผลจากพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกจากแบบประเมินการแสดงผล โดยการสังเกต นอกจากนี้อาจใช้การสัมภาษณ์ การตรวจงานหรือการสอบปากเปล่า เพื่อวัดและประเมินผล และสามารถเลือกใช้เครื่องมือให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของการให้คะแนน ผู้วิจัยจึงเห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปฏิบัติ เป็นเครื่องมือการวัดผลที่สามารถตรวจสอบพฤติกรรมการปฏิบัติของนักเรียนได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสร้างแบบประเมินการปฏิบัติวิชานาฏศิลป์ โดยการใช้รูปแบบการประเมินของปิยมารณ์ ทวนทอง (2544 : 35 – 30) และใช้วิธีการตรวจให้คะแนนโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 3 ระดับเป็นเครื่องมือในการวัดความสามารถในการปฏิบัติเชิงกระตือรือร้น และร่างมาตรฐานเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT

6.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เกสินี นันทวิสิทธิ์ (2533 : 74-75) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนาฏยศัพท์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการใช้และไม่ใช้บทเพลงประกอบการสอน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้บทเพลงประกอบการสอน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยไม่ใช้บทเพลงประกอบการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รัชณี วิเศษมงคล (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกิจกรรมนาฏศิลป์ระหว่างการสอนโดยวิธีใช้สไลด์เทปเสียงกับการสอนโดยวิธีปกติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองซึ่งสอนโดยการใช้สไลด์เทปเสียงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมซึ่งสอนโดยวิธีปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุทธิรา แก้วมณี (2536 : 36) ได้ศึกษาประสิทธิภาพเทปวีดิทัศน์วิชานาฏศิลป์ เรื่อง “ รำวงมาตรฐาน ” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชานาฏศิลป์และความสนใจในการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้เทปวีดิทัศน์ กับการสอนแบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ชนัย วรณะลี (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อหน่วยการเรียนการสอนของนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์ เรื่องประวัติและเนื้อเรื่องรามเกียรติ์ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์ กลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้หน่วยการเรียนการสอน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์ที่เรียนโดยวิธีสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจะสูงขึ้นได้ย่อมขึ้นอยู่กับทางเลือกใช้วิธีสอน หรือการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา ตลอดจนการใช้สื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพมีผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในวิชานาฏศิลป์ให้สูงขึ้น

7. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการเรียน

7.1 ความหมายของเจตคติ

เจตคติ (Attitude) หรือทัศนคติ เป็นตัวกำหนดสำคัญประการหนึ่งในการโน้มน้าวพฤติกรรมของบุคคลให้ตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นในทางที่สนับสนุน หรือโต้แย้งก็ได้ (ไพศาล หวังพานิช 2526 : 146) ดังนั้นการเรียนรู้เรื่องเจตคติจะช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะครูผู้สอน เพราะเจตคติมีอิทธิพลต่อการเรียนของผู้เรียนมาก ถ้าผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาใด เรื่องใด ก็จะสนใจในวิชานั้นและมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนวิชานั้น ๆ ได้ ด้วยเหตุนี้ครูจึงต้องปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อการเรียนให้กับผู้เรียนอยู่เสมอ

เจตคติ มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า “ Aptus ” แปลว่า โน้มเอียง เหมาะสม พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 321) ให้ความหมายว่า ท่าที ความรู้สึก แนวความคิดเห็นของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

กู๊ด (Good . 1963 : 417) ให้ความหมายของเจตคติว่า เป็นความพร้อมที่จะแสดงออกในลักษณะหนึ่ง อาจเป็นการต่อต้านสถานการณ์บางอย่าง บุคคลหรือสิ่งใด ๆ เช่น รักเกลียดหรือกลัว หรือไม่พอใจมากน้อยเพียงต่อสิ่งนั้น

เทอร์สโตน (Thurstone . 1967 : 479) กล่าวว่า เจตคติเป็นความโน้มเอียงทางด้านจิตใจภายในที่แสดงออกมาให้เห็นเป็นพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ในลักษณะของความชอบ ความไม่ชอบ ความลำเอียง ความคิดเห็น ความรู้สึก และความเชื่อมั่นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งไม่สามารถวัดได้โดยตรง

โรคิช (Rokeach . 1970 : 112) กล่าวว่า เจตคติเป็นการผสมผสานหรือจัดระเบียบของความเชื่อที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ผลรวมของความเชื่อนี้จะเป็นตัวกำหนดแนวโน้มพฤติกรรมของบุคคลในการตอบสนองในลักษณะที่ชอบ หรือไม่ชอบ

ซิมบาร์โด (Zimbardo . 1977 : 19 – 20) ให้ความหมายของเจตคติว่า หมายถึงความพึงพอใจและไม่พึงพอใจ ความชอบและไม่ชอบที่บุคคลมีต่อบุคคล กลุ่มสังคม สถานการณ์ วัตถุ หรือแนวคิดและถ้ามีสถานการณ์ใด ๆ เกิดขึ้น บุคคลเพียงแต่จะมีความรู้สึกต่อสิ่งนั้นโดยไม่จำเป็นต้องร่วมมือก็ได้ซึ่งว่ามีเจตคติต่อสิ่งนั้น

เชดคักดิ์ โฆวาสินธุ์ (2525 : 134) ให้นิยามว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้ประสบการณ์ที่กระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรม หรือแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อสิ่งนั้น ๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกระบวนการอบรมให้รู้ระเบียบวิธีทางสังคม

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528 : 230 – 231) กล่าวว่า เจตคติ คือความพร้อมของร่างกายและจิตใจที่มีแนวโน้มจะตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ใด ๆ ด้วยการเข้าหาหรือถอยหลังหนีออกไป ซึ่งเจตคตินี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. เจตคติทางบวกหรือเจตคติที่ดี หมายถึง แนวโน้มที่อินทรีย์จะเข้าหาสิ่งเร้าหรือสถานการณ์นั้น ๆ เนื่องจากความชอบ หรือความพึงพอใจ
2. เจตคติทางลบหรือเจตคติทางที่ไม่ดี หมายถึง แนวโน้มที่อินทรีย์จะถอยหนีต่อสิ่งเร้า หรือสถานการณ์นั้น ๆ เนื่องจากความไม่ชอบ หรือความไม่พอใจ

สุรงค์ โค้วตระกูล (2536 : 246) ให้ความหมายของเจตคติว่า เจตคติเป็นอัชฌาศัย (Disposition) หรือแนวโน้มที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่ตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม หรือสิ่งเร้า ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งคน วัตถุ สิ่งของ หรือความคิด เจตคติอาจจะเป็นบวกหรือลบก็ได้ ถ้าบุคคลมีเจตคติในทางบวกต่อสิ่งใดก็มักจะมีพฤติกรรมที่จะเผชิญต่อสิ่งนั้น ตรงกันข้ามถ้ามีเจตคติทางลบก็จะหลีกเลี่ยง เจตคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้ และเป็นการแสดงออกของค่านิยมและความเชื่อของบุคคล

อัชฌา สิงห์แก้วสืบ (2538 : 19) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ท่าทีความรู้สึกของคน ซึ่งเป็นอำนาจหรือแรงขับอย่างหนึ่งที่แฝงอยู่ในจิตใจมนุษย์ และพร้อมที่จะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า เจตคติ หมายถึง ความคิด ความรู้สึก ความเชื่อของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นตัวกำหนดแนวโน้มให้บุคคลตอบสนองหรือแสดงพฤติกรรมในลักษณะที่ ชอบ หรือไม่ชอบ พอใจ หรือไม่พอใจ

7.2 ลักษณะของเจตคติ

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528 : 230 -231) อธิบายลักษณะสำคัญของเจตคติ ดังนี้

1. เจตคติเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ หรือการได้รับประสบการณ์มิใช่สิ่งที่มีติดตัวมาแต่กำเนิด
2. เจตคติ เป็นดัชนีที่จะชี้แนวทางในการแสดงพฤติกรรม กล่าวคือ ถ้ามีเจตคติที่ดีก็มีแนวโน้มเข้าหา หรือแสดงพฤติกรรมนั้น ตรงกันข้ามถ้ามีเจตคติที่ไม่ดีก็มีแนวโน้มที่จะไม่เข้ามา โดยถอยหนีหรือต่อต้านการแสดงพฤติกรรมนั้น

3. เจตคติสามารถถ่ายทอดจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลอื่นได้

4. เจตคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากเจตคติเป็นสิ่งที่ได้รับจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ถ้าการเรียนรู้หรือประสบการณ์เปลี่ยนแปลงไป เจตคติดีย่อมเปลี่ยนแปลงไปด้วย

ไพศาล หวังพานิช (2523 : 220) ได้กล่าวถึงลักษณะของเจตคติไว้ดังนี้

1. เจตคติเป็นพฤติกรรม หรือความรู้สึกทางด้านจิตใจที่มีต่อสิ่งเร้าใดสิ่งเร้าหนึ่งทางสังคม
2. เจตคติเป็นความรู้สึกที่เกิดจากการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งเร้า หรือประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งหมายถึงว่า บุคคลใดจะมีเจตคติอย่างไรต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ บุคคลนั้นจะต้องเคยพบเห็นหรือรู้รายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งนั้นมาก่อน

3. การแสดงออกของเจตคติ หรือการตอบสนองสิ่งเร้าใด ๆ จะเป็นไปในรูปของการสนับสนุน คล้อยตาม ซึ่งเรียกว่าเป็นไปในทางบวก หรือในรูปการโต้แย้ง คัดค้าน ซึ่งเรียกว่าเป็นไปในทางลบ หรืออาจรู้สึกเฉย ๆต่อสิ่งเร้านั้น

ดังนั้นสรุปได้ว่า เจตคติเป็นสิ่งที่สามารถสร้างให้เกิดขึ้นกับบุคคลได้เพื่อเป็นดัชนีที่ชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมของแต่ละบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นไปทางบวกหรือทางลบก็ได้ ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูควรจัดสิ่งแวดล้อม และประสบการณ์ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความพอใจและสนุกสนาน ซึ่งจะช่วยพัฒนาเจตคติที่ดีต่อการเรียนของผู้เรียนด้วย

7.3 องค์ประกอบของเจตคติ

เชดคักต์ โฆวาสิษฐ์ (2520 :40) กล่าวว่าองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดเจตคติ มีอยู่ 3 องค์ประกอบ คือ

1. องค์ประกอบด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Component) ได้แก่ ความรู้ที่มีขอบเขตครอบคลุมถึงความคิดเห็น ความเชื่อที่มีต่อสิ่งของหรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ เมื่อบุคคลรับรู้และวินิจฉัยข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับทำให้เกิดแนวความคิดที่ว่า อะไรรู้ก อะไรมืด
2. องค์ประกอบด้านท่าทีความรู้สึก (Affective Component) ได้แก่ ความรู้สึกหรืออารมณ์ของบุคคลที่มีความสัมพันธ์ต่อสิ่งของ หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากความคิดจะแสดงออกมาในลักษณะของความชอบ หรือไม่ชอบ
3. องค์ประกอบด้านการปฏิบัติ (Behavioral Component) เป็นความโน้มเอียงที่บุคคลจะประพฤติปฏิบัติ หรือมีแนวปฏิบัติตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นผลมาจากความคิด และความรู้ที่ปรากฏในรูปของการยอมรับ หรือปฏิเสธเฉย ๆ

7.4 ระดับของเจตคติ

สมคักต์ สิทธิระเวชญ์ (2522 : 11) ได้แบ่งเจตคติออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. เจตคติเชิงนิมาน เป็นการแสดงออกในลักษณะความพึงพอใจ เห็นชอบด้วย สนับสนุน ปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ
2. เจตคติเชิงนิเสธ เป็นการแสดงออกในลักษณะตรงกันข้ามกับเจตคติเชิงนิมาน เช่น ไม่พอใจ ไม่เห็นด้วย ไม่ยินดี
3. เจตคติที่เป็นกลาง เป็นการแสดงออกในลักษณะที่ไม่เป็นทั้งเจตคติเชิงนิมาน และเจตคติเชิงนิเสธ เช่น รู้สึกเฉย ๆ ไม่ถึงกับชอบ หรือเกลียด

7.5 การเกิดเจตคติ

บุคคลจะเกิดเจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้นย่อมต้องมีเงื่อนไขประกอบดังนี้ (คักต์ สุนทรเสณี . 2531 : 4 ; อ้างอิงจาก Allport . 1962 . *Introduction to Psychology* . p . 614)

1. กระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการเพิ่มพูนและบูรณาการของการตอบสนองแนวความคิดต่าง ๆ เช่น เจตคติจากครอบครัว โรงเรียน ครู การเรียนการสอน และอื่น ๆ
2. ประสบการณ์ขึ้นอยู่กับความแตกต่างของบุคคล ซึ่งมีประสบการณ์ที่แตกต่างกันไป นอกจากประสบการณ์ของคนจะสะสมขึ้นเรื่อย ๆ แล้วยังทำให้กระสวน (Pattern) เป็นของตัวเองด้วย ดังนั้น เจตคติบางอย่างจึงเป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละบุคคลแล้วแต่พัฒนาการและความเจริญเติบโตของคน ๆ นั้น
3. การเลียนแบบ การถ่ายแบบของคนบางคนได้มาจากการเลียนแบบเจตคติของคนอื่นที่ตนพอใจ เช่น พ่อ แม่ ครู และบุคคลอื่น ๆ
4. องค์ประกอบของสถาบัน คนย่อมมีเจตคติก่อตามกลุ่มสังคมที่ตนอาศัยอยู่ รวมทั้งสถาบันทางสังคม เช่น โรงเรียน ศาสนา หน่วยงานต่าง ๆ สถาบันเหล่านี้จะเป็นแหล่งที่ช่วยสนับสนุนให้เกิดเจตคติบางอย่างได้

นอกจากนี้ กฤษณา ศักดิ์ศรี (2530 : 188 – 189) ได้กล่าวถึงกระบวนการที่ก่อให้เกิดเจตคติ ดังนี้

1. เจตคติเกิดจากประสบการณ์ตรงและประสบการณ์อ้อม ประสบการณ์ที่รู้สึกพอใจย่อมก่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้น แต่ถ้าเป็นประสบการณ์ที่ไม่พอใจ ย่อมเกิดเจตคติที่ไม่ดี บุคคลจะวิเคราะห์ประสบการณ์และสังเคราะห์แนวคิดแล้วสรุปลงเป็นเจตคติ
2. การศึกษาเล่าเรียน การอบรมสั่งสอน จากสถาบันหรือการเรียนรู้อื่นๆ เช่น บ้าน โรงเรียน วัด สิ่งแวดล้อม สื่อมวลชน ย่อมมีอิทธิพลต่อการเกิดเจตคติของบุคคล
3. ความประทับใจอย่างรุนแรง ก่อให้เกิดเจตคติทั้งด้านบวกและด้านลบ
4. ความผิดหวัง ความไม่ประสบผลสำเร็จต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ย่อมจะเกิดเจตคติที่ไม่ดี
5. บุคลิกภาพบางประการมีผลต่อเจตคติ เช่นคนประเภทเก็บตัว ย่อมมีเจตคติตามแนวคิดของตนเองและคล้อยตามคนอื่น หรือกลุ่มได้ยาก

6. สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม รวมทั้งการเลี้ยงดูของครอบครัวมีอิทธิพลที่จะหล่อหลอมเป็นเจตคติได้ นอกจากนี้ความกดดันของกลุ่มวัฒนธรรมภายในสังคม ความเชื่อทางศาสนาอาจนำมาให้เกิดแนวคิด หรือเจตคติได้

7. การถ่ายทอดหรือการเลียนแบบเจตคติจากคนอื่น การยอมรับนับถือ หรือการเคารพบุคคลใด มักจะยอมรับแนวคิดและยึดถือเป็นแบบอย่าง เป็นการถ่ายแบบทำตัวให้เหมือนทั้งความรู้สึกนึกคิดด้วย

สรุปได้ว่า เจตคติจะเกิดขึ้นได้นั้นต้องมีองค์ประกอบหลายประการ เช่น ประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ การเลียนแบบ การอบรมสั่งสอน ความเชื่อการยอมรับ และสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม สังคม และศาสนา ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการเกิดเจตคติของบุคคลได้ทั้งในด้านดี และไม่ดี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

7.6 เจตคติกับการเรียนรู้

กฤษณา ศักดิ์ศรี (2530 : 212) กล่าวถึงเจตคติต่อการเรียน ดังนี้

1. เจตคติมีผลต่อวิชาเรียนและครู ถ้าชอบวิชาใดหรือครูคนใดก็ไม่ขาดเรียนวิชานั้นหรือในชั่วโมงเรียนของครูคนนั้น และพยายามเรียนให้ได้ผลดี
2. เจตคติมีผลต่อการเอาใจใส่ในการเรียน และการเข้าใจบทเรียน ถ้ามีเจตคติไม่ดีต่อวิชาที่เรียนครู โรงเรียน จิตใจจะไม่ยอมรับเป็นผลให้เรียนไม่รู้เรื่อง
3. เจตคติมีผลต่อการรับรู้ ถ้าไม่ชอบครูเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ครูซักถามด้วยความปรารถนาดีก็เข้าใจว่าครูเข้มงวด และจับผิด

สรุปได้ว่า เจตคติกับการเรียนรู้มีความสัมพันธ์ต่อกัน ถ้าผู้เรียนมีเจตคติที่ดีย่อมมีความสนใจและสามารถเรียนรู้ได้อย่างดีและมีความสุข ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอน ครูจึงต้องจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนในวิชานั้น

7.7 การเปลี่ยนแปลงและการสร้างเจตคติที่ดี

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528 : 233) กล่าวว่า การสร้างเจตคติ หรือการเปลี่ยนแปลงเจตคติไปในทางที่ดีนั้น สามารถทำได้ ดังนี้

1. จัดสิ่งแวดล้อมหรือประสบการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความพอใจ และสนุกสนาน
2. ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านความคิด ความประพฤติ และการมีระเบียบวินัย

3. ให้การแนะแนว โดยชี้แนะแนวทางการปฏิบัติต่อการเรียนรู้ให้ถูกต้องและเหมาะสม โดยเฉพาะชี้ให้เห็นคุณประโยชน์ที่จะได้รับเพราะมนุษย์มีแนวโน้มที่จะตอบสนองในทางบวกต่อสิ่งที่ทำคุณประโยชน์แก่ตนเอง

4. พยายามให้การเสริมแรงที่ตรงกับความถนัด และความต้องการแก่เด็กแต่ละคนเพื่อให้มีกำลังใจที่จะเรียนรู้มากกว่าใช้วิธีการลงโทษ

5. ให้เด็กได้ลงมือกระทำด้วยตนเอง และมีส่วนรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย เช่น การให้เด็กได้ทดลองค้นคว้าด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจต่อบทเรียนนั้น ๆ เป็นการช่วยลดเจตคติที่ไม่ดีและในที่สุดกลายเป็นเจตคติที่ดีได้

กฤษฎณา ศักดิ์ศรี (2530 : 211-212) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคล เกิดจากความขัดแย้งกันระหว่างความรู้ ความเห็นและความเชื่อ ความขัดแย้งนั้นทำให้บุคคลไม่สบายใจ และความไม่สบายใจนี้ผลักดันให้บุคคลพยายามลดความขัดแย้งนั้นลง ดังนั้นครูจึงควรมีวิธีการเปลี่ยนเจตคติของเด็กดังนี้

1. ครูต้องพยายามให้สิ่งเร้ามาก ๆ ให้ประสบการณ์มากมายให้เกิดความคิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในสิ่งตรงข้ามกับเจตคติเดิมของเด็ก

2. พยายามให้เด็กประพฤติปฏิบัติหรือกระทำบ่อย ๆ ในสิ่งที่ขัดแย้งกับเจตคติเดิม เพื่อเปลี่ยนเข้าสู่เจตคติใหม่

3. จัดให้เด็กอยู่ในสังคม สิ่งแวดล้อม ที่มีเจตคติขัดแย้งกับเจตคติเดิมของเด็กเพื่อเพิ่มพลังแรงจูงใจ

สรุปได้ว่า ครูเป็นผู้ที่มิบทบาทสำคัญที่จะเปลี่ยนแปลง และสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนของนักเรียน โดยครูจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในทุก ๆ ด้าน รวมทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับความสนใจ และความต้องการของนักเรียน ให้นักเรียนได้ปฏิบัติค้นคว้าทดลอง ชี้แนะให้นักเรียนเห็นประโยชน์ของการเรียนและควรใช้วิธีการเสริมแรงมากกว่าการลงโทษ เพื่อให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียน

7.8 การวัดเจตคติ

เจตคติเป็นพฤติกรรมภายในที่มีลักษณะเป็นนามธรรม วิธีการวัดเจตคติโดยตรงจึงทำได้ไม่ชัดเจนนัก ดังนั้นนักการศึกษาจึงได้เสนอแนวทางในการวัดเจตคติ ดังต่อไปนี้

ศักดิ์ สุนทรเสถียร (2531 : 16-18) ได้เสนอแนวทางในการวัดเจตคติ 3 แนวทาง คือ

1. การสังเกต (Observation) เป็นวิธีการศึกษาเจตคติโดยใช้ประสาทหูและตาเป็นสำคัญ การสังเกตเป็นวิธีการศึกษาพฤติกรรมการแสดงออกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แล้วนำข้อมูลที่สังเกตนั้นไปอนุมานว่าบุคคลนั้นมีเจตคติต่อสิ่งนั้นอย่างไร

2. การให้รายงานตัวเอง (Self - Report) เป็นวิธีการศึกษาเจตคติของบุคคล โดยให้บุคคลนั้นเล่าความรู้สึกที่มีต่อสิ่งนั้นออกมา เช่น อาจรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ เห็นว่าดี หรือไม่ดี ซึ่งผู้รายงานตนเองจะเล่าหรือบรรยายความรู้สึกนึกคิดของเขาออกมาตามประสบการณ์ และความสามารถที่เขาได้อยู่ซึ่งจะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล โดยนำสิ่งที่เขาบอกเล่ามากำหนดค่าคะแนนของเจตคติ วิธีการนี้เป็นวิธีการของเทอร์สโตน ลีเคอร์ท กัทท์แมน และอัสกูต

3. เทคนิคการฉายออก (Projective Techniques) เป็นวิธีวัดเจตคติโดยการสร้างจินตนาการจากภาพ โดยใช้ภาพเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงความคิดเห็นออกมาจะได้สังเกตและวัดได้ว่าบุคคลนั้นมีความรู้สึกอย่างไร ซึ่งบุคคลย่อมแสดงออกแตกต่างกันตามประสบการณ์ที่เขาเคยได้รับมา

7.9 ประโยชน์ของการวัดเจตคติ

วรรณดี แสงประทีป (2536 : 55-57) กล่าวว่า การวัดเจตคติของบุคคลต่อเป้าหมายต่าง ๆ ทั้งในเรื่อง บุคคล วัตถุ และสิ่งต่าง ๆ ล้วนเป็นประโยชน์แก่บุคคลหรือสังคมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การวัดเจตคติเพื่อทำนายพฤติกรรม การทราบเจตคติของบุคคลย่อมช่วยให้ทำนายการกระทำของบุคคลได้ ความสามารถในการทำนายพฤติกรรมของผู้อื่นเป็นความต้องการของมนุษย์และสังคม เพราะเป็นแนวทางให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อบุคคลนั้นได้ถูกต้อง เหมาะสมและอาจเป็นแนวทางให้ผู้อื่นสามารถควบคุมพฤติกรรมของบุคคลนั้นด้วย

2. การวัดเจตคติเพื่อเข้าใจสาเหตุและผล การจะเข้าใจอิทธิพลของสาเหตุภายนอกที่มีต่อการกระทำของบุคคลต่าง ๆ ให้ชัดเจนบางกรณีจำเป็นต้องวัดเจตคติของบุคคลต่างๆ ต่อสาเหตุภายนอกด้วย

3. การวัดเจตคติเพื่อหาทางป้องกัน ในสังคมนั้นการที่บุคคลจะมีเจตคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างไรนั้นเป็นสิทธิของแต่ละบุคคล และการที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคมย่อมเป็นไปได้ เมื่อประชาชนมีเจตคติต่อสิ่งเดียวกันคล้ายคลึงกัน ซึ่งเป็นแนวทางให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกัน และไม่เกิดความแตกแยกในสังคม

4. การวัดเจตคติเพื่อหาทางแก้ไข ในสังคมประชาธิปไตยบุคคลสามารถจะมีเจตคติต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งแตกต่างกันไปได้มาก แต่ในบางเรื่องจำเป็นจะต้องได้รับความคิดเห็น และเจตคติที่สอดคล้องกันเพื่อที่ประชาชนจะได้มีการกระทำที่พร้อมเพรียงกัน ดังนั้นการวัดเจตคติจึงอาจแสดงให้เห็นว่า บุคคลมีลักษณะที่เหมาะสมหรือไม่เพียงใด เพื่อประโยชน์ในการหาทางแก้ไขเจตคติที่ไม่ถูกต้อง และปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อไป

จะเห็นได้ว่า การวัดเจตคติเป็นสิ่งที่มีความสำคัญทั้งในด้านการทำนายพฤติกรรม ความรู้สึกและความคิดเห็นของบุคคลเพื่อหาสาเหตุและแนวทางในการแก้ไขป้องกัน และปรับเปลี่ยนพัฒนาเจตคติให้ดีขึ้น ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องมีการวัดเจตคติของบุคคลในด้านต่าง ๆ อยู่เสมอ

7.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ

น้ำอ้อย แสงกระจ่าง (2540 : 61) ได้ศึกษาผลการใช้เทคนิคแม่แบบควบคู่กับการเสริมแรงแบบต่อเนื่อง และการเสริมแรงแบบเว้นระยะเพื่อพัฒนาความสามารถในการรำและทัศนคติที่มีต่อวิชาดนตรี - นาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสุวรรณาราม กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าการใช้เทคนิคแม่แบบควบคู่กับการเสริมแรงแบบต่อเนื่องและนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบควบคู่กับการเสริมแรงแบบเว้นระยะสามารถพัฒนาทัศนคติที่มีต่อวิชาดนตรี - นาฏศิลป์ไม่แตกต่างกัน

ปิยะธิดา เกษสุวรรณ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้แม่แบบเพื่อนชายและการใช้แม่แบบเพื่อนหญิง เพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อการเรียนกิจกรรมนาฏศิลป์ของนักเรียนชายชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดเกาะสุวรรณาราม เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีทัศนคติต่อการเรียนกิจกรรมนาฏศิลป์ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนชายมีทัศนคติต่อการเรียนกิจกรรมนาฏศิลป์ โดยส่วนรวมและแต่ละด้านดีขึ้นหลังจากได้รับการใช้แม่แบบเพื่อนชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนชายมีทัศนคติต่อการเรียนกิจกรรมนาฏศิลป์ ด้านการแสดงพฤติกรรมดีขึ้นหลังจากได้รับการใช้แม่แบบเพื่อนหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนชายที่ได้รับการใช้แม่แบบเพื่อนชาย และนักเรียนชายที่ได้รับการใช้แม่แบบเพื่อนหญิงมีทัศนคติต่อการเรียนกิจกรรมนาฏศิลป์โดยส่วนรวม และแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านความรู้สึกแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พิมพ์วิรัชต์ เรื่องภิญโญ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิคแม่แบบ และการใช้สถานการณ์จำลอง ที่มีต่อทัศนคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชวินิต กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ มีทัศนคติต่อการเรียนนาฏศิลป์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง มีทัศนคติต่อการเรียนนาฏศิลป์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบและนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง มีทัศนคติต่อการเรียนนาฏศิลป์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บุปผา ประทีปทอง (2542 : 74-75) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี – นาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร 0 เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแบบของลิเคอร์ท ในด้านต่าง ๆ ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรนิสัยทางการเรียน บรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนและสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับนักเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี – นาฏศิลป์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่า รูปแบบการสอนที่แตกต่างจากการสอนในรูปแบบเดิม มีแนวโน้มที่สามารถพัฒนาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์ให้สูงขึ้น ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT เพื่อพัฒนาเจตคติที่มีต่อการเรียนนาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Reseach) ที่มุ่งศึกษาผลของการสอน โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 3 ห้องเรียน 135 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 2 ห้องเรียน จาก 3 ห้องเรียนที่จัดนักเรียนแบบคละความสามารถ โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) ซึ่งมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม จากนั้นสุ่มนักเรียนจาก 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 30 คน แล้วจับฉลากเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน และกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน

กลุ่มทดลอง สอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT

กลุ่มควบคุม สอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบตามแนวการสอนปกติ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT
2. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบตามแนวการสอนปกติ
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2 ฉบับ
 - 3.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคความรู้
 - 3.2 แบบประเมินการปฏิบัติ
4. แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวการสอนปกติ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภาคความรู้ และแบบประเมินการปฏิบัติเชิงกระตือรือร้น แบบประเมินการปฏิบัติเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า และแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์

3.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT

ขั้นตอนในการสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT มีดังนี้

1. ขั้นเตรียม

1.1 ศึกษาหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้และขอบข่ายสาระการเรียนรู้ และเวลา กลุ่มศิลปะ สาระที่ 3 นาฏศิลป์ ในช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 – ป.6) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

1.2 ศึกษารายละเอียดของเนื้อหาที่จะนำมาสร้างกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT หน่วยการเรียนรู้ นาฏศิลป์พื้นเมืองเชิงกระตือรือร้น และร่างมาตรฐานเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า จากเอกสารตำรา กำหนดการสอนสาระที่ 3 นาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.3 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น และสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นและกิจกรรมการเรียน การสอนจากคำอธิบายรายวิชาในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มศิลปะ สาระการเรียนรู้ นาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่องนาฏศิลป์พื้นเมือง เชิงกระตือรือร้น และร่างมาตรฐานเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า

1.4 สร้างผังการวิเคราะห์เนื้อหา เรื่องนาฏศิลป์พื้นเมืองเชิงกระตือรือร้นและร่างมาตรฐาน เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า จากคำอธิบายรายวิชาในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สาระการ เรียนรู้ นาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.5 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยเกี่ยวกับการเขียนกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียน

2. ขั้นสร้าง

2.1 สร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT หน่วยการเรียนรู้ นาฏศิลป์พื้นเมืองเรื่องเชิงกระตือรือร้น และร่างมาตรฐานเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า จำนวนทั้งสิ้น 12 แผน ซึ่งเป็นเนื้อหา ในสาระการเรียนรู้วิชา นาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับการจัดกิจกรรมการเรียน 4 MAT ตามช่วงกิจกรรมทั้ง 8 ขั้น ภายใต้การวางแผนการสอน ตามแนวการสอนของสมหมาย ปะบุตร์ (2546 : 5) ดังนี้

ช่วงที่ 1 Why สร้างประสบการณ์เฉพาะผู้เรียน

ขั้นที่ 1 สร้างประสบการณ์ (กระตุ้นสมองซีกขวา)

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ประสบการณ์ (กระตุ้นสมองซีกซ้าย)

ช่วงที่ 2 What พัฒนาความคิดรวบยอดของผู้เรียน

ขั้นที่ 3 สะท้อนประสบการณ์เป็นแนวคิด (กระตุ้นสมองซีกขวา)

ขั้นที่ 4 พัฒนาแนวคิด (กระตุ้นสมองซีกซ้าย)

ช่วงที่ 3 How การปฏิบัติและพัฒนาแนวคิดเป็นการกระทำ

ขั้นที่ 5 ดำเนินการตามแนวคิด (กระตุ้นสมองซีกซ้าย)

ขั้นที่ 6 ต่อเติมเสริมแต่ง และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (กระตุ้นสมองซีกขวา)

- ช่วงที่ 4 If การบูรณาการประยุกต์ใช้กับประสบการณ์ของตน
 ชั้นที่ 7 วิเคราะห์แนวทางที่จะนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ (กระตุ้นสมองซีกซ้าย)
 ชั้นที่ 8 ลงมือปฏิบัติและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (กระตุ้นสมองซีกขวา)

ผู้วิจัยได้สร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมือง เรื่อง เชิงกระติบข้าว และร่ำวงมาตรฐานเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้าจำนวน 12 แผนแบ่งเป็นเชิงกระติบข้าวจำนวน 6 แผน และร่ำวงมาตรฐานเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า จำนวน 6 แผน ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 12 คาบ และกลุ่มควบคุม 12 คาบ รวมทั้งสิ้น 24 คาบ ซึ่งมีรายละเอียดดังแสดงในตาราง ดังนี้

ตาราง 1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT เชิงกระติบข้าว และร่ำวงมาตรฐาน เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า

ลำดับที่	เนื้อหา	จำนวนชั่วโมง	หมายเหตุ
เชิงกระติบข้าว			
กิจกรรมที่ 1	เรียนรู้เรื่องเชิง	1	
กิจกรรมที่ 2	สนุกกับจังหวะ	1	
กิจกรรมที่ 3	นาฏยศัพท์พาเพลิน	1	
กิจกรรมที่ 4	ลีลาท่ารำเชิง	1	
กิจกรรมที่ 5	เสกสรรปั้นแต่ง	1	
กิจกรรมที่ 6	สร้างเสริมผลงาน	1	
รวม		6	
ร่ำวงมาตรฐานเพลง ดวงจันทร์ขวัญฟ้า			
กิจกรรมที่ 1	ประวัติร่ำวงมาตรฐาน	1	
กิจกรรมที่ 2	ขับขานบทเพลง	1	
กิจกรรมที่ 3	ฝึกเดินตามจังหวะ	1	
กิจกรรมที่ 4	ร่ายรำประกอบเพลง	1	
กิจกรรมที่ 5	ประดิษฐ์ทำอิสระ	1	
กิจกรรมที่ 6	สร้างสรรค์ผลงาน	1	
รวม		6	

วิธีการหาคุณภาพแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT

- นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT ที่สร้างขึ้นไปให้ประธาน และกรรมการผู้ควบคุมปริญาานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องของขั้นตอน และกิจกรรมต่าง ๆ
- นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT ไปให้ผู้เชี่ยวชาญการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT สาระการเรียนรู้วิชานาฏศิลป์ จำนวน 3 คน พิจารณาความถูกต้องเหมาะสม และสอดคล้องในด้านจุดประสงค์ เนื้อหาและวิธีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3. ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
4. นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชวินิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน เพื่อหาข้อบกพร่องเกี่ยวกับเวลา สถานการณ์ ลักษณะกิจกรรมว่ามีความเหมาะสมเพียงใด เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม
5. ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT แล้วนำไปทดลองกับกลุ่มทดลอง

3.2 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวการสอนปกติ

การสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวการสอนปกติ มีดังนี้

1. ชั้นเตรียม

1.1 ศึกษาหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้และขอบข่ายสาระการเรียนรู้และเวลา กลุ่มศิลปะ สาระที่ 3 นาฏศิลป์ในช่วงชั้นที่ 2 (ป. 4 - ป. 6) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

1.2 ศึกษารายละเอียดของเนื้อหาที่จะนำมาสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวการสอนปกติ หน่วยการเรียนรู้ เรื่องเซ็งกระติบข้าว และร่ำวงมาตรฐานเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า จากเอกสาร ตำรา กำหนดการสอนสาระที่ 3 นาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.3 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น และสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น และกิจกรรมการเรียนการสอนจากคำอธิบายรายวิชาในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มศิลปะ สาระการเรียนรู้ฐานนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วยการเรียนรู้ฐานนาฏศิลป์พื้นเมือง เซ็งกระติบข้าว และร่ำวงมาตรฐาน เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า

1.4 สร้างผังการวิเคราะห์เนื้อหา เรื่องนาฏศิลป์พื้นเมือง เซ็งกระติบข้าว และร่ำวงมาตรฐาน เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า จากคำอธิบายรายวิชาในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สาระการเรียนรู้ฐานนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.5 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยเกี่ยวกับการเขียนกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวการสอนของกรมวิชาการ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2. ชั้นสร้าง

2.1. สร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวการสอนปกติ เรื่องเซ็งกระติบข้าว และร่ำวงมาตรฐานเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า จำนวนทั้งสิ้น 12 แผน ซึ่งเป็นเนื้อหาในสาระการเรียนรู้วิชา นาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนปกติ ซึ่งมีส่วนประกอบ

1. ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน
2. ชั้นสอน
3. ชั้นสรุป

ผู้วิจัยได้สร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวการสอนปกติ เรื่อง เซ็งกระติบข้าว และร่ำวงมาตรฐานเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า จำนวน 12 แผน แบ่งเป็นเซ็งกระติบข้าวจำนวน 6 แผน และ ร่ำวงมาตรฐานเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า จำนวน 6 แผน ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ รายละเอียดเช่นเดียวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT ในตาราง 1

วิธีการหาคุณภาพแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวการสอนปกติ

1. นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น ไปให้ประธาน และกรรมการผู้ควบคุม ปรินญาณิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องของขั้นตอน และกิจกรรมต่าง ๆ เวลา และการใช้ภาษา
2. นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ไปให้ผู้เชี่ยวชาญการสอนสาระการเรียนรู้วิชานาฏศิลป์ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องกับจุดประสงค์ เนื้อหาและวิธีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
3. ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
4. นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนราชวินิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน เพื่อหาข้อบกพร่องเกี่ยวกับเวลา สถานการณ์ ลักษณะกิจกรรมว่ามีความเหมาะสมเพียงใด เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม
5. ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดกิจกรรมการเรียนแล้วนำไปทดลองจริงกับกลุ่มควบคุม

3.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล สาระการเรียนรู้วิชานาฏศิลป์ระดับ ประถมศึกษา และสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. วิเคราะห์จุดประสงค์ และเนื้อหาสาระการเรียนรู้วิชานาฏศิลป์ จากหนังสือแบบเรียนและคู่มือครู นาฏศิลป์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
- 3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 2 ฉบับดังนี้
ฉบับที่ 1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคความรู้ นาฏศิลป์พื้นเมือง เรื่องการแสดง เช็ง และรำวงมาตรฐานเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า เป็นแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

วิธีหาคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคความรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอให้คณะกรรมการ ควบคุมปรินญาณิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนนาฏศิลป์จำนวน 3 คน พิจารณาเพื่อตรวจสอบข้อคำถาม ตัวเลือก ความสอดคล้องกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด ความถูกต้องด้านภาษา และความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านจะให้คะแนนตามเกณฑ์ ดังนี้
ให้คะแนน 1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนของพฤติกรรมที่ต้องการวัด
ให้คะแนน 0 เมื่อผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนของพฤติกรรมที่ต้องการวัด
ให้คะแนน -1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่เป็นตัวแทนของพฤติกรรมที่ต้องการวัด
ถ้าค่า IOC ที่คำนวณได้น้อยกว่า 0.5 แสดงว่าข้อทดสอบนั้นไม่วัด หรือไม่เป็นตัวแทนจุดประสงค์ ของการวัด จะตัดทิ้งหรือนำไปปรับปรุงแก้ไขใหม่ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
ถ้าค่า IOC ที่คำนวณได้มากกว่า หรือเท่ากับ 0.5 แสดงว่าข้อทดสอบนั้นวัดได้จริงตามจุดประสงค์ ของการวัด ก็จะคัดเลือกข้อสอบนั้นไว้
2. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคความรู้ ที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญและ ปรับปรุงแล้วไปทดลอง (Try out) ครั้งที่ 1 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชวินิต จำนวน 100 คน แล้วนำกระดาษคำตอบที่ได้จากการสอบมาตรวจ โดยข้อที่ถูกต้องให้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิด หรือไม่ตอบ หรือตอบเกิน 1 ตัวเลือก ให้ 0 คะแนน

3. วิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ เพื่อหาค่าความยากง่าย (p) และหาค่าอำนาจจำแนก (r) โดยใช้เทคนิค 27 % ของ จุฑา เทห์ ฟาน (Chung - The Fan) แล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.39 – 0.70 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.22 -0.74

4. นำแบบทดสอบที่คัดเลือกและปรับปรุงแล้วไปทดสอบครั้งที่ 2 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จำนวน 100 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson) โดยใช้สูตร KR – 20 ผลปรากฏว่าแบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.75

ฉบับที่ 2 แบบประเมินการปฏิบัติ เชิงกระตือรือร้น และร่างมาตรฐานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยศึกษาแนวทางการวัดและประเมินผลกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก ในการกำหนดเกณฑ์การประเมินที่นักเรียนจะต้องปฏิบัติในเรื่อง เชิงกระตือรือร้น และร่างมาตรฐานเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า ประกอบด้วย

1. แบบประเมินการปฏิบัติเชิงกระตือรือร้น
2. แบบประเมินร่างมาตรฐานเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า

แบบประเมินทั้ง 2 ชุดนี้ จะสร้างขึ้นเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ดังนี้

- ให้ 3 คะแนน เมื่อปฏิบัติได้ถูกต้อง
 ให้ 2 คะแนน เมื่อปฏิบัติได้ถูกต้องเป็นบางส่วน
 ให้ 1 คะแนน เมื่อปฏิบัติได้ไม่ถูกต้อง

ตาราง 2 แสดงตัวอย่างแบบประเมินการปฏิบัติ

ข้อปฏิบัติ	คะแนน		
	3	2	1
เชิงกระตือรือร้น 1. ชั้นเตรียม ตั้งท่า 2. ชั้นกระบวนการปฏิบัติ นักเรียนสามารถปฏิบัติท่ารำได้ระดับใด ท่าที่ 1 3. ชั้นผลการปฏิบัติ การเคลื่อนไหวสอดคล้องกับจังหวะเพลง ปฏิบัติท่ารำได้สวยงาม			

เกณฑ์การประเมิน

ขั้นเตรียม

1. ตั้งท่าเตรียมตัวก่อนรำ

กิจกรรมที่ปฏิบัติ

- ยืนตรงเขย่งเปิดส้นเท้าเล็กน้อย
- หน้าตรง หลังตรง
- กำมือหลวม ๆ ทั้งสองมือในลักษณะทอดแขนทั้งสองข้างลำตัว หักข้อมือขึ้น

3 คะแนน เมื่อปฏิบัติได้ถูกต้องทุกกิจกรรม

2 คะแนน เมื่อปฏิบัติบกพร่อง 1 กิจกรรม

1 คะแนน เมื่อปฏิบัติบกพร่อง 2 กิจกรรม

ขั้นกระบวนการปฏิบัติ

นักเรียนสามารถปฏิบัติท่าต่อไปนี้ได้ในระดับใด

ท่าที่ 1

- 3 คะแนน
- กำมือหลวม ๆ ทั้งสองมือทอดแขนทั้งสองข้างลำตัว หักข้อมือขึ้นพร้อมกับส่งแขนซ้ายไปข้างหน้า
 - เอียงศีรษะขวา
 - เริ่มย่อเท้าขวาโดยเขย่งปลายเท้าตลอดเวลาสลับย่อเท้าซ้ายพร้อมส่งแขนขวาไปข้างหน้า เอียงศีรษะซ้าย
- 2 คะแนน
- กำมือหลวม ๆ ทั้งสองมือ ปลอยแขนแนบลำตัว ไม่หักข้อมือ แกว่งแขนตามจังหวะ
 - เอียงศีรษะผิดเป็นบางครั้ง
 - เริ่มย่อเท้าขวาตรงจังหวะ เขย่งปลายเท้าเป็นบางครั้ง
- 1 คะแนน
- ไม่กำมือปลอยแขนแนบลำตัวและแกว่งแขน
 - ย่อเท้าไม่ถูกจังหวะเป็นส่วนมากและยืนเต็มเท้า
 - เอียงศีรษะผิดเป็นส่วนมาก

ขั้นผลการปฏิบัติ

การเคลื่อนไหวสอดคล้องกับจังหวะ

- 3 คะแนน
- สามารถใช้เท้า มือ ศีรษะเคลื่อนไหวได้สอดคล้องกับจังหวะตลอดเพลง
 - สามารถย่อเท้าให้ลงจังหวะได้ถูกต้องตลอดเพลง
 - สามารถเคลื่อนไหวร่างกายให้สอดคล้องกับจังหวะตลอดเพลง
- 2 คะแนน
- สามารถใช้เท้า มือ ศีรษะเคลื่อนไหวให้สอดคล้องกับจังหวะเพลงได้ไม่ต่อเนื่องตลอดเพลง
 - สามารถย่อเท้าให้ลงจังหวะได้ถูกต้องเป็นส่วนมาก ผิดเป็นบางครั้ง
 - สามารถเคลื่อนไหวร่างกายให้สอดคล้องกับจังหวะเพลงได้เป็นส่วนมาก
- 1 คะแนน
- ไม่สามารถใช้เท้า มือ ศีรษะเคลื่อนไหวให้สอดคล้องกับจังหวะได้ไม่ต่อเนื่องตลอดเพลง
 - ไม่สามารถย่อเท้าให้ลงจังหวะได้ถูกต้องตลอดเพลง
 - ไม่สามารถเคลื่อนไหวร่างกายให้สอดคล้องกับจังหวะเพลงได้ตลอดเพลง

ความสวยงามของท่ารำ

- 3 คะแนน - มีลีลาท่าทางการเคลื่อนไหวมือ ลำตัว ศีรษะ และเท้าสอดคล้องสัมพันธ์กัน
- 2 คะแนน - มีลีลาท่าทางการเคลื่อนไหวมือ เท้าและลำตัวสัมพันธ์กันแต่ศีรษะไม่สัมพันธ์
- 1 คะแนน - มีลีลาท่าทางการเคลื่อนไหวมือ เท้า ลำตัวและศีรษะไม่สัมพันธ์กัน

วิธีหาคุณภาพแบบประเมินการปฏิบัติ

2.1 นำแบบประเมินการปฏิบัติที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ 3 คนตรวจแนะนำเพื่อแก้ไขปรับปรุง

2.2 นำแบบประเมินการปฏิบัติที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ และปรับปรุงไปทดลองสังเกตกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชวินิต จำนวน 30 คน

2.3 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินการปฏิบัติจากการสังเกต โดยนำผลที่ได้จากการสังเกตมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรของ วิลเลียม เอ สกอตต์ (William A. Scott) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540 : 127) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$\pi = \frac{P_o - P_e}{1 - P_e}$$

π หมายถึง ความเชื่อมั่นของการสังเกต

P_o หมายถึง อัตราส่วนของ Probability (ความน่าจะเป็น) ของการสังเกตพฤติกรรม ได้ตรงกันของผู้สังเกต 2 คน ซึ่งหาได้จากผลต่างระหว่าง 1.00 กับค่า ผลรวมของผลต่างระหว่างร้อยละของค่าสังเกตพฤติกรรมของผู้สังเกต 2 คน

P_e หมายถึง แทนอัตราส่วนของ Probability (ความน่าจะเป็น) ของการสังเกตพฤติกรรม ได้ตรงกัน ที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญของผู้ตรวจ 2 คน ซึ่งหาได้จากสัดส่วนของ คะแนนพฤติกรรมที่มีจำนวนสูงสุดและรองลงมา โดยเลือกจากผู้สังเกตคนใด คนหนึ่งก็ได้ นำค่าทั้งสองมายกกำลังสองแล้วนำมารวมกัน

จากการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นแบบประเมินการปฏิบัติผลปรากฏว่า

1. แบบประเมินการปฏิบัติเชิงกระตือรือร้นมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93
2. แบบประเมินการปฏิบัติเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94

4. แบบวัดเจตคติต่อการเรียน

ขั้นตอนการสร้างแบบวัดเจตคติต่อการเรียน

1. ขั้นเตรียม

ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ การวัดและประเมินผลการสร้างแบบวัดเจตคติ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์

2. ขั้นสร้าง

สร้างแบบสอบถามวัดเจตคติต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์ด้านความคิดเห็น และความรูสึกต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์ ทั้งด้านบวก และด้านลบ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ (Rating Scale)

โดยเขียนข้อความเกี่ยวกับด้านความคิดเห็น และความรู้สึกต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์ ทั้งด้านบวก และด้านลบ จำนวน 40 ข้อ ดังแสดงในตารางที่ 5

ตาราง 3 แสดงตัวอย่างแบบวัดเจตคติต่อวิชานาฏศิลป์

ข้อที่	ข้อความ	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย
1.	นาฏศิลป์เป็นวิชาที่เรียนแล้วสนุก			
2.	นาฏศิลป์เป็นวิชาที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์			
3.	การเรียนนาฏศิลป์ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์			

วิธีหาคุณภาพแบบวัดเจตคติต่อวิชานาฏศิลป์

1. นำแบบวัดเจตคติต่อวิชานาฏศิลป์ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน พิจารณาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของลักษณะข้อความ ความสอดคล้องกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด และความเหมาะสมในการใช้ภาษา และตัดสินว่าข้อความนั้นเป็นข้อความที่มีความหมายไปในทางบวก หรือทางลบ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ดังต่อไปนี้

ให้คะแนน 1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อความนั้นเป็นตัวแทนของพฤติกรรมที่ต้องการวัด

ให้คะแนน 0 เมื่อผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นเป็นตัวแทนของพฤติกรรมที่ต้องการวัด

ให้คะแนน -1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อความนั้นไม่เป็นตัวแทนของพฤติกรรมที่ต้องการวัด

2. นำแบบวัดเจตคติต่อการเรียนที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลอง (Try out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชวินิต จำนวน 100 คน

3. นำผลการทำแบบวัดเจตคติต่อวิชานาฏศิลป์ มาตรวจให้คะแนน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังแสดงในตาราง

ตาราง 4 เกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์

ข้อความที่มีความหมายในทางบวก (Positive Statements)			ข้อความที่มีความหมายในทางลบ (Negative Statements)		
เห็นด้วย	3	คะแนน	เห็นด้วย	1	คะแนน
ไม่แน่ใจ	2	คะแนน	ไม่แน่ใจ	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	1	คะแนน	ไม่เห็นด้วย	3	คะแนน

4. นำผลการตรวจให้คะแนนมาวิเคราะห์เป็นรายข้อ เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดเจตคติ โดยใช้วิธีการแจกแจงแบบ t -distribution โดยแบ่งกลุ่มที่มีคะแนนสูงออกมา 25 % เป็นกลุ่มสูง และกลุ่มที่มีน้ำหนักคะแนนต่ำออกมา 25 % เป็นกลุ่มต่ำ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ .2538 : 215 - 216) คัดเลือกไว้เฉพาะข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกมากกว่า หรือเท่ากับ 10.10 ไว้จำนวน 20 ข้อ

5. นำแบบวัดเจตคติที่คัดเลือก และปรับปรุงแล้ว ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จำนวน 100 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของครอนบัค (Cronbach) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ . 2538 : 200) ผลปรากฏว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 การหาคุณภาพของแบบวัดเจตคติต่อการเรียนใช้โปรแกรม SPSS / PC ⁺

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบ Control Group Randomized Pretest - Posttest Design ซึ่งมีแบบแผนการทดลองดังแสดงในตารางที่ 7

ตาราง 5 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
ER	T ₁	X	T ₁
CR	T ₂	~X	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

R	แทน	กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม
E	แทน	กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT
C	แทน	กลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวการสอนปกติ
T ₁	แทน	การทดสอบก่อนเรียน (ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียน)
T ₂	แทน	การทดสอบหลังเรียน (ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียน)
X	แทน	การสอนโดยใช้กิจกรรมการสอนแบบ 4 MAT
~ X	แทน	การสอนโดยใช้กิจกรรมการสอนของกรมวิชาการ

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 ดำเนินการติดต่อผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ วิชานาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการทดลอง

1.2 จัดตารางในการทดลอง โดยทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ใช้เวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 12 ชั่วโมง และกลุ่มควบคุม 12 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 24 ชั่วโมง

1.3 จัดหาและผลิตสื่อที่ใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่องการแสดงแข็งและร้ายมาตรฐาน เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้แก่ ใบบงาน ใบความรู้ บัตรภาพ และ เอกสารต่าง ๆ เป็นต้น

2. ชั้นทดลอง

2.1 ผู้วิจัยทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) ทั้งกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดเจตคติต่อการเรียน สำหรับกลุ่มทดลอง บันทึกผลสอบที่ได้เป็นคะแนนก่อนเรียน

2.2 ผู้วิจัยสอนกลุ่มทดลอง โดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT ที่สร้างขึ้น และกลุ่มควบคุมด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนตามแนวการสอนปกติที่สร้างขึ้น ในสาระการเรียนรู้ นาฏศิลป์ เรื่องเครื่องประดับข้าว และร่างมาตรฐานเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้าโดยทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548

2.3 เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดเจตคติต่อการเรียน ไปทดสอบหลังการเรียน (Posttest) ซึ่งเป็นข้อสอบฉบับเดียวกับที่ทดสอบก่อนเรียน

2.4 ตรวจให้คะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดเจตคติต่อการเรียน แล้วนำคะแนนมาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐาน

4. การจัดการและการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรม SPSS / PC⁺ (The Statistical Package for the Social Science / Personal Computer Plus) ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าสถิติ ดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน

1.1 หาค่าเฉลี่ย (Mean)

1.2 หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

ใช้สถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมด้วยสถิติ t-test for independent

2.1 ถ้าพบความแตกต่าง ผู้วิจัยทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติแบบ ANCOVA (Analysis of Covariance)

2.2 ถ้าไม่พบความแตกต่าง ผู้วิจัยทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ t – test for independent

ใช้สถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ทดสอบเจตคติต่อการเรียนก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สถิติ t – test for Dependent

ใช้การวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม SPSS / PC⁺

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการสอนแบบ 4 MAT กับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ และเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังที่ได้รับการสอน โดยการจัดกิจกรรมการสอนแบบ 4 MAT ของนักเรียนโรงเรียนประถมสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร นำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
X	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)
S.D	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปรผลการวิเคราะห์การทดสอบครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชานาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการสอนแบบ 4 MAT กับนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวการสอนปกติ
2. การเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชานาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการสอนแบบ 4 MAT กับนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวการสอนปกติ ปรากฏดังตาราง

ตาราง 6 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชานาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการสอนแบบ 4 MAT กับนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวการสอนปกติก่อนการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	X	S.D	t
กลุ่มทดลอง	30	10.57	3.78	0.873
กลุ่มควบคุม	30	9.77	3.31	

จากตารางพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชานาฏศิลป์ก่อนการทดลองของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการสอนแบบ 4 MAT กับนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวการสอนปกติไม่แตกต่างกัน ($t = 0.873$) และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.57 และ 9.77 ตามลำดับ

ตาราง 7 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชานาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการสอนแบบ 4 MAT กับนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวการสอนปกติหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	X	S.D	t
กลุ่มทดลอง	30	50.13	4.17	8.84 **
กลุ่มควบคุม	30	41.10	3.73	

** อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชานาฏศิลป์หลังการทดลอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการสอนแบบ 4 MAT กับนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวการสอนปกติสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

2. การเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT ปรากฏดังตาราง

ตาราง 8 แสดงการเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT

กลุ่มทดลอง	N	X	S.D	t
ก่อนการทดลอง	30	38.13	7.51	
หลังการทดลอง	30	46.10	5.90	9.683**

** อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง พบว่าเจตคติต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการทดลอง ที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่หลังการทดลองนักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์สูงกว่าก่อนการทดลอง เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT กับนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวการสอนตามปกติ

2. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวการสอนปกติ

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT มีเจตคติต่อการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 3 ห้อง จำนวนนักเรียนทั้งหมด 135 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 2 ห้องเรียน จาก 3 ห้องเรียนที่จัดนักเรียนแบบละความสามารถ โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) ที่มีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม จากนั้นสุ่มนักเรียนแต่ละห้องเรียนห้องเรียน ห้องเรียนละ 30 คน จับฉลากแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม

กลุ่มทดลอง ได้รับการสอนโดยการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT

กลุ่มควบคุม ได้รับการสอนโดยใช้การเรียนการสอนตามแนวการสอนปกติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT วิชาภาษาอังกฤษเรื่องเชิงกระต๊อบข้าว และร่ำวงมาตรฐานเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 12 แผน

2. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนตามแนวการสอนปกติ วิชาภาษาอังกฤษเรื่องเชิงกระต๊อบข้าว และ รำวงมาตรฐานเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 12 แผน

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2 ฉบับ

3.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก รวมทั้งสิ้น 30 ข้อ มี ค่าความยากง่าย (P) ระหว่าง 0.39 – 0.70 ค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.22 – 0.74 และค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าความเชื่อมั่น 0.75

3.2 แบบประเมินการปฏิบัติเชิงกระต๊อบข้าว และรำวงมาตรฐานเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า แบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ โดยแบบประเมินการปฏิบัติเชิงกระต๊อบข้าวมีค่าความเชื่อมั่น 0.93 และแบบประเมินการปฏิบัติรำวงมาตรฐานเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้ามีค่าความเชื่อมั่น 0.94

4. แบบวัดเจตคติต่อการเรียน แบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ จำนวน 20 ข้อ นำไปหาค่า อำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยวิธีการแจกแจงแบบ ที (t – distribution) ได้ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 10.10 - 17.64 มีค่าความเชื่อมั่น 0.97

วิธีดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองด้วยตนเอง ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำการทดสอบก่อนเรียน (pretest) ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดเจตคติต่อการเรียน สำหรับกลุ่มทดลอง บันทึกผลสอบที่ได้เป็นคะแนน ก่อนเรียน

2. ผู้วิจัยสอนกลุ่มทดลอง โดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบ 4 MAT ที่สร้างขึ้นและ กลุ่มควบคุมด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนตามแนวการสอนปกติที่สร้างขึ้น ในสาระการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษ เรื่องเชิงกระต๊อบข้าว และรำวงมาตรฐานเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า

3. เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดเจตคติต่อ การเรียน ไปทดสอบหลังการเรียน (posttest) ซึ่งเป็นข้อสอบฉบับเดียวกับที่ทดสอบก่อนเรียน

4. ตรวจสอบให้คะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดเจตคติต่อการเรียน แล้วนำ คะแนนมาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 โดยใช้สถิติ t – test for independent
2. ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 โดยใช้สถิติ t – test for dependent

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบ 4 MAT มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนตามแนวการสอน ปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบ 4 MAT มี เจตคติต่อการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการสอนแบบ 4 MAT กับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ และเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังที่ได้รับการสอน โดยการจัดกิจกรรมการสอนแบบ 4 MAT ผลการศึกษาค้นคว้าสามารถอภิปรายผลดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชานาฏศิลป์หลังการทดลอง ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการสอนแบบ 4 MAT สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1.1 การเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมแบบ 4 MAT เป็นการเรียนรู้ที่คำนึงถึงการพัฒนาสมองทั้งซีกซ้ายและซีกขวาของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาในด้านความรู้อย่างสมดุล เนื่องจากสมองทั้งสองซีกมีหน้าที่ต่างกัน กล่าวคือ สมองซีกซ้ายทำหน้าที่ในด้านการคิดอย่างมีเหตุผล การคิดวิเคราะห์ การพูด ภาษาเขียนการจัดลำดับการแสดงออก และสัญลักษณ์ต่างๆ ในขณะที่สมองซีกขวามีหน้าที่เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์จินตนาการ ศิลปะดนตรี การรับรู้ การสังเคราะห์ และความจำ ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT จึงเป็นกระบวนการที่พัฒนาสมองทั้งสองซีกให้สามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องและสมดุล โดยการจัดรูปแบบการเรียนรู้เป็น 4 แบบ 8 ขั้นตอน ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ และเข้าใจในบทเรียนได้อย่างถูกต้อง อันเนื่องมาจากการที่นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการฝึกคิดวิเคราะห์ การมีส่วนร่วมในกิจกรรม ได้ฝึกฝนความคิดสร้างสรรค์ในสิ่งที่นักเรียนสนใจและมีความถนัด ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ ตรูเนต อชชสวัสดิ์ (2542 : 79) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการใช้กิจกรรม 4 MAT และสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยกิจกรรม 4 MAT มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ สอดคล้องกับปิยะพงษ์ สุริยะพรหม (2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 เพื่อส่งเสริมเจตคติต่อการอนุรักษ์ป่าชุมชน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า เจตคติต่อการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

1.2 กิจกรรมการเรียนแบบ 4 MAT เป็นกิจกรรมที่สามารถตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ นักเรียนได้เรียนรู้โดยได้ปฏิบัติกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเองเป็นกลุ่ม มีการช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม สามารถปรึกษาวางแผนร่วมกัน และช่วยกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และรู้จักรับผิดชอบงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และปฏิบัติกิจกรรมนาฏศิลป์ตามความถนัดของตนเอง ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT คำนึงถึงแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน 4 แบบ ซึ่งผู้เรียนแต่ละแบบสามารถเรียนรู้ตามแบบการเรียนรู้ของตนเองโดยผ่านกิจกรรมทั้ง 8 ขั้นตอน โดยมีครูเป็นผู้คอยให้คำแนะนำ สนับสนุน และอำนวยความสะดวกให้กิจกรรมการเรียนรู้ดำเนินไปด้วยความราบรื่น นอกจากนี้นักเรียนยังได้มีโอกาสในการแสดงออกตามความสามารถ หรือความเก่งที่แตกต่างกัน ทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง มีความมั่นใจในตนเอง สอดคล้องกับ แมคคาร์ธี (McCarthy. 1990 : 9) ที่กล่าวว่า การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความถนัดและศักยภาพของตนเอง ทำให้นักเรียนได้พัฒนาการเรียนรู้ของตนเองอย่างเต็มที่และมีความสุขในการเรียนรู้ตามรูปแบบของตนเอง พร้อมทั้งได้ปรับตัวในการเรียนรู้รูปแบบของผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสมศักดิ์ สินธุระเวชชัย (2542 : 5)

กล่าวว่า ผู้เรียนแต่ละคนมีความถนัด ความสามารถประสบการณ์และรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน เมื่อเรียนรู้ร่วมกันจึงเกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน โดยที่ผู้เรียนน้อยกว่าสามารถเรียนรู้ จากผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าในขณะที่ผู้เรียนที่มีความรู้มากกว่าก็มีโอกาสเพิ่มทักษะการเรียนรู้จากการช่วยอธิบายให้ผู้อื่น และส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนในทางที่ดี ดังนั้นเมื่อผู้เรียนได้เรียนตามความสนใจความถนัด ความต้องการ และแบบการเรียนรู้ของตน ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข และสนุกสนานกับการเรียน อันเป็นผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนการสอนตามแนวการสอนปกติ

1.3 กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ มุ่งเน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองจากการนำประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ และพบเห็นมาฝึกปฏิบัติและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองในบางส่วน โดยใช้กระบวนการกลุ่มในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยกันคิดและฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง ตลอดจนการนำเสนอผลงานและการร่วมกันประเมินผลงานเพื่อจัดอันดับโดยครูมีหน้าที่เป็นผู้กำกับให้คำแนะนำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมตลอดเวลา มีความสุขและสนใจเรียนมากกว่าการสอนที่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง หรือเลียนแบบจากครูอย่างเดี่ยว สอดคล้องกับซูตรี สนิทประชากร (2525 : 48) ได้ให้ทัศนะว่า หากผู้เรียนได้เรียนรู้ได้ด้วยตนเองและได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น จะสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้ค้นพบสิ่งที่ต้องเรียนรู้ และเข้าใจปัญหาอย่างถ่องแท้ ซึ่งจะเป็นความหมายต่อผู้เรียนอย่างยิ่ง ซึ่งกระบวนการเหล่านี้จะนำไปสู่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับทฤษฎี Learning by Doing ของจอห์น ดิวอี้ (สุรางค์ ไคว์ตระกูล. 2537 : 203 ; อ้างอิงจาก John Dewey .1910) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนลงมือกระทำ และประสบการณ์มีความสำคัญอย่างมาก เช่นเดียวกับเพาเวลล์ และ เวลล์ (Powell and Well. 2002 : 9) ที่กล่าวว่า นักเรียนจะเรียนรู้ได้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่จัดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการคิด การปฏิบัติ และการประเมินผลตนเอง

2. ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT ปรากฏว่า เจตคติต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์ของนักเรียนภายหลังได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT ที่ใช้หลักการของแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างตามแบบของผู้เรียนทั้ง 4 แบบ รวมทั้งคำนึงถึงการพัฒนาสมองซีกซ้ายและซีกขวาอย่างสมดุล จึงส่งผลให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน นักเรียนเกิดความสุขกับการเรียนที่ได้รับจากประสบการณ์ที่หลากหลาย มีโอกาสให้นักเรียนได้กระทำและแสดงความรู้สึกรหรือความคิดเห็นต่อกิจกรรมที่นักเรียนได้ปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับสุนีย์ เหมะประสิทธิ์ (ม.ป.ป. : 5) ได้กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้นักเรียนกระทำและแสดงความรู้สึกรหรือแสดงความคิดเห็นต่อประสบการณ์ที่ได้รับ มีส่วนในการพัฒนาเจตคติให้เป็นไปในแนวทางที่พึงประสงค์และสอดคล้องกับงานวิจัยของโบเวอร์ (Bower . 1987 : 197) พบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้ระบบการสอนแบบ 4 MAT กับนักเรียนที่เรียนโดยใช้หนังสือเรียน มีเจตคติต่อการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT มีเจตคติต่อการเรียนสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่พัฒนาสมองซีกซ้ายและซีกขวาอย่างสมดุลและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนั้นครูจึงต้องวางแผนและเตรียมตัวให้พร้อมก่อนที่จะทำการสอน เช่น ศึกษาเนื้อหา สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมที่หลากหลาย สื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข

2. การกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT ควรจัดให้สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมในแต่ละขั้นตอน โดยเฉพาะการฝึกทักษะปฏิบัติในกิจกรรมนาฏศิลป์ซึ่งต้องใช้เวลาในการฝึก ผู้สอนต้องมีการวางแผนการใช้เวลาและควบคุมเวลาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และเสร็จสิ้นในเวลาที่กำหนด

3. ครูควรสังเกตพฤติกรรมนักเรียนแต่ละคน ในระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม เพื่อส่งเสริมและแก้ไขพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน เนื่องจากนักเรียนบางคนยังไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม ดังนั้นครูจึงควรมีการกระตุ้นให้คำแนะนำ และการเสริมแรงตามความจำเป็น เพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนด

4. ครูควรเน้นและฝึกฝนให้นักเรียนมีความมั่นใจ และกล้าแสดงออก รวมทั้งการฝึกฝนให้นักเรียนมีความสามารถในการแสดงความคิดเห็นอย่างถูกต้อง และเหมาะสม มีมารยาทในการเป็นผู้ชม และผู้ฟังที่ดี

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT วิชานาฏศิลป์ในเนื้อหาอื่น ๆ และในระดับชั้นอื่น ๆ ต่อไป

2. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ จากการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT เช่น ความคิดสร้างสรรค์ในการประดิษฐ์ท่ารำ การนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสว่างษ์ . (2528). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- กรรณิกา ศรีประยูร. (2543) *การสร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุดเพลงพื้นเมืองเพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอนนิเวศดนตรี-นาฏศิลป์ชั้นประถมศึกษาปีที่4*. ปรินญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. (การประถมศึกษา) . กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร .
- กฤษณา ศักดิ์ศรี. (2530). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว วิทยาลัยครูพระนคร
- เกลิณี นันทวิสิทธิ์. (2533). *การใช้บทเพลงประกอบการสอนนาฏยศัพท์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1*. ปรินญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (การประถมศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน . ถ่ายสำเนา
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , สำนักงาน. (2543). *ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- . (2544). *การปฏิรูปการศึกษา: วาระแห่งชาติยุคทศวรรษที่จะพาชาติรอด* . กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์
- จรรยาศรี วีระวานิช. (2524). *คู่มือครูการสอนและการจัดการแสดง*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ชิน และคณะ
- จารุณี ลิมนานนท์. (2539). *การใช้ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเองสำหรับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การประถมศึกษา).เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ . ถ่ายเอกสาร.
- ฉวีวรรณ กินาวงศ์. (ม.ป.พ.). *การละครสำหรับครูประถม*. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- ชนัย วรรณละลี. (2539). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อหน่วยการเรียนรู้การสอนของ นักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์*. ปรินญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต.(การอุดมศึกษา) . กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร .
- ชวาล แพรัตกุล . (2520). *เทคนิคการเขียนข้อสอบ*. กรุงเทพฯ : พัทธอักษร
- เชิดศักดิ์ โฉวาสินธุ์ . (2520). *การวัดทัศนคติ และบุคลิกภาพ* . กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
- ดุษฎี บริพัตร. (2522). *หนังสืออุเทศเรื่องวิธีสอนนาฏศิลป์เบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช
- เต็มศิริ บุญยสิงห์ และ เจือ สตะเวทิน. (2514). *วิชานาฏศิลป์*. กรุงเทพฯ : คุรุสภา.
- ตรูเนตร อัชชสวัสดิ์ . (2542 . กันยายน – ธันวาคม) . การศึกษาผลการสอนโดยใช้กิจกรรม 4 MAT และการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา. *วิชาการศึกษาศาสตร์*. 1 (1) : 79-80
- ตรูเนตร อัชชสวัสดิ์. (ม.ป.ป.). *เอกสารคำสอนนิเวศนวัตกรรมเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวกับการสอนสังคมศึกษา*. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ทัศนีย์ ไชติพิพัฒน์พงศ์. (2535). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความสนใจในการเรียนกลุ่มการทำงานและ
พื้นฐานอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้สื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
กับที่เรียนโดยใช้สื่อใบงาน. ปรินญาณินพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- ทศนา แคมมณี. (2522). กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติเล่ม 1. กรุงเทพฯ : บุรพาการพิมพ์.
- ชนิด อยู่โพธิ์. (2516). ศิลปะคอนรา หรือ คู่มือนาฏศิลป์ไทย. กรุงเทพฯ : ศิวพร
- ธีรนุช นามประเทือง. (2545). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ และความคงทนในการเรียนรู้วิชา
คณิตศาสตร์เรื่อง การคูณ การหาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT. ปรินญาณินพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. (การประถมศึกษา) .
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- นภเนตร ธรรมบวร. (2544). การพัฒนากระบวนการคิดในเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- นิมิต ลีลา. (2541). การสร้างบทเรียนสไลด์เทปเสียง ประกอบการสอนกิจกรรมนาฏศิลป์ เรื่องทำรำ
ประกอบเพลงนกขมิ้น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปรินญาณินพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต
(การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร
- น้ำอ้อย แสงกระจ่าง . (2540) . ผลการใช้เทคนิคแม่แบบควบคู่กับการเสริมแรงแบบต่อเนื่อง และเสริมแรง
แบบเว้นระยะเพื่อพัฒนาความสามารถในการรำ และทัศนคติที่มีต่อวิชาดนตรี – นาฏศิลป์ของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสุวรรณาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร.
ปรินญาณินพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร
- บุญชม ศรีสะอาด . (2535) . การวิจัยเบื้องต้น . กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน์
- บุญชู อังสวัสดิ์. (2539, กรกฎาคม – กันยายน). “สมอง: การพัฒนาคุณภาพการศึกษา” พัฒนาหลักสูตร.
15(126) : 55 - 64
- บุญสม สุขุมลพงษ์. (2536). พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาเอกนาฏศิลป์ ในสถาบันราชภัฏ
อุดรธานี ตามทัศนะของนักศึกษา . ปรินญาณินพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. (การอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร
- บุปผา ประทีปทอง . (2542) . ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน
กรุงเทพมหานคร . ปรินญาณินพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (การประถมศึกษา) .กรุงเทพฯ บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2544 – ธันวาคม). “ 4 MAT : ลีลาการสอนของครูและพฤติกรรมการเรียนรู้ของ ผู้เรียน”
Thailand Education. 2 (17) : 61-63
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2520). ทัศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย . กรุงเทพฯ :
ไทยวัฒนาพานิช .
- ปิยะพงษ์ สุริยะพรหม. (2546). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT เรื่องป่าชุมชน เพื่อส่งเสริม
เจตคติต่อการอนุรักษ์ป่าชุมชน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.
ปรินญาณินพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร .

- ปิยะธิดา เกษสุวรรณ. (2542). การเปรียบเทียบผลการใช้แม่แบบเพื่อนชาย และแม่แบบเพื่อนหญิงเพื่อเปลี่ยนทัศนคติต่อการเรียนกิจกรรมนาฏศิลป์ของนักเรียนชายชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดเกาะสุวรรณาราม เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายสำเนา
- ปิยมารณีย์ ทวนทอง. (2544). การสร้างแบบทดสอบวัดภาคปฏิบัติกิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ปรินญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร .
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์ . (2529) . การสร้างและพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา . มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
- . (2540) . วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา . มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
- พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์ . (2540) . การบริหารสมอง (Brain Gym) .กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
- พานี สีสวย. (2526) . ดนตรีและนาฏศิลป์. กรุงเทพฯ : ธนะการพิมพ์
- พิมพ์รัชต์ เรื่องภิญโญ. (2542) . การเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิคแม่แบบกับการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อทัศนคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชวินิต กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาแนะแนว) . กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- ไพศาล หวังพานิช. (2523) . การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา . มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
- ไพศาล อินทวงศ์. (2522) . ชนรุ่นใหม่กับนาฏศิลป์ดนตรีไทย. กรุงเทพฯ : เจริญวิทยาการพิมพ์.
- มณฑา ไร่ทิม. (2544) . การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการวาดภาพระบายสีโดยใช้กิจกรรมที่ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามแนวคิดของเบอร์โชนซ์ แมคคาร์ธี 4 แม่ท. ปรินญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (ศิลปศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร .
- มันท์ณี กุฎาคาร. (ม.ป.ป.). เอกสารคำสอนวิชา วม 401 การวัดผลการศึกษา. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- รัชนี วิเศษมงคล. (2533) . เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกิจกรรมนาฏศิลป์ระหว่างการสอนโดยการใช้สไลด์เทปเสียงกับการสอนโดยวิธีปกติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา. ปรินญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (การประถมศึกษา) . ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน . ถ่ายสำเนา
- รังสี เกษมสุข. (2535) . เอกสารประกอบการสอนวิชา ปก. 423 การสอนดนตรีเบื้องต้นสำหรับครูประถมศึกษา. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542) . พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพ.ศ.2542. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : นานมีบุคส์.
- เรณู โกศินานนท์. (2524) . รำไทย. กรุงเทพฯ: คุรุสภา.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ . (2528) . หลักการวิจัยทางการศึกษา . กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา (ฝ่ายวัดผลและวิจัย) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .

- . (2536). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ภาควิชาวัดผลและการวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
- วรรณดี แสงประทีปทอง. (2536, มกราคม – เมษายน). “การวัดเจตคติ” *วัดผลการศึกษา*. 14(42) : 55-57.
- วาสนา เพิ่มพูน. (2542). *พฤติกรรมการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย*. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- วิชาการ. กรม . (2525). *หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : องค์การค้าคุรุสภา
- . (2536). *การวัดและประเมินผลในชั้นเรียนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ดนตรีและนาฏศิลป์ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521*. (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ : คุรุสภา.
- . (2544). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การค้าและพัสดุภัณฑ์ .
- วิชาการ , กรม. (2546). *การจัดสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ*. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
- ศักดิ์ สุนทรเสณี . (2531) . *เจตคติ*. กรุงเทพฯ : รุ่งวัฒนา
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2544). *สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การค้าและพัสดุภัณฑ์
- ศุภณี ธรรมปิติ. (2546). *ผลของการใช้แผนการสอนแบบ 4 MAT หน่วยการเรียนรู้เรื่องเรื่อง ตัวเรา ที่มีต่อพฤติกรรมสุขภาพ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. ปรินญาณินพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร .
- สมจิตต์ อินทสระ. (2531). *การสอนกลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนดุสิต . วิทยาลัยครูสวนดุสิต.
- สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรค์ . (2537) . *เทคนิคการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช
- สมศักดิ์ สินธุระเวชชัย . (2541, มีนาคม). “ระบบการเตรียมความพร้อมทางสมอง”. *วิชาการ*. 1 (3) : 2-4
- . (2542). *เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ เรื่องก้าวทันการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา
- สมหมาย ปวะบุตร. (2546). *การศึกษาความสามารถทางการเขียน และความสนใจในการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT*. ปรินญาณินพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร .
- สุกรี เจริญสุข. (2540). *ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยศิลปะ ดนตรี กีฬา ต้นแบบการเรียนรู้ทางด้านหลักทฤษฎีและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- สุทธิรา แก้วมณี. (2536). *การศึกษาประสิทธิภาพเทปวีดิทัศน์การสอนวิชานาฏศิลป์ เรื่อง “ รำวงมาตรฐาน ” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. ปรินญาณินพนธ์. การศึกษามหาบัณฑิต. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สุนนมาลย์ นิ่มเนติพันธ์. (2543). *การละครไทย*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช

- สุภารัตน์ ท้าวบุญชู. (2546). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบไตรสิกขาและการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการสอนแบบ 4 MAT. ปรินญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. (การมัธยมศึกษา) . กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร
- สุรศักดิ์ หลาบมาลา. (2542,มิถุนายน). “ ฟรุ้งนี้เราจะสอนสมมอมนักเรียน” วิชาการ. 2(6) : 5 - 6
- สุรางค์ โฉ้วตระกูล . (2541). จิตวิทยาการศึกษา . กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. สำนักงานปลัดกระทรวง. กระทรวงศึกษาธิการ (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- โสภา กิมวังตะโก. (2533). การสร้างหน่วยการเรียนรู้การสอน เรื่อง ฉุยฉายพราหมณ์ สำหรับนักศึกษาครู. ปรินญาณิพนธ์ . การศึกษามหาบัณฑิต.(การอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายสำเนา.
- เหมวรรณ ชันมณี . (2543) . การพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การเรียนการสอนแบบโฟร์แมทซิสเต็ม . วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ประถมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย . ถ่ายสำเนา.
- อดิพร สุขสมนิตย์. (2543). อิทธิพลของลัทธิชาตินิยมที่มีต่อหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ในระดับประถมศึกษาสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา) ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา . ถ่ายสำเนา
- อรทัย มูลคำ และ สุวิทย์ มูลคำ. (2544) . การบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ . กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์ .
- อมรา กล้าเจริญ. (2531). สุนทรียนาฏศิลป์ไทย. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พรินติ้งเฮาส์
- . (2535). วิธีสอนนาฏศิลป์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- อรวรรณ บรรจงศิลป์ และอาภรณ์ มนตรีศาสตร์. (2527) . หลักการสอนดนตรีนาฏศิลป์ . เอกสารการสอนชุดวิชาการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย เล่ม 2 หน่วยที่ 8 สาขาศึกษาศาสตร์ . นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช .
- อัชมา สิงห์สืบแก้ว. (2538). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากการสอนโดยวิธีการสำรวจสิ่งแวดล้อมกับท้องถิ่น. ปรินญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร
- อาภรณ์ และจาดุรงค์ มนตรีศาสตร์. (2525) . นาฏศิลป์เพื่อการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
- อุดม หนูทอง. (2531). ดนตรีและการละเล่นพื้นบ้านภาคใต้. สงขลา : ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออกคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
- อุษณีย์ โพธิสุข . (2542 , พฤศจิกายน). “ การสอนแบบ 4 MAT System,” สารปฏิรูป. 2(20) : 62 – 65
- อุษา สบฤกษ์. (2536). การศึกษาพฤติกรรมการสอนนาฏศิลป์ในวิทยาลัยนาฏศิลป์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การอุดมศึกษา) . กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย . ถ่ายเอกสาร .

- Appell, Claudla Jane. (1991). " The Effect of the 4 MAT System of Instruction on Academic Achievement and Attitude in The Elementary Mistic Classroom (Four Mat) , " *Dissertation Abstracts International*. 52 (11) : 3851 -A
- Bower, Patricia Shane . (1987). " *The Effect of the 4 MAT System on Achievement and Attitudes in Science.*" *Dissertation Abstracts International*. 194 .
- David A. Kolb , Irwin M. Rubin and James M. McIntyre . (1984). *Organizational Psychology : A Book of Reading 4 ed . New Jersey : Prentice -Hall , Inc., Englewood Cliffs.*
- Dwyer , Karen Kanga . (1993, April) . " *Using the 4MAT System Learning Styles Model To Teach Persuasive Speaking in the Basic Speech Course ,*" Eric Accession :NISC Discover Report. 15 .
- Good , C.V.. (1973). *Dictionary of Education* . New York : McGraw -Hill Company.
- .McCarthy , Bernice. (1985, April) . " What 4 MAT Training Teach us about Staff Development." *Eric Accession : NISC Discovery Report* . 61-68.
- . (1990, October) . " Using the 4 MAT System to Bring Learning Styles to School," *Eric Accession : NISC Discovery Report* . 31-37.
- . (1997, Mar) . " A tale of Four Learners : 4 MAT' Learning Styles,"*Eric Accession : NISC Discovery Report* . 46-51.
- RoKeach , Milton. *Beliefs Attitudes and Values*. San Francisco : Jossey – Bass, 1970
- Susan Morris , Bernice McCarthy . (1990). *4 MAT In Action II Sample Lesson Plan for Use with The 4MAT System*. The United State of America : EXCEL. INC.
- Thurstone , L . L . (1967) . *Attitude Theory and Measurement* . New York : John Wiley and Sons.
- Wilkerson , Rhonda M and White , Kinnard P . (1988 , May) . " *Effect of the 4 MAT System of Instruction on Students " Achievement , Retention and Attitude,*" Efic Accession : NISC Discover Report . 357-368.
- Ursin, Valerie Dee. (1995,November) . " Effects of 4 MAT System of Instruction on Achievement, Products, And Attitude Toward Science of Ninth – Frade Students," *Dissertation Abstracts International*. 48 (2) : 41-46

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญตรวจกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT กิจกรรมการสอนตามแนวการสอนปกติ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินการปฏิบัติเชิงกระตือรือร้น และร่างมาตรฐานเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า และแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุปผาชาติ	อุปถัมภ์นรากร	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
2. อาจารย์สมศักดิ์	บัวรอด	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
3. อาจารย์สมหมาย	ปะบุตร	โรงเรียนประถมสาธิต
		มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ภาคผนวก ข

- ตารางแสดงค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- ตารางแสดงค่าอำนาจจำแนก (t) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดเจตคติต่อการเรียน
- ตารางแสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินการปฏิบัติเพลงเชิงกระต๊อบข้าว และร่างมาตรฐานเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า
- ตารางเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
- ตารางเปรียบเทียบคะแนนเจตคติต่อการเรียนก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลอง

ตาราง 9 แสดงค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ภาคทฤษฎี

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก
1	.57	.48
2.	.69	.56
3.	.52	.44
4.	.59	.74
5.	.61	.63
6.	.56	.22
7.	.48	.52
8.	.59	.59
9.	.50	.26
10.	.67	.44
11.	.70	.44
12.	.57	.48
13.	.59	.67
14.	.57	.41
15.	.61	.41
16.	.56	.22
17.	.54	.41
18.	.67	.22
19.	.67	.37
20.	.69	.29
21.	.65	.48
22.	.67	.37
23.	.57	.48
24.	.57	.26
25.	.57	.33
26.	.59	.44
27.	.39	.41
28.	.61	.41
29.	.59	.44
30.	.56	.37

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ตามวิธีของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน โดยใช้สูตร $KR - 20 = .75$

ตาราง 10 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1.	10.10
2.	12.81
3.	13.51
4.	12.40
5.	12.06
6.	12.97
7.	17.64
8.	12.32
9.	16.73
10.	13.85
11.	11.89
12.	10.80
13.	13.51
14.	13.95
15.	12.81
16.	13.86
17.	14.51
18.	12.06
19.	12.40
20.	11.89

ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามเจตคติต่อการเรียน = .97

ตาราง 11 แสดงการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินการปฏิบัติเชิงกระตือรือร้น

ลักษณะพฤติกรรม	คะแนนในแต่ละประเภทของพฤติกรรม		%ก	%ข	%ผลต่าง
	ผู้สังเกต ก	ผู้สังเกต ข			
ตั้งใจ	125	141	11.19	13.86	2.67
ทำที่ 1	124	105	11.10	10.32	0.78
ทำที่ 2	117	105	10.47	10.32	0.15
ทำที่ 3	104	100	9.31	9.83	0.52
ทำที่ 4	103	90	9.22	8.85	0.37
ทำที่ 5	115	102	10.30	10.03	0.27
ทำที่ 6	119	97	10.65	9.54	1.12
ทำที่ 7	102	89	9.13	8.75	0.38
การเคลื่อนไหว	112	102	10.03	10.03	0.00
ความสวยงาม	96	86	8.59	8.46	0.14
รวม	1117	1017	100.00	100.00	6.39

การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินการปฏิบัติเชิงกระตือรือร้น โดยใช้สูตรวิลเลียม เอ สก็อตต์ (William A. Scott)

$$\begin{aligned} \text{จากสูตร } \pi &= \frac{P_o - P_e}{1 - P_e} \\ P_o &= 1.00 - 0.0639 \\ &= 0.9361 \\ P_e &= \frac{(.1386) + (0.1032)}{0.0299} \\ \pi &= \frac{0.9361 - 0.0299}{1.00 - 0.0299} \\ &= 0.9341 \end{aligned}$$

ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินการปฏิบัติเชิงกระตือรือร้นมีค่า = 0.9341

ตาราง 12 แสดงการหาค่าความเชื่อมั่นแบบประเมินปฏิบัติรางวัลมาตรฐานเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า

ลักษณะพฤติกรรม	คะแนนในแต่ละประเภทของพฤติกรรม		% ก	% ข	% ผลต่าง
	ผู้สังเกต ก	ผู้สังเกต ข			
การตั้งท่า	139	124	27.69	27.31	0.38
ปฏิบัติท่ารำ	118	120	23.51	26.43	2.25
การเคลื่อนไหว	123	110	24.50	24.23	0.27
ความสวยงาม	122	100	24.30	22.03	2.28
รวม	502	454	100.00	100.00	5.18

การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินการปฏิบัติรางวัลมาตรฐานเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า โดยใช้สูตรวิลเลียม เอ สก๊อตต์ (William A . Scott)

$$\begin{aligned} \text{จากสูตร } \pi &= \frac{P_o - P_e}{1 - P_e} \\ P_o &= 1.00 - 0.0518 \\ &= 0.9482 \\ P_e &= \frac{(.2769) + (0.2450)}{0.1367} \\ \pi &= \frac{0.9482 - 0.1367}{1.00 - 0.1367} \\ &= 0.9400 \end{aligned}$$

ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินการปฏิบัติรางวัลมาตรฐานเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้ามีค่า = 0.9400

ตาราง 13 แสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

เลขที่	กลุ่มทดลอง			เลขที่	กลุ่มควบคุม		
	ภาคทฤษฎี	ภาคปฏิบัติ	รวม		ภาคทฤษฎี	ภาคปฏิบัติ	รวม
1.	18	36	54	1.	15	24	39
2.	21	32	53	2.	13	30	43
3.	18	40	58	3.	15	22	37
4.	19	31	50	4.	16	24	40
5.	20	32	52	5.	17	25	42
6.	17	37	54	6.	19	20	39
7.	19	30	49	7.	17	25	42
8.	18	34	52	8.	19	32	51
9.	18	36	54	9.	16	24	40
10.	17	34	51	10.	15	25	40
11.	19	28	47	11.	16	24	40
12.	19	32	51	12.	16	30	46
13.	20	29	49	13.	15	25	40
14.	19	29	48	14.	17	24	41
15.	19	30	49	15.	17	22	39
16.	20	33	53	16.	15	25	40
17.	21	39	40	17.	15	21	36
18.	19	38	57	18.	17	24	41
19.	17	31	48	19.	16	28	44
20.	18	29	47	20.	14	32	46
21.	17	28	45	21.	15	33	48
22.	20	26	46	22.	15	22	47
23.	18	29	47	23.	19	20	39
24.	18	26	44	24.	16	24	40
25.	20	33	53	25.	12	25	37
26.	17	34	51	26.	15	32	47
27.	18	28	46	27.	16	29	45
28.	18	26	44	28.	17	20	37
29.	19	25	44	29.	12	24	36
30.	18	30	48	30.	13	28	41

ตาราง 14 แสดงคะแนนเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนก่อน และหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง

เลขที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน
1.	39	44
2.	36	39
3.	33	37
4.	29	39
5.	36	47
6.	52	59
7.	37	42
8.	24	34
9.	34	39
10.	46	50
11.	29	40
12.	22	40
13.	28	46
14.	46	51
15.	31	42
16.	50	51
17.	46	48
18.	41	52
19.	40	53
20.	36	46
21.	44	52
22.	43	55
23.	38	44
24.	32	46
25.	44	50
26.	49	51
27.	42	46
28.	38	42
29.	40	51
30.	39	47

ภาคผนวก ค

- แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT
- แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนปกติ
- แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- แบบวัดเจตคติต่อการเรียน

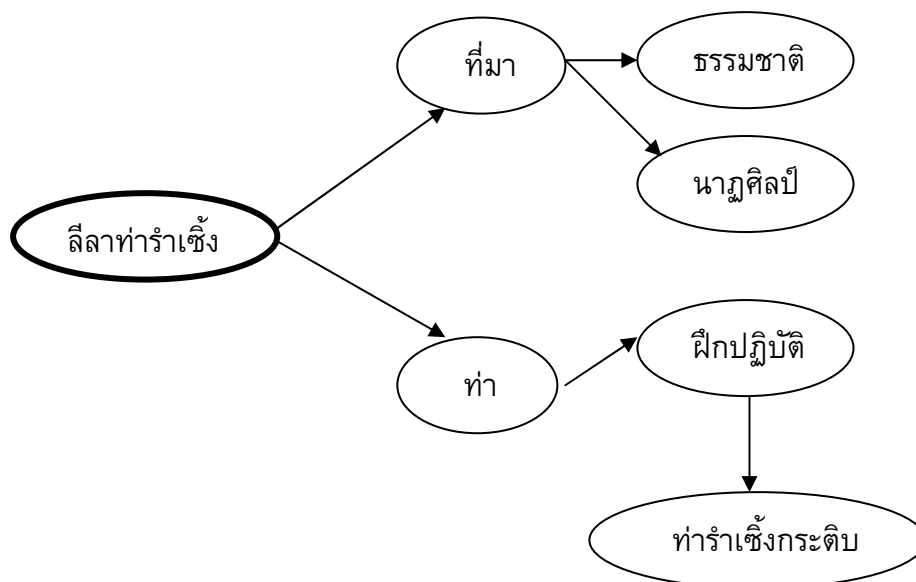
แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบ 4 MAT

<p>สาระการเรียนรู้วิชานาฏศิลป์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 เรื่อง เชิงกระติบ (ลีลาท่ารำเชิง)</p>	<p>ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วยนาฏศิลป์ไทย เวลา 1 ชั่วโมง</p>
--	--

1. สาระสำคัญ

ลีลาท่ารำที่ใช้ในการแสดงเชิงกระติบนั้น แต่เดิมเป็นท่ารำที่ดัดแปลงมาจากท่าทางตามธรรมชาติทั้งสิ้น เช่น การปั้นข้าวเหนียว การขีดมือ เป็นต้น ต่อมากรมศิลปากรได้ประยุกต์ปรับปรุงท่ารำเชิงโดยผสมผสานท่ารำตามแบบนาฏศิลป์ให้ดูสวยงามขึ้น

2. ผังการวิเคราะห์เนื้อหา

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถบอกที่มาของท่ารำที่ใช้ในการแสดงเชิงกระติบได้
2. นักเรียนสามารถปฏิบัติท่ารำเชิงได้ถูกต้อง
3. นักเรียนสามารถปฏิบัติท่ารำเชิงได้สัมพันธ์กับทำนองและจังหวะ
4. นักเรียนสามารถอภิปรายแสดงความคิดเห็น และชื่นชมผลงานของผู้อื่น

4. กิจกรรมการเรียนรู้

ช่วงที่ 1 แบบ Why สร้างประสบการณ์เฉพาะผู้เรียน

ขั้นที่ 1 (กระตุ้นสมองซีกขวา) สร้างประสบการณ์

1.1 แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆละ 6 คนให้แต่ละกลุ่มดูวีดิทัศน์การแสดงชุดเชิง
กระต๊อบ

ขั้นที่ 2 (กระตุ้นสมองซีกซ้าย) วิเคราะห์ประสบการณ์

2.1 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันสังเกต และทดลองปฏิบัติทำรำตามที่นักเรียน
สามารถจดจำได้

2.2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอภิปรายวิเคราะห์ว่าทำรำแต่ละท่าที่ใช้ในการแสดงนั้น
ที่มาจากที่ใดบ้าง โดยบันทึกลงในใบกิจกรรมที่ 1

ช่วงที่ 2 แบบ What พัฒนาความคิดรวบยอด

ขั้นที่ 3 (กระตุ้นสมองซีกขวา) สะท้อนประสบการณ์เป็นแนวคิด

3.1 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปราย พร้อมทั้งบอกเหตุผลตามความคิดเห็น
ของนักเรียน

ขั้นที่ 4 (กระตุ้นสมองซีกซ้าย) พัฒนาแนวคิด

4.1 ครูสาธิตทำรำเชิงกระต๊อบ และให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตาม

ช่วงที่ 3 แบบ How การปฏิบัติและพัฒนาแนวคิดออกมาเป็นการกระทำ

ขั้นที่ 5 (กระตุ้นสมองซีกซ้าย) การปฏิบัติตามแนวคิดรวบยอด

5.1 ครูแจกใบกิจกรรมที่ 2 เรื่องลีลาทำรำเชิงให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษา และ
ทดลองฝึกปฏิบัติ ภายในเวลา 10 นาที

ขั้นที่ 6 (กระตุ้นสมองซีกขวา) ต่อเติมเสริมแต่งและสร้างองค์ความรู้

6.1 ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติทำรำเชิงกระต๊อบให้ถูกต้องจนชำนาญ โดยครูคอยดูแล
ให้คำแนะนำสาธิต และแก้ไขข้อบกพร่อง

ช่วงที่ 4 แบบ If การบูรณาการและประยุกต์ประสบการณ์

ขั้นที่ 7 (กระตุ้นสมองซีกซ้าย) การวิเคราะห์แนวทางที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์

7.1 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน การปฏิบัติเชิงกระต๊อบ โดยครูเป็นผู้
ประเมินและแก้ไขข้อบกพร่อง

ขั้นที่ 8 (กระตุ้นสมองซีกขวา) ลงมือปฏิบัติและแลกเปลี่ยนประสบการณ์

8.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานอีกครั้ง

8.2 นักเรียนร่วมกันประเมิน อภิปรายแสดงความคิดเห็น จัดอันดับผลงานของ
แต่ละกลุ่ม

5. สื่อการเรียนรู้การสอน

1. วีดิทัศน์การแสดงเชิงกระต๊อบ
2. ใบกิจกรรม

6. การประเมินผล

1. การสังเกตขณะร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน
 - ความสนใจ
 - ความร่วมมือ
 - การอภิปรายซักถาม
2. แบบประเมินการปฏิบัติเชิงกระตือรือร้น
3. การนำเสนอผลงาน

ใบกิจกรรมที่ 1

ชื่อ นามสกุล

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/..... เลขที่

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาว่า ทำร้ายใดบ้างที่ใช้ในการแสดงเชิงโดยใส่เครื่องหมาย
ลงในช่องว่าง พร้อมทั้งบอกด้วยว่ามีที่มาจากที่ใด

ชื่อทำร้าย	ใช้ในการแสดง	ไม่ใช่	ที่มาของทำร้าย
1. ทำสอดสร้อยมาลาแปลง			
2. ทำปั้นข้าว			
3. ทำชักแบ่งผัดหน้า			
4. ทำล้างมือ			
5. ทำเช็ดมือ			
6. ทำพรหมสีหน้า			
7. ทำบังสุริยา			
8. ทำสลัดมือ			
9. ทำร้ายสาย			
10. ทำตำนา			

รวมคะแนน คะแนน

ใบกิจกรรมที่ 2

คำสั่ง

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติงาน ดังนี้

1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำทำรำเซ็งกระต๊อบ ไปประยุกต์ใช้ประกอบเพลงเซ็งตามความคิดของนักเรียน
2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มฝึกปฏิบัติในเวลา 10 นาที
3. ให้นักเรียนทุกกลุ่มร่วมกันประเมิน เพื่อจัดอันดับผลงาน

ใบกิจกรรมที่ 2

ทำง่าย ๆ.....
ช่วยกันฝึกหัดจะ

ทำซ้ำเชิงกระต๊อบ

1. ตั้งท่าเตรียมตัวก่อนรำ

กิจกรรมที่ปฏิบัติ

- ยืนตรงเขย่ง เปิดส้นเท้าเล็กน้อย
- หน้าตรง หลังตรง
- กำมือหลวม ๆ ทั้งสองมือในลักษณะทอดแขนทั้งสองข้างลำตัว หักข้อมือขึ้น

ท่าที่ 1

- กำมือหลวม ๆ ทั้งสองมือทอดแขนทั้งสองข้างลำตัว หักข้อมือขึ้นพร้อมกับส่งแขนซ้ายไปข้างหน้า

- เอียงศีรษะขวา
- เริ่มย่อเท้าขวาโดยเขย่งปลายเท้าตลอดเวลา สลับย่อเท้าซ้ายพร้อมส่งแขนขวา

ไปข้างหน้า ศีรษะเอียงซ้าย

- ปฏิบัติเช่นนี้ จำนวน 6 ครั้ง

ท่าที่ 2

- มือซ้ายจับศอกขวาเหยียดส่งตั้งไปข้างหน้า มือขวาทิ้งวางหงายมือส่งปลายนิ้วด้านหลัง ในจังหวะที่ 1 เอียงศีรษะขวา

- เปลี่ยนสลับมือซ้ายตั้งวางหงายมือส่งปลายนิ้วไปด้านหลัง มือขวาจับศอกซ้ายเหยียดส่งตั้งไปข้างหน้า ในจังหวะที่ 2 เอียงศีรษะซ้าย

- ย่อเท้าตรงจ้วง และเขย่งปลายเท้าตลอดเวลา
- ปฏิบัติเช่นนี้ สลับกัน 4 ครั้ง

ท่าที่ 3

1. กำมือหลวม ๆ ทั้งสองมือ ตั้งมือขึ้นระดับวงหน้า
2. ย่อเท้าตามจังหวะพร้อมกับติดนิ้วส่งมือเล็กน้อย เริ่มทางขวาสลับซ้าย
3. เอียงศีรษะขวาสลับซ้าย
4. เดินสวนแถวโดยหันหน้าเข้าหากันก่อน เดินสวนแถวแลกที่กันแล้วจึงเดินสวนแถว

กลับมาที่เดิม

ท่าที่ 4

1. มือทั้งสองกรีดนิ้วตึง ใช้ฝ่ามือวางทาบที่สะโพกสองข้าง กันข้อศอกออกเล็กน้อย เคลื่อนฝ่ามือวนเป็นวงกลมเล็ก ๆ ตามจังหวะ

2. ย่ำเท้าตามจังหวะเดินตามกันเป็นวงวนซ้าย (ทวนเข็มนาฬิกา) ปฏิบัติ 4 ครั้ง แล้วหมุนตัวทางซ้าย เดินวนกลับ (ตามเข็มนาฬิกา) ปฏิบัติ 4 ครั้ง กลับมาที่เดิม

ท่าที่ 5

1. หันหน้าเข้าหากันเป็นวงกลม มือทั้งสองตั้งวงกลางงอข้อศอกเล็กน้อย ให้ฝ่ามือชนกันเปิดปลายมือ หน้าตรง

2. ย่ำเท้าตามจังหวะ

3. ปฏิบัติในท่านี้ 2 ครั้ง

ท่าที่ 6

- มือทั้งสองจับหางระดับสะโพกทางด้านซ้าย ม้วนมือตั้งวงระดับเดียวกันในจังหวะที่ 1 เอียงศีรษะซ้าย เปลี่ยนสลับด้านขวาโดยมือทั้งสองจับหางระดับสะโพก ม้วนมือตั้งวงระดับเดียวกัน ในจังหวะที่ 2 เอียงศีรษะขวา

- เหลื่อมเท้าขวา ใช้จุกเท้าตบจังหวะกับพื้นเบา ๆ พร้อมสลับกันนั่งลงโดยให้สัมพันธ์กับท่ารำ

- การนั่งให้นั่งลงบนส้นเท้า โดยเหลื่อมเข้าขวาขึ้นเล็กน้อยและเข้าซ้ายยกขึ้นเหนือพื้นเล็กน้อย กระทบกันตามจังหวะเล็กน้อย

- ปฏิบัติสลับกัน 6 ครั้ง

ท่าที่ 7

- แสดงท่าปั้นข้าวเหนียว โดยย่ำเท้าตามจังหวะมาทางขวามือ เริ่มจากย่ำเท้า ขวา - ซ้าย - ขวา และยกเท้าซ้ายข้างหน้า

- มือซ้ายงอศอกระดับสะโพก มือขวาดังวงบน กำมือทั้งสองข้างหลวม ๆ ในลักษณะขยำมือปั้นข้าวเหนียวตามจังหวะ เอียงซ้ายขยับสะโพกตามจังหวะ

- ปฏิบัติสลับกัน โดยหมุนตัวด้านซ้ายย่ำเท้าซ้าย - ขวา - ซ้าย - ยกหน้าเท้าขวา

- มือขวางอศอกระดับสะโพก มือซ้ายตั้งระดับวงบน กำมือทั้งสองหลวม ๆ

ในลักษณะขยำมือปั้นข้าวเหนียวตามจังหวะ เอียงขวาขยับสะโพกตามจังหวะ

- คนหนึ่ง ตบมือตามจังหวะ และหันมามองคนอื่น

- ปฏิบัติเช่นนี้ ข้างละ 2 ครั้ง แล้วนั่งลง ให้คนนั่งยืนขึ้นและปฏิบัติท่ารำเช่นเดียวกัน

แบบประเมินการปฏิบัติลีลาท่ารำเชิง (สำหรับนักเรียน)

กลุ่ม

คำชี้แจง ให้นักเรียนประเมินโดยใช้เครื่องหมาย ลงในช่องตามความเป็นจริง

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
		3	2	1
1	สามารถแสดงท่ารำเชิงได้ถูกต้อง			
2	ปฏิบัติท่ารำได้สอดคล้องกับทำนองและจังหวะ			
3	มีความตั้งใจในการปฏิบัติ			
4	มีความพร้อมเพรียงในการแสดง			
5	แสดงผลงานด้วยความชื่นชมสนุกสนาน			

คะแนนเต็ม 15 คะแนน ได้

คะแนน

ลงชื่อ..... ผู้ประเมิน

สรุปผลการจัดอันดับการประเมิน

ดี (10 - 15 คะแนน)

พอใช้ (5 - 9 คะแนน)

ต้องปรับปรุง (1 - 4 คะแนน)

ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินการปฏิบัติเชิงกระตือรือร้น

ชื่อกลุ่ม.....
 ผู้ร่วมงาน 1..... 2..... 3.....
 4..... 5..... 6.....
 คำชี้แจง ให้ใส่เครื่องหมาย / ในช่องคะแนนที่ตรงกับการสังเกตตามเกณฑ์ประเมินที่กำหนด

ข้อปฏิบัติ	คะแนน		
	3	2	1
1. ชั้นเตรียม ตั้งท่า			
2. ชั้นกระบวนการปฏิบัติ นักเรียนสามารถปฏิบัติท่าต่อไปนี้ได้ระดับใด			
ท่าที่ 1			
ท่าที่ 2			
ท่าที่ 3			
ท่าที่ 4			
ท่าที่ 5			
ท่าที่ 6			
ท่าที่ 7			
3. ชั้นผลการปฏิบัติ การเคลื่อนไหวสอดคล้องกับจังหวะเพลง			
ปฏิบัติท่าทำได้สวยงาม			
คะแนนรวม			

คะแนนเต็ม 30 คะแนน ได้

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

เกณฑ์การให้คะแนน

1. ชั้นเตรียม

ตั้งท่าเตรียมตัวก่อนรำ

กิจกรรมที่ปฏิบัติ

- ยืนตรงเขย่งเปิดส้นเท้าเล็กน้อย
- หน้าตรง หลังตรง
- กำมือหลวม ๆ ทั้งสองมือในลักษณะทอดแขนทั้งสองข้างลำตัว หักข้อมือขึ้น

3 คะแนน เมื่อปฏิบัติได้ถูกต้องทุกกิจกรรม

2 คะแนน เมื่อปฏิบัติบกพร่อง 1 กิจกรรม

1 คะแนน เมื่อปฏิบัติบกพร่อง 2 กิจกรรม

2. ชั้นกระบวนการปฏิบัติ

นักเรียนสามารถปฏิบัติท่ารำต่อไปนี้ได้ในระดับใด

ท่าที่ 1

- 3 คะแนน
- กำมือหลวม ๆ ทั้งสองมือทอดแขนทั้งสองข้างลำตัว หักข้อมือขึ้นพร้อมกับส่งแขนซ้ายไปข้างหน้า
 - เอียงศีรษะขวา
 - เริ่มย่อเท้าขวาโดยเขย่งปลายเท้าตลอดเวลา ย่อเท้าซ้ายพร้อมส่งแขนขวาไปข้างหน้า เอียงศีรษะซ้าย
- 2 คะแนน
- กำมือหลวม ๆ ทั้งสองมือปล่อยแขนแนบลำตัว ไม่หักข้อมือ แกว่งแขนตามจังหวะ
 - เอียงศีรษะผิดเป็นบางครั้ง
 - เริ่มย่อเท้าขวาตรงจังหวะ เขย่งปลายเท้าบางครั้ง
- 1 คะแนน
- ไม่กำมือปล่อยแขนแนบลำตัวและแกว่งแขน
 - ย่อเท้าไม่ถูกจังหวะเป็นส่วนมากและยืนเต็มเท้า
 - เอียงศีรษะผิดเป็นส่วนมาก

ท่าที่ 2

- 3 คะแนน
- มือซ้ายจับศอกขวาเหยียดส่งตั้งไปข้างหน้า มือขวาดั้งวางหงายมือส่งปลายนิ้วไปด้านหลัง ในจังหวะที่ 1 เอียงศีรษะขวา
 - เปลี่ยนสลับมือซ้ายตั้งวางหงายส่งปลายนิ้วไปด้านหลัง มือขวาจับศอกขวาเหยียดส่งตั้งไปข้างหน้า ในจังหวะที่ 2 เอียงศีรษะซ้าย
 - ย่อเท้าตรงจังหวะและเขย่งปลายเท้าตลอดเพลง

- 2 คะแนน
- มือซ้ายจับคว่ำไปข้างหน้าแขนงอเล็กน้อย มือขวาตั้งวงหงายมือส่งปลายนิ้วไปด้านหลัง ในจังหวะที่ 1 เอียงศีรษะผิด
 - เปลี่ยนสลับมือขวาจับคว่ำไปข้างหน้าแขนงอเล็กน้อย มือซ้ายตั้งวงหงายส่งปลายนิ้วไปด้านหลัง ในจังหวะที่ 2 เอียงศีรษะผิด
 - ย่ำเท้าตรงจังหวะหรือผิดบ้างเป็นบางครั้งและเขย่งปลายเท้าตลอดเพลง
- 1 คะแนน
- แสดงท่าผิด เปลี่ยนมือไม่ตรงจังหวะ ย่ำเท้าไม่ตรงจังหวะหรือปฏิบัติไม่ได้ เอียงศีรษะผิด
- ทำที่ 3
- 3 คะแนน
- กำมือหลวม ๆ ทั้งสองมือ ตั้งมือขึ้นระดับวงหน้าในลักษณะตีดนิ้ว
 - ย่ำเท้าตามจังหวะพร้อมทั้งตีดนิ้วส่งมือเล็กน้อยเริ่มทางขวาสลับซ้าย
 - เอียงศีรษะขวาสลับซ้าย
- 2 คะแนน
- กำมือหลวม ๆ ทั้งสองมือ ตั้งมือขึ้นระดับวงกลางในลักษณะตีดนิ้ว
 - ย่ำเท้าตามจังหวะ หรือผิดบ้างเป็นบางครั้ง และตีดนิ้วในลักษณะโยนมือ
 - เอียงศีรษะผิดเป็นบางครั้ง
- 1 คะแนน
- กำมือหลวม ๆ ทั้งสองมือ ในลักษณะตีดนิ้วแต่ตั้งมือไม่ไต่ระดับ
 - ย่ำเท้าผิดและไม่ตรงจังหวะเป็นส่วนมาก และตีดนิ้วในลักษณะโยนมือ
 - เอียงศีรษะผิดเป็นส่วนมาก
- ทำที่ 4
- 3 คะแนน
- มือทั้งสองวางข้างสะโพก กันข้อศอกออกเล็กน้อยเปิดปลายนิ้วพร้อมทั้งวนมือในลักษณะถูสะโพกตามจังหวะ
 - ย่ำเท้าตามจังหวะ และหมุนตัวโดยหันไหล่ซ้ายเข้าหากันอย่างพร้อมเพรียง เดินทวนเข็มนาฬิกาเป็นวงกลม และหมุนตัวกลับโดยหันไหล่ขวาเข้าหากันอย่างพร้อมเพรียงเดินเวียนตามเข็มนาฬิกา
- 2 คะแนน
- มือทั้งสองวางข้างสะโพก ไม่กันข้อศอกและไม่เปิดปลายนิ้ว วนมือในลักษณะถูสะโพกไปตามจังหวะ
 - ย่ำเท้าตามจังหวะหรือผิดบ้างเป็นบางครั้ง หมุนตัวผิดบ้างและปฏิบัติไม่พร้อมกัน เดินตามวงได้ถูกต้อง
- 1 คะแนน
- มือทั้งสองวางข้างสะโพก แขนทั้งสองข้างแนบลำตัวไม่เปิดปลายนิ้ว วนมือในลักษณะป้ายสะโพกไปมาไม่ตรงจังหวะ
 - ย่ำเท้าผิดและไม่ตรงจังหวะเป็นส่วนมาก และหมุนตัวเดินตามวงไม่พร้อมกัน

ท่าที่ 5

- 3 คะแนน - หันหน้าเข้าหากันเป็นวงกลม มือทั้งสองข้างตั้งวงกลางให้ฝ่ามือชนกัน เปิดปลายนิ้ว
- ย่ำเท้าตามจังหวะ
- 2 คะแนน - หันหน้าเข้าหากันเป็นวงกลม มือทั้งสองข้างตั้งวงสูงหรือต่ำกว่าระดับ วงกลางเล็กน้อยให้ฝ่ามือชนกันแต่ไม่เปิดปลายนิ้ว
- ย่ำเท้าผิดจังหวะบ้างเป็นบางครั้ง
- 1 คะแนน - หันหน้าเข้าหากันเป็นวงกลม มือทั้งสองข้างตั้งวงสูงหรือต่ำกว่าระดับ วงกลางในลักษณะหักข้อศอกหรือแขนเหยียดตั้งฝ่ามือชนกันแต่ไม่เปิดปลายนิ้ว
- ย่ำเท้าผิดเป็นส่วนมากและไม่ตรงจังหวะ

ท่าที่ 6

- 3 คะแนน - มือทั้งสองจับหางระดับสะโพกด้านซ้าย ม้วนมือตั้งวงระดับเดียวกันตาม จังหวะ เอียงศีรษะซ้าย เปลี่ยนสลับด้านขวาโดยมือนทั้งสองจับหาง ระดับสะโพก ม้วนมือตั้งวงระดับเดียวกัน เอียงศีรษะขวา
- เหลื่อมเท้าขวาใช้จุกเท้าตบจังหวะกับพื้นเบา ๆ พร้อมทั้งสลับกันนั่งลง โดยให้สัมพันธ์กับท่ารำ
- ให้นั่งลงบนสันเท้า โดยเหลื่อมเข้าขวาขึ้นเล็กน้อยและเข้าซ้ายยกขึ้น เหนือพื้นเล็กน้อย กระทบกันตามจังหวะ
- 2 คะแนน - มือทั้งสองจับหางต่ำหรือสูงกว่าระดับสะโพกและ ม้วนมือตั้งวงระดับ เดียวกันตามจังหวะ เอียงศีรษะผิดเป็นบางครั้ง
- ไม่เหลื่อมเท้าหรือเหลื่อมเท้าผิดขวาใช้จุกเท้าตบจังหวะ พร้อมทั้ง สลับกันนั่งลงโดยให้สัมพันธ์กับท่ารำเป็นส่วนมาก
- นั่งลงบนสันเท้า โดยเหลื่อมเข้าผิดบ้าง กระทบกันตามจังหวะผิดบ้าง
- 1 คะแนน - มือทั้งสองจับหางต่ำหรือสูงกว่าหรือสูงกว่าระดับสะโพก ในลักษณะวง หักหรือชิดสะโพกเปลี่ยนมือไม่ตรงจังหวะและเอียงศีรษะผิดเป็นส่วนมาก
- ไม่เหลื่อมเท้าหรือเหลื่อมเท้าผิดขวา ไม่ตบจังหวะ และไม่สลับกัน นั่งลงอย่างรวดเร็วโดยไม่สัมพันธ์กับท่ารำ
- นั่งลงบนสันเท้าในลักษณะคุกเข่า และกระทบจังหวะในลักษณะยกกัน ขึ้นสูง

ท่าที่ 7

- 3 คะแนน
- แสดงท่าปั้นข้าวเหนียว โดยย่อท่าตามจังหวะมาทางขวามือ เริ่มจาก ก้าวเท้าขวา – ซ้าย – ขวาและยกเท้าซ้ายหน้า
 - มือซ้ายงอศอกระดับสะโพก มือขวาตั้งระดับวงบนกำมือทั้งสองข้าง หลวม ๆ ในลักษณะขยำมือปั้นข้าวเหนียวตามจังหวะ เอียงซ้ายขยับสะโพกตามจังหวะ
 - ปฏิบัติสลับกันโดยหมุนตัวด้านซ้ายย่อเท้าซ้าย – ขวา - ซ้ายและยกเท้าขวาหน้า
 - มือขวาอศอกระดับสะโพก มือซ้ายตั้งวงบนกำมือทั้งสองหลวม ๆ ในลักษณะขยำมือปั้นข้าวเหนียวตามจังหวะ เอียงขวาขยับสะโพกตามจังหวะ
 - คนนั่งตบมือตามจังหวะและหันมองคนยืน
- 2 คะแนน
- แสดงท่าปั้นข้าวเหนียว โดยย่อท่าตามจังหวะผิดบ้าง เริ่มผิดด้านและยกเท้าผิดเป็นบางครั้ง
 - ลักษณะของท่ารำผิดบ้าง เช่นหันด้านขวา มือซ้ายตั้งวงบนและมือขวาอศอกระดับสะโพก เอียงศีรษะผิดบ้างแต่ขยับสะโพกได้ตามจังหวะ และเมื่อหันด้านซ้าย มือขวาตั้งวงบนมือซ้ายอยู่ระดับสะโพก เป็นต้น
 - คนนั่งตบมือผิดจังหวะบ้าง และหันมองคนยืนเป็นบางครั้ง
- 1 คะแนน
- แสดงท่าปั้นข้าวเหนียวไม่ถูกต้องเป็นส่วนมาก
 - ย่อท่าผิดจังหวะ ก้าวเท้าผิดและเริ่มผิดด้านเป็นส่วนมาก
 - ลักษณะท่ารำผิดเป็นส่วนมาก เช่นไม่งอศอก หรือปล่อยแขนให้ตกข้างลำตัว เอียงศีรษะผิดหรือไม่เอียงศีรษะ
 - คนนั่งตบมือผิดจังหวะเป็นส่วนมาก และไม่หันมองคนยืน

3. ชั้นผลการปฏิบัติ

การเคลื่อนไหวสอดคล้องกับจังหวะ

- 3 คะแนน
- สามารถใช้เท้า มือ ศีรษะเคลื่อนไหวได้สอดคล้องกับจังหวะตลอดเพลง
 - สามารถย่อท่าให้ลงจังหวะได้ถูกต้องตลอดเพลง
 - สามารถเคลื่อนไหวร่างกายให้สอดคล้องกับจังหวะตลอดเพลง
- 2 คะแนน
- สามารถใช้เท้า มือ ศีรษะเคลื่อนไหวได้สอดคล้องกับจังหวะได้ไม่ต่อเนื่องตลอดเพลง
 - สามารถย่อท่าให้ลงจังหวะได้ถูกต้องเป็นส่วนมาก ผิดเป็นบางครั้ง
 - สามารถเคลื่อนไหวร่างกายให้สอดคล้องกับจังหวะได้เป็นส่วนมาก

- 1 คะแนน - สามารถใช้เท้า มือ ศีรษะเคลื่อนไหวได้สอดคล้องกับจังหวะได้ไม่ต่อเนื่องตลอดเพลง
- ไม่สามารถย่อเท้าให้ลงจังหวะได้ถูกต้องตลอดเพลง
- ไม่สามารถเคลื่อนไหวร่างกายให้สอดคล้องกับจังหวะได้ตลอดเพลง

ความสวยงามของท่ารำ

- 3 คะแนน - มีลีลาท่าทางการเคลื่อนไหวมือลำตัว ศีรษะและเท้าสอดคล้องสัมพันธ์กัน
- 2 คะแนน - มีลีลาท่าทางการเคลื่อนไหวมือลำตัว และเท้าสอดคล้องสัมพันธ์กันแต่ ศีรษะไม่สัมพันธ์กัน
- 1 คะแนน - ไม่สามารถใช้เท้า มือ ศีรษะลำตัวเคลื่อนไหวให้สอดคล้องกับจังหวะได้ต่อเนื่องสัมพันธ์กันตลอดเพลง

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนตามแนวการสอนปกติ	
สาระการเรียนรู้วิชานาฏศิลป์	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548	หน่วยนาฏศิลป์ไทย
เรื่อง เชิงกระต๊อบข้าว (ลีลาท่ารำเชิง)	เวลา 1 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

ลีลาท่ารำที่ใช้ในการแสดงเชิงกระต๊อบข้าว นั้น แต่เดิมเป็นท่ารำที่ดัดแปลงมาจากท่าทางตามธรรมชาติทั้งสิ้น เช่น ท่าปั้นข้าวเหนียว ท่าเช็ดมือ เป็นต้น กรมศิลปากรได้ประยุกต์ปรับปรุงท่ารำเชิงโดยผสมผสานท่ารำตามแบบนาฏศิลป์ให้ดูสวยงามขึ้น

2. จุดประสงค์

1. นักเรียนสามารถบอกที่มาของท่ารำที่ใช้ในการแสดงเชิงกระต๊อบข้าวได้
2. นักเรียนสามารถปฏิบัติท่ารำเชิงได้ถูกต้อง
3. นักเรียนสามารถปฏิบัติท่ารำเชิงได้สัมพันธ์กับทำนองและจังหวะ
4. นักเรียนสามารถอภิปรายแสดงความคิดเห็น และชื่นชมผลงานของผู้อื่น

3. เนื้อหา

ฝึกปฏิบัติท่ารำเชิงกระต๊อบข้าวตั้งแต่ท่าที่ 1 - ท่าที่ 7

4. กิจกรรมการเรียนรู้

1. ช้่นนำเข้าสู่บทเรียน

- 1.1 ครูให้นักเรียนดูวีดิทัศน์การแสดงเชิงกระต๊อบข้าว
- 1.2 ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับท่ารำว่ามีที่มาอย่างไร

2. ช้่นสอน

- 2.1 ครูอธิบายและสาธิตท่ารำเชิงทีละท่าให้นักเรียนปฏิบัติตาม
- 2.2 ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติท่ารำเชิงกระต๊อบข้าวประกอบเพลงจนชำนาญ

3. ช้่นสรุป

3.1 ครูแบ่งกลุ่มให้นักเรียนปฏิบัติท่ารำเชิงกระต๊อบ โดยครูและเพื่อน ุ่ร่วมกันประเมินและอภิปรายแสดงความคิดเห็น

5. สื่อการเรียนการสอน

1. วัตถุประสงค์การแข่งกระติบข้าว

6. การวัดและประเมินผล

- 6.1 สังเกตความสนใจขณะร่วมกิจกรรม
- 6.2 แบบประเมินการปฏิบัติแข่งกระติบข้าว

เกณฑ์การให้คะแนน

1. ชั้นเตรียม

ตั้งท่าเตรียมตัวก่อนรำ

กิจกรรมที่ปฏิบัติ

- ยืนตรงเขย่งเปิดส้นเท้าเล็กน้อย
- หน้าตรง หลังตรง
- กำมือหลวม ๆ ทั้งสองมือในลักษณะทอดแขนทั้งสองข้างลำตัว หักข้อมือขึ้น

3 คะแนน เมื่อปฏิบัติได้ถูกต้องทุกกิจกรรม

2 คะแนน เมื่อปฏิบัติบกพร่อง 1 กิจกรรม

1 คะแนน เมื่อปฏิบัติบกพร่อง 2 กิจกรรม

2. ชั้นกระบวนการปฏิบัติ

นักเรียนสามารถปฏิบัติท่ารำต่อไปนี้ได้ในระดับใด

ท่าที่ 1

- 3 คะแนน
- กำมือหลวม ๆ ทั้งสองมือทอดแขนทั้งสองข้างลำตัว หักข้อมือขึ้นพร้อมกับส่งแขนซ้ายไปข้างหน้า
 - เอียงศีรษะขวา
 - เริ่มย่อเท้าขวาโดยเขย่งปลายเท้าตลอดเวลา ย่อเท้าซ้ายพร้อมส่งแขนขวาไปข้างหน้า เอียงศีรษะซ้าย
- 2 คะแนน
- กำมือหลวม ๆ ทั้งสองมือปล่อยแขนแนบลำตัว ไม่หักข้อมือ แกว่งแขนตามจังหวะ
 - เอียงศีรษะผิดเป็นบางครั้ง
 - เริ่มย่อเท้าขวาตรงจังหวะ เขย่งปลายเท้าบางครั้ง
- 1 คะแนน
- ไม่กำมือปล่อยแขนแนบลำตัวและแกว่งแขน
 - ย่อเท้าไม่ถูกจังหวะเป็นส่วนมากและยืนเต็มเท้า
 - เอียงศีรษะผิดเป็นส่วนมาก

ท่าที่ 2

- 3 คะแนน
- มือซ้ายจับศอกขวาเหยียดส่งตั้งไปข้างหน้า มือขวาดั้งวางหงายมือส่งปลายนิ้วไปด้านหลัง ในจังหวะที่ 1 เอียงศีรษะขวา
 - เปลี่ยนสลับมือซ้ายตั้งวางหงายส่งปลายนิ้วไปด้านหลัง มือขวาจับศอกขวาเหยียดส่งตั้งไปข้างหน้า ในจังหวะที่ 2 เอียงศีรษะซ้าย
 - ย่อเท้าตรงจังหวะและเขย่งปลายเท้าตลอดเพลง

- 2 คะแนน - มือซ้ายจับคว่ำไปข้างหน้าแขนงอเล็กน้อย มือขวาตั้งวงหงายมือส่งปลายนิ้วไปด้านหลัง ในจังหวะที่ 1 เอียงศีรษะผิด
- เปลี่ยนสลับมือขวาจับคว่ำไปข้างหน้าแขนงอเล็กน้อย มือซ้ายตั้งวงหงายส่งปลายนิ้วไปด้านหลัง ในจังหวะที่ 2 เอียงศีรษะผิด
- ย่ำเท้าตรงจังหวะหรือผิดบ้างเป็นบางครั้งและเขย่งปลายเท้าตลอดเพลง
- 1 คะแนน - แสดงท่าผิด เปลี่ยนมือไม่ตรงจังหวะ ย่ำเท้าไม่ตรงจังหวะหรือปฏิบัติไม่ได้ เอียงศีรษะผิด
- ทำที่ 3
- 3 คะแนน - กำมือหลวม ๆ ทั้งสองมือ ตั้งมือขึ้นระดับวงหน้าในลักษณะตีดนิ้ว
- ย่ำเท้าตามจังหวะพร้อมทั้งตีดนิ้วส่งมือเล็กน้อยเริ่มทางขวาสลับซ้าย
- เอียงศีรษะขวาสลับซ้าย
- 2 คะแนน - กำมือหลวม ๆ ทั้งสองมือ ตั้งมือขึ้นระดับวงกลางในลักษณะตีดนิ้ว
- ย่ำเท้าตามจังหวะ หรือผิดบ้างเป็นบางครั้ง และตีดนิ้วในลักษณะโยนมือ
- เอียงศีรษะผิดเป็นบางครั้ง
- 1 คะแนน - กำมือหลวม ๆ ทั้งสองมือ ในลักษณะตีดนิ้วแต่ตั้งมือไม่ไต่ระดับ
- ย่ำเท้าผิดและไม่ตรงจังหวะเป็นส่วนมาก และตีดนิ้วในลักษณะโยนมือ
- เอียงศีรษะผิดเป็นส่วนมาก
- ทำที่ 4
- 3 คะแนน - มือทั้งสองวางข้างสะโพก กันข้อศอกออกเล็กน้อยเปิดปลายนิ้วพร้อมทั้งวนมือในลักษณะถูสะโพกตามจังหวะ
- ย่ำเท้าตามจังหวะ และหมุนตัวโดยหันไหล่ซ้ายเข้าหากันอย่างพร้อมเพรียง เดินทวนเข็มนาฬิกาเป็นวงกลม และหมุนตัวกลับโดยหันไหล่ขวาเข้าหากันอย่างพร้อมเพรียงเดินเวียนตามเข็มนาฬิกา
- 2 คะแนน - มือทั้งสองวางข้างสะโพก ไม่กันข้อศอกและไม่เปิดปลายนิ้ว วนมือในลักษณะถูสะโพกไปตามจังหวะ
- ย่ำเท้าตามจังหวะหรือผิดบ้างเป็นบางครั้ง หมุนตัวผิดบ้างและปฏิบัติไม่พร้อมกัน เดินตามวงได้ถูกต้อง
- 1 คะแนน - มือทั้งสองวางข้างสะโพก แขนทั้งสองข้างแนบลำตัวไม่เปิดปลายนิ้ว วนมือในลักษณะป้ายสะโพกไปมาไม่ตรงจังหวะ
- ย่ำเท้าผิดและไม่ตรงจังหวะเป็นส่วนมาก และหมุนตัวเดินตามวงไม่พร้อมกัน

ท่าที่ 5

- 3 คะแนน
- หันหน้าเข้าหากันเป็นวงกลม มือทั้งสองข้างตั้งวงกลางให้ฝ่ามือชนกัน เปิดปลายนิ้ว
 - ย่ำเท้าตามจังหวะ
- 2 คะแนน
- หันหน้าเข้าหากันเป็นวงกลม มือทั้งสองข้างตั้งวงสูงหรือต่ำกว่าระดับวงกลางเล็กน้อยให้ฝ่ามือชนกันแต่ไม่เปิดปลายนิ้ว
 - ย่ำเท้าผิดจังหวะบ้างเป็นบางครั้ง
- 1 คะแนน
- หันหน้าเข้าหากันเป็นวงกลม มือทั้งสองข้างตั้งวงสูงหรือต่ำกว่าระดับวงกลางในลักษณะหักข้อศอกหรือแขนเหยียดตั้งฝ่ามือชนกันแต่ไม่เปิดปลายนิ้ว
 - ย่ำเท้าผิดเป็นส่วนมากและไม่ตรงจังหวะ

ท่าที่ 6

- 3 คะแนน
- มือทั้งสองจับหางระดับสะโพกด้านซ้าย ม้วนมือตั้งวงระดับเดียวกันตามจังหวะ เอียงศีรษะซ้าย เปลี่ยนสลับด้านขวาโดยมือนทั้งสองจับหางระดับสะโพก ม้วนมือตั้งวงระดับเดียวกัน เอียงศีรษะขวา
 - เหลื่อมเท้าขวาใช้จมูกเท้าตบจังหวะกับพื้นเบา ๆ พร้อมทั้งสลับกันนั่งลง โดยให้สัมพันธ์กับท่ารำ
 - ให้นั่งลงบนสันเท้า โดยเหลื่อมเข้าขวาขึ้นเล็กน้อยและเข้าซ้ายยกขึ้นเหนือพื้นเล็กน้อย กระทบกันตามจังหวะ
- 2 คะแนน
- มือทั้งสองจับหางต่ำหรือสูงกว่าระดับสะโพกและ ม้วนมือตั้งวงระดับเดียวกันตามจังหวะ เอียงศีรษะผิดเป็นบางครั้ง
 - ไม่เหลื่อมเท้าหรือเหลื่อมเท้าผิดขวาใช้จมูกเท้าตบจังหวะ พร้อมทั้งสลับกันนั่งลง โดยให้สัมพันธ์กับท่ารำเป็นส่วนมาก
 - นั่งลงบนสันเท้า โดยเหลื่อมเข้าผิดบ้าง กระทบกันตามจังหวะผิดบ้าง
- 1 คะแนน
- มือทั้งสองจับหางต่ำหรือสูงกว่าหรือสูงกว่าระดับสะโพก ในลักษณะวงหักหรือชิดสะโพกเปลี่ยนมือไม่ตรงจังหวะและเอียงศีรษะผิดเป็นส่วนมาก
 - ไม่เหลื่อมเท้าหรือเหลื่อมเท้าผิดขวา ไม่ตบจังหวะ และไม่สลับกันนั่งลงอย่างรวดเร็วโดยไม่สัมพันธ์กับท่ารำ
 - นั่งลงบนสันเท้าในลักษณะคุกเข่า และกระทบจังหวะในลักษณะยกกันขึ้นสูง

ท่าที่ 7

- 3 คะแนน
- แสดงท่าปั้นข้าวเหนียว โดยย่อท่าตามจังหวะมาทางขวามือ เริ่มจาก ก้าวเท้าขวา – ซ้าย – ขวาและยกเท้าซ้ายหน้า
 - มือซ้ายงอศอกระดับสะโพก มือขวาตั้งระดับวงบนกำมือทั้งสองข้าง หลวม ๆ ในลักษณะขยำมือปั้นข้าวเหนียวตามจังหวะ เอียงซ้ายขยับสะโพกตามจังหวะ
 - ปฏิบัติสลับกันโดยหมุนตัวด้านซ้ายย่อเท้าซ้าย – ขวา - ซ้ายและยกเท้าขวาหน้า
 - มือขวาอศอกระดับสะโพก มือซ้ายตั้งวงบนกำมือทั้งสองหลวม ๆ ในลักษณะขยำมือปั้นข้าวเหนียวตามจังหวะ เอียงขวาขยับสะโพกตามจังหวะ
 - คนนั่งตบมือตามจังหวะและหันมองคนอื่น
- 2 คะแนน
- แสดงท่าปั้นข้าวเหนียว โดยย่อท่าตามจังหวะผิดบ้าง เริ่มผิดด้านและยกเท้าผิดเป็นบางครั้ง
 - ลักษณะของท่ารำผิดบ้าง เช่นหันด้านขวา มือซ้ายตั้งวงบนและมือขวาอศอกระดับสะโพก เอียงศีรษะผิดบ้างแต่ขยับสะโพกได้ตามจังหวะ และเมื่อหันด้านซ้าย มือขวาตั้งวงบนมือซ้ายอยู่ระดับสะโพก เป็นต้น
 - คนนั่งตบมือผิดจังหวะบ้าง และหันมองคนอื่นเป็นบางครั้ง
- 1 คะแนน
- แสดงท่าปั้นข้าวเหนียวไม่ถูกต้องเป็นส่วนมาก
 - ย่อท่าผิดจังหวะ ก้าวเท้าผิดและเริ่มผิดด้านเป็นส่วนมาก
 - ลักษณะท่ารำผิดเป็นส่วนมาก เช่นไม่งอศอก หรือปล่อยแขนให้ตกข้างลำตัว เอียงศีรษะผิดหรือไม่เอียงศีรษะ
 - คนนั่งตบมือผิดจังหวะเป็นส่วนมาก และไม่หันมองคนอื่น

3. ชั้นผลการปฏิบัติ

การเคลื่อนไหวสอดคล้องกับจังหวะ

- 3 คะแนน
- สามารถใช้เท้า มือ ศีรษะเคลื่อนไหวได้สอดคล้องกับจังหวะตลอดเพลง
 - สามารถย่อท่าให้ลงจังหวะได้ถูกต้องตลอดเพลง
 - สามารถเคลื่อนไหวร่างกายให้สอดคล้องกับจังหวะตลอดเพลง
- 2 คะแนน
- สามารถใช้เท้า มือ ศีรษะเคลื่อนไหวได้สอดคล้องกับจังหวะได้ไม่ต่อเนื่องตลอดเพลง
 - สามารถย่อท่าให้ลงจังหวะได้ถูกต้องเป็นส่วนมาก ผิดเป็นบางครั้ง
 - สามารถเคลื่อนไหวร่างกายให้สอดคล้องกับจังหวะได้เป็นส่วนมาก

- 1 คะแนน
- สามารถใช้เท้า มือ ศีรษะเคลื่อนไหวได้สอดคล้องกับจังหวะได้ไม่ต่อเนื่องตลอดเพลง
 - ไม่สามารถย่อเท้าให้ลงจังหวะได้ถูกต้องตลอดเพลง
 - ไม่สามารถเคลื่อนไหวร่างกายให้สอดคล้องกับจังหวะได้ตลอดเพลง

ความสวยงามของท่ารำ

- 3 คะแนน
- มีลีลาท่าทางการเคลื่อนไหวมือลำตัว ศีรษะและเท้าสอดคล้องสัมพันธ์กัน
- 2 คะแนน
- มีลีลาท่าทางการเคลื่อนไหวมือลำตัว และเท้าสอดคล้องสัมพันธ์กันแต่ ศีรษะไม่สัมพันธ์กัน
- 1 คะแนน
- ไม่สามารถใช้เท้า มือ ศีรษะลำตัวเคลื่อนไหวให้สอดคล้องกับจังหวะได้ต่อเนื่องสัมพันธ์กันตลอดเพลง

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบ 4 MAT

สาระการเรียนรู้วิชานาฏศิลป์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548

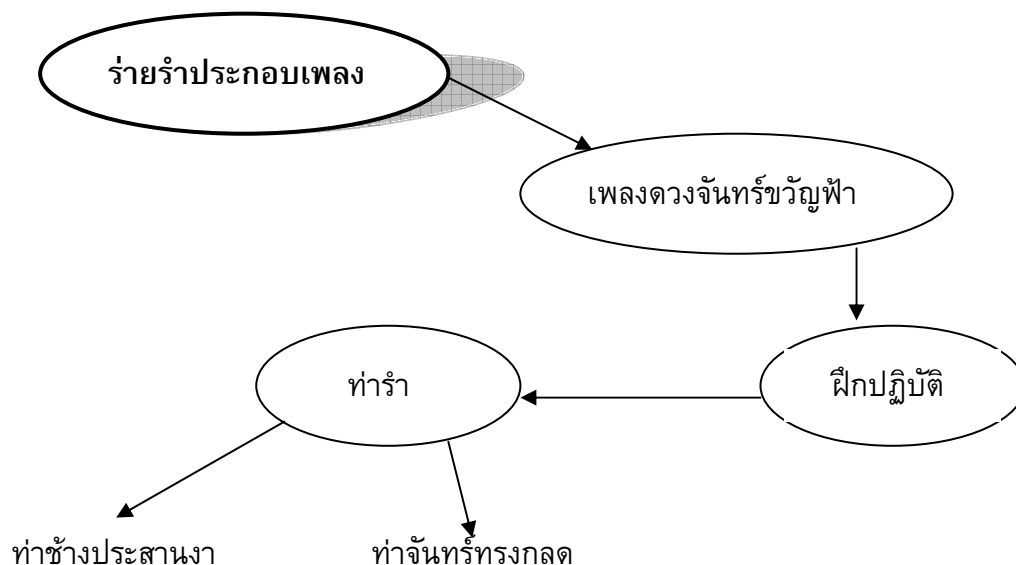
หน่วยนาฏศิลป์ไทย

เรื่อง รำวงมาตรฐานเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า (รำรำประกอบเพลง) เวลา 1 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

ท่ารำที่นำมาใช้ประกอบในการแสดงรำวงมาตรฐานทั้ง 10 เพลง เป็นท่ารำที่นำมาจากแม่ท่าในเพลงแม่บท โดยแต่ละเพลงจะมีท่ารำโดยเฉพาะ สำหรับเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้าใช้ท่ารำ 2 แม่ท่า คือ ท่าซ่างประสานงา และ ท่าจันทร์ทรงกลด

2. ผังการวิเคราะห์เนื้อหา

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถบอกชื่อท่ารำที่ใช้ในเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้าได้
2. นักเรียนสามารถปฏิบัติท่ารำได้ถูกต้องตามแบบนาฏศิลป์
3. นักเรียนสามารถแสดงท่ารำได้สอดคล้องสัมพันธ์กับการเคลื่อนไหว
4. นักเรียนสามารถอภิปรายแสดงความคิดเห็นและชื่นชมผลงานผู้อื่น

4. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ช่วงที่ 1 แบบ Why สร้างประสบการณ์เฉพาะผู้เรียน

ขั้นที่ 1 (กระตุ้นสมองซีกขวา) สร้างประสบการณ์

1.1 ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับทำนองที่ใช้ในร่างมาตรฐาน โดยให้นักเรียนยกตัวอย่างทำนองที่นักเรียนเคยได้เรียนมาแล้ว พร้อมทั้งให้นักเรียนแสดงทำนองตามที่ยกตัวอย่าง

ขั้นที่ 2 (กระตุ้นสมองซีกซ้าย) วิเคราะห์ประสบการณ์

2.1 ครูเปิดวีดิทัศน์ร่างมาตรฐานเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้าให้นักเรียนดู และสังเกตทำนองของเพลง

2.2 ครูสนทนาซักถามกับนักเรียนเกี่ยวกับชื่อของทำนองที่ใช้ในเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า

ช่วงที่ 2 แบบ What พัฒนาความคิดรวบยอด

ขั้นที่ 3 (กระตุ้นสมองซีกขวา) สะท้อนประสบการณ์เป็นแนวคิด

3.1 ครูสาธิตทำนองเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้าให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตาม

ขั้นที่ 4 (กระตุ้นสมองซีกซ้าย) พัฒนาแนวคิด

4.1 ครูสาธิต และให้นักเรียนฝึกปฏิบัติทำนองประกอบการเคลื่อนไหวให้ถูกต้องตามแบบแผน

ช่วงที่ 3 แบบ How การปฏิบัติและพัฒนาแนวคิดเป็นการกระทำ

ขั้นที่ 5 (กระตุ้นสมองซีกซ้าย) การปฏิบัติตามแนวคิดรวบยอด

5.1 ครูให้นักเรียนปฏิบัติทำนองประกอบเพลงจนชำนาญ โดยครูคอยให้คำแนะนำสาธิตทำนองที่ถูกต้อง และแก้ไขข้อบกพร่อง

ขั้นที่ 6 (กระตุ้นสมองซีกขวา) ต่อเติมเสริมแต่งและสร้างองค์ความรู้

6.1 ครูให้แต่ละกลุ่มแสดงผลงาน การปฏิบัติเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า

6.2 ครูและเพื่อน ๆ ร่วมกันประเมิน และอภิปรายแสดงความคิดเห็น

ช่วงที่ 4 แบบ If การบูรณาการและประยุกต์ประสบการณ์

ขั้นที่ 7 (กระตุ้นสมองซีกซ้าย) การวิเคราะห์แนวทางที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์

7.1 ให้นักเรียนวาดภาพทำนองเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า ในใบกิจกรรมที่ 1 พร้อมทั้งอธิบายรายละเอียดของทำนอง การเคลื่อนไหวประกอบเพลง และความคิดเห็นหลังการเรียน

ขั้นที่ 8 (กระตุ้นสมองซีกขวา) ลงมือปฏิบัติและแลกเปลี่ยนประสบการณ์

8.1 ให้นักเรียนนำเสนอ และร่วมกันจัดอันดับ และนำไปติดไว้ที่ป้ายนิเทศ

5. สื่อการเรียนรู้การสอน

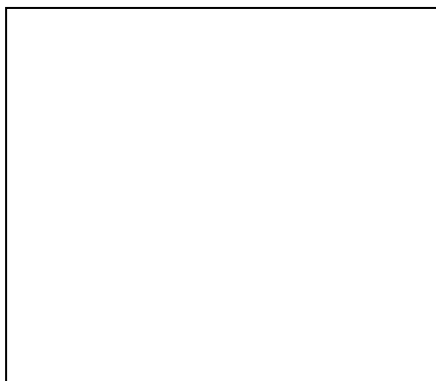
1. วีดิทัศน์เพลงร่างมาตรฐาน
2. ใบกิจกรรม

6. การประเมินผล

1. สังเกตขณะร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน
 - ความร่วมมือ
 - การอภิปราย
 - การฝึกปฏิบัติ
2. แบบประเมินการปฏิบัติเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า

ใบกิจกรรม
เรื่อง รำวงมาตรฐานเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า
(ร่ายรำประกอบเพลง)

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดภาพท่ารำเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า พร้อมทั้งอธิบายรายละเอียดของท่ารำ การเคลื่อนไหวประกอบเพลง และความคิดเห็นหลังการเรียน

.....

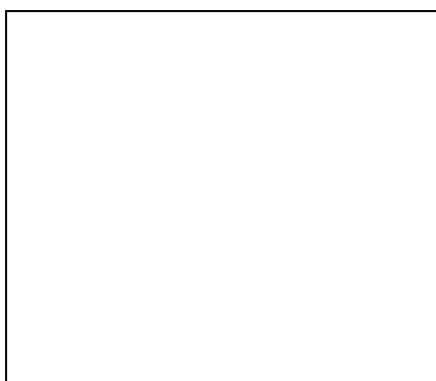
.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ความคิดเห็นหลังการเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินการปฏิบัติเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า

ชื่อกลุ่ม

สมาชิก 1..... 2

3..... 4

5..... 6

คำชี้แจง ให้ใส่เครื่องหมาย / ในช่องคะแนนที่ตรงกับการสังเกตตามเกณฑ์ประเมินที่กำหนด

ข้อปฏิบัติ	คะแนน		
	3	2	1
1. ชั้นเตรียม ตั้งท่า
2. ชั้นกระบวนการปฏิบัติ นักเรียนสามารถปฏิบัติท่าทำได้ในระดับใด
3. ชั้นผลการปฏิบัติ การเคลื่อนไหวสอดคล้องกับจังหวะเพลง
ปฏิบัติท่าทำได้สวยงาม
คะแนนรวม			

คะแนนเต็ม 12 คะแนน ได้

ลงชื่อผู้ประเมิน

เกณฑ์การประเมิน

ขั้นเตรียม

1. ตั้งท่าเตรียมตัวก่อนรำ

กิจกรรมที่ปฏิบัติ

- ยืนเป็นวงกลม
- มีระยะห่างระหว่างคู่
- ฝ่ายชายยืนด้านหลังฝ่ายหญิงในลักษณะเอียงกันอยู่ในวง
- ก่อนแสดงแต่ละฝ่ายแสดงความเคารพ

3 คะแนน เมื่อปฏิบัติได้ถูกต้องทุกกิจกรรม

2 คะแนน เมื่อปฏิบัติบกพร่อง 1 กิจกรรม

1 คะแนน เมื่อปฏิบัติบกพร่อง 2 กิจกรรม

ขั้นกระบวนการปฏิบัติ

นักเรียนสามารถปฏิบัติท่ารำช้างประสานงา และจันทร์ทรงกลดแปลงได้ในระดับใด

1. ท่าทางที่ถูกต้อง

- 3 คะแนน
- (หญิง) สามารถแสดงท่าช้างประสานงา ได้ถูกต้องตลอดเพลง จีบคว่าสองมือข้างหน้าแขนงอเล็กน้อย พลิกข้อมือเป็นจีบหางย แขนทั้งสองข้างตึงส่งไปข้างหน้า เอียงซ้าย ม้วนมือปล่อยจีบตั้ง เป็นวงแขนทั้งสองงอเล็กน้อย เอียงขวา
 - (ชาย) สามารถแสดงท่าจันทร์ทรงกลดแปลง ได้ถูกต้องตลอดเพลง จีบคว่าสองมือระดับวงกลาง พลิกข้อมือเป็นจีบหางยระดับวงกลาง เอียงซ้าย สลัดจีบทั้งสองมือพลิกข้อมือตั้งวงเอียงขวา
- 2 คะแนน
- (หญิง) สามารถแสดงท่าช้างประสานงาได้ถูกต้องเป็นส่วนมาก ผิดได้ไม่เกิน 2 ครั้ง ตลอดเพลง
 - (ชาย) สามารถแสดงท่าจันทร์ทรงกลดได้ถูกต้องเป็นส่วนมาก ผิดได้ไม่เกิน 2 ครั้งตลอดเพลง
- 1 คะแนน
- (หญิง) ไม่สามารถแสดงท่าจันทร์ทรงกลดได้ถูกต้องตลอดเพลง
 - (ชาย) ไม่สามารถแสดงท่าจันทร์ทรงกลดได้ถูกต้องตลอดเพลง

ชั้นผลการปฏิบัติ

การเคลื่อนไหวสอดคล้องกับจังหวะ

3	คะแนน	- สามารถใช้มือ เท้า ศีรษะเคลื่อนไหวได้สอดคล้องกับจังหวะตลอดเพลง - สามารถก้าวเท้าได้ถูกต้องตามจังหวะโดยเริ่มก้าวเท้าขวาเป็นจังหวะที่ 1 ก้าวเท้าซ้ายจังหวะที่ 2 วางหลังเท้าขวาเป็นจังหวะที่ 3 และเริ่มหนักหลังเท้าขวาเป็นจังหวะที่ 1 ก้าวเท้าซ้ายเป็นจังหวะที่ 2 ก้าวเท้าขวาเป็นจังหวะที่ 3 และวางหลังเท้าซ้ายเป็นจังหวะที่ 4 สลับกันตลอดเพลง - สามารถแสดงท่ารำได้ถูกต้องสอดคล้องกับจังหวะได้ตลอดเพลง - สามารถเอียงศีรษะได้ถูกต้องตามที่กำหนดตลอดเพลง
2	คะแนน	- สามารถใช้มือ เท้า ศีรษะเคลื่อนไหวให้สอดคล้องกับจังหวะเพลงได้ไม่ต่อเนื่องตลอดเพลง - สามารถก้าวเท้าได้ถูกต้องตามจังหวะเป็นส่วนมาก ผิดเป็นบางครั้ง - สามารถแสดงท่ารำได้ถูกต้องสอดคล้องกับจังหวะเป็นส่วนมาก ผิดไม่เกิน 2 ครั้ง - สามารถเอียงศีรษะได้ถูกต้องเป็นส่วนมาก ผิดเป็นบางครั้ง
1	คะแนน	- ไม่สามารถใช้เท้า มือ ศีรษะเคลื่อนไหวให้สอดคล้องกับจังหวะได้ไม่ต่อเนื่องตลอดเพลง - ไม่สามารถก้าวเท้าได้ถูกต้องตามจังหวะตลอดเพลง - ไม่สามารถเอียงศีรษะได้ถูกต้องตลอดเพลง

ความสวยงามของท่ารำ

3	คะแนน	- มีลีลาท่าทางการเคลื่อนไหวมือ ลำตัว ศีรษะ และเท้าสอดคล้องสัมพันธ์กัน
2	คะแนน	- มีลีลาท่าทางการเคลื่อนไหวมือเท้าและลำตัวสัมพันธ์กันแต่ศีรษะไม่สัมพันธ์กัน
1	คะแนน	- มีลีลาท่าทางการเคลื่อนไหวมือเท้าลำตัวและศีรษะไม่สัมพันธ์กัน

แบบประเมินการปฏิบัติเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า

ลำดับ ที่	ชื่อ - สกุล	การตั้งท่า	ปฏิบัติท่า	การ เคลื่อนไหว	ความ สวยงาม	รวม
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						
18						
19						
20						
21						
22						
23						
24						
25						
26						
27						
28						

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนตามแนวการสอนปกติ
สาระการเรียนรู้วิชานาฏศิลป์ **ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 **หน่วยนาฏศิลป์**
เรื่อง รำวงมาตรฐานเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า (ร่ายรำประกอบเพลง) เวลา 1 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

ท่ารำนี่นำมาใช้ประกอบการแสดงรำวงมาตรฐานทั้ง 10 เพลง เป็นท่ารำนี่นำมาจากแม่ท่าในเพลงแม่บท โดยแต่ละเพลงจะมีท่ารำโดยเฉพาะ สำหรับเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้าใช้ท่ารำ 2 ท่า คือ ท่าช้างประสาธนา และท่าจันทร์ทรงกลด

2. จุดประสงค์

1. นักเรียนสามารถบอกชื่อท่ารำนี่ใช้ในเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้าได้
2. นักเรียนสามารถท่ารำนี่ได้ถูกต้องตามหลักนาฏศิลป์
3. นักเรียนสามารถแสดงท่ารำนี่ได้สอดคล้องสัมพันธ์กับการเคลื่อนไหว
4. นักเรียนสามารถอภิปรายแสดงความคิดเห็นและชื่นชมผลงานของผู้อื่น

3. เนื้อหา

- ฝึกปฏิบัติท่ารำนี่เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า
 1. ท่าช้างประสาธนา
 2. ท่าจันทร์ทรงกลดแปลง

4. กิจกรรมการเรียนรู้

1. ช้่นนำเข้าสู่บทเรียน

1.1 ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับท่ารำนี่ที่ใช้ในการแสดงประกอบเพลงรำวงมาตรฐานว่ามีกี่ท่า ที่ชื่อว่าอะไรบ้าง

2. ช้่นสอน

- 2.1 ครูสาธิต และฝึกให้นักเรียนปฏิบัติท่ารำนี่ประกอบเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า
- 2.2 ครูให้นักเรียนฝึกปฏิบัติจนชำนาญ โดยครูคอยแก้ไขและแนะนำข้อบกพร่อง

3. ช้่นสรุป

- 3.1 ครูแบ่งกลุ่มให้นักเรียนปฏิบัติท่ารำนี่ประกอบเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า
- 3.2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้าโดยครูและเพื่อน ๆ

ร่วมกันประเมิน

5. สื่อการเรียนการสอน

1. เทปเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตขณะร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน
 - ความร่วมมือ
 - การอภิปราย
 - การฝึกปฏิบัติ
2. แบบประเมินการปฏิบัติเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า

แบบประเมินการปฏิบัติเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า

ชื่อกลุ่ม

สมาชิก 1..... 2

3..... 4

5..... 6

คำชี้แจง ให้ใส่เครื่องหมาย / ในช่องคะแนนที่ตรงกับการสังเกตตามเกณฑ์ประเมินที่กำหนด

ข้อปฏิบัติ	คะแนน		
	3	2	1
1. ชั้นเตรียม ตั้งท่า
2. ชั้นกระบวนการปฏิบัติ นักเรียนสามารถปฏิบัติท่าทำได้ในระดับใด
3. ชั้นผลการปฏิบัติ การเคลื่อนไหวสอดคล้องกับจังหวะเพลง
ปฏิบัติท่าทำได้สวยงาม
คะแนนรวม			

คะแนนเต็ม 12 คะแนน ได้

ลงชื่อผู้ประเมิน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิชานาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 ข้อ

ชื่อ นามสกุล..... ชั้นป.6/..... เลขที่.....

คำชี้แจง จงเขียนเครื่องหมาย (x) ทับตัวอักษร ก ข ค และ ง หน้าข้อที่ถูกที่สุด ลงใน
กระดาษคำตอบ

1. คำว่า “ เซ็ง ” ในความหมายของภาคกลาง คือข้อใด
 - ก. การแสดงที่ใช้ในขบวนแห่บั้งไฟ
 - ข. การแสดงที่มุ่งในเรื่องของความสนุกสนาน
 - ค. การแสดงชนิดหนึ่งที่ไม่มีคำร้องประกอบ
 - ง. การแสดงที่ใช้เรียกการฟ้อนต่าง ๆ ของภาคอีสาน

2. การรำเซ็งของชาวอีสานแต่เดิมใช้เพื่อจุดมุ่งหมายใด
 - ก. เพื่อแสดงในขบวนแห่ต่าง ๆ
 - ข. เพื่อแสดงในงานรื่นเริงวันนักขัตฤกษ์
 - ค. เพื่อแสดงเฉพาะในงานพิธีกรรมบางอย่าง
 - ง. เพื่อแสดงประกอบในการขับลำนำของชาวอีสาน

3. การแสดงชนิดใด ที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมในการขอฝน
 - ก. เซ็งกระติบข้าว
 - ข. เซ็งขอฝน
 - ค. เซ็งโปงลาง
 - ง. เซ็งบั้งไฟ

4. การใช้จังหวะเท้าในการรำเซ็งให้สวยงามถูกต้อง ควรมีลักษณะใด
 - ก. ย่ำเท้าเดินธรรมดาตามจังหวะ
 - ข. ซอยเท้าตามจังหวะโดยย่อเข้าเล็กน้อย
 - ค. ย่ำเท้าตามจังหวะโดยยกเท้าสูงให้เข่าตึง
 - ง. ย่ำเท้าตามจังหวะโดยยกเท้าสูงให้เข่างอ

5. ทำรำต่อไปนี้ ข้อใดควรนำไปใช้ในการแสดงเซ็ง
- ก. ทำช้างประสานงา
 - ข. ทำจันทร์ทรงกลดแปลง
 - ค. ทำสอดสร้อยมาลาแปลง
 - ง. ทำซึกแบ่งผัดหน้า
6. ลักษณะการใช้ทำรำที่มีมือทั้งสองถูไปมาที่สะโพกข้อศอกยกขึ้นเล็กน้อย ควรนำไปใช้ในการแสดงชุดใด
- ก. การแสดงเซ็ง
 - ข. การแสดงระบำ
 - ค. การแสดงฟ้อน
 - ง. การแสดงละคร
7. ข้อใด เป็นทำรำที่ดัดแปลงมาจากทำรำแม่บท
- ก. ทำปั้นข้าว
 - ข. ทำเซ็ดมือ
 - ค. ทำถอนกล้า
 - ง. ทำยุงรำแพน
8. เครื่องดนตรีชนิดใด ไม่ใช่ในวงพื้นเมือง
- ก. โปงกลาง
 - ข. แคน
 - ค. กรับ
 - ง. โทณ
9. บทเพลงใดที่สามารถใช้ทำรำเซ็งไปแสดงได้
- ก. เพลงลูกกรุง
 - ข. เพลงลูกทุ่ง
 - ค. เพลงปลุกใจ
 - ง. เพลงร่ำวงพื้นเมือง
10. เซ็งกระดืบข้าวเป็นการแสดงพื้นเมืองของจังหวัดใด
- ก. จังหวัดกาฬสินธุ์
 - ข. จังหวัดสุรินทร์
 - ค. จังหวัดศรีสะเกษ
 - ง. จังหวัดสกลนคร

11. ในการแสดงเชิง ควรย่อเท้าให้ตรงจังหวะโดยใช้เครื่องดนตรีชนิดใดตีประกอบ
- กลองยาว
 - โปงลาง
 - แคน
 - ฆ้องโหม่ง
12. การตั้งวงล่างของตัวพระที่ถูกต้อง คือ
- ให้ส่วนโค้งของวงแนบชิดลำตัว
 - ให้กันศอกห่างลำตัวเล็กน้อย
 - ให้กันศอกห่างลำตัวในลักษณะตั้งฉาก
 - ให้กันศอกและเหยียดแขนตั้งไปข้างหน้า
13. การตั้งวง และการจับ มีส่วนที่เหมือนกันในข้อใด
- ใช้การเคลื่อนไหวของมือเป็นหลักในการแสดง
 - ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักของนาฏยศัพท์
 - ในขณะที่ปฏิบัติต้องหักข้อมือเข้าหาลำแขนเสมอ
 - ใช้มือและแขนในการเคลื่อนไหวให้สัมพันธ์กัน
14. การปฏิบัติท่าจับให้สวยงามและถูกต้อง นิ้วหัวแม่มือจรดกับนิ้วชี้ในตำแหน่งใด
- ปลายนิ้วชี้
 - ข้อที่สองของนิ้วชี้
 - ข้อสุดท้ายของนิ้วชี้
 - ระหว่างข้อที่สองและข้อสุดท้ายของนิ้วชี้
15. ตำแหน่งของวงกำหนดด้วยสิ่งใด
- ระดับของวง
 - ระดับของลำแขน
 - ระดับของปลายนิ้ว
 - ระดับของลำตัว
16. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของการจับ
- จับคว่ำ
 - จับล่าง
 - จับหลัง
 - จับหงาย

17. การแสดงร่างเป็นของภาคใด
- ก. ภาคกลาง
 - ข. ภาคเหนือ
 - ค. ภาคอีสาน
 - ง. ภาคใต้
18. ผู้ที่ปรับปรุงรำโทน คือใคร
- ก. ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม
 - ข. จอมพล. พิบูลสงคราม
 - ค. จมื่นมานิตย์ นเรศ
 - ง. อาจารย์มนตรี ตราโมท
19. เครื่องดนตรีหลักที่ใช้ในการแสดงรำโทน คือ
- ก. ฉิ่ง – กรับ – โหม่ง
 - ข. ฉิ่ง – ฉาบ – กรับ
 - ค. ฉิ่ง – ฉาบ – โทน
 - ง. ฉิ่ง – กรับ – โทน
20. บทร้องรำวงมาตรฐานในข้อใดที่กรมศิลปากรแต่งขึ้น
- ก. เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า
 - ข. เพลงคืนเดือนหงาย
 - ค. เพลงดวงจันทร์วันเพ็ญ
 - ง. เพลงหญิงไทยใจงาม
21. จังหวะที่ใช้ตีประกอบในการรำโทน คือ
- ก. ป๊ะ – โทน - ป๊ะ – โทน - ป๊ะ - โทน - ป๊ะ
 - ข. ป๊ะ – โทน – โทน – ป๊ะ – โทน – โทน – ป๊ะ
 - ค. ป๊ะ – โทน – ป๊ะ – ป๊ะ – โทน – โทน – ป๊ะ
 - ง. ป๊ะ – โทน – ป๊ะ – โทน – ป๊ะ – โทน – โทน

22. ถ้านักเรียนต้องจัดการแสดงร่ำวงมาตรฐาน ควรให้ฝ่ายหญิงแต่งกายอย่างไร
- นุ่งผ้าซิ่นมีเชิงยาวคลุมเข่า สวมเสื้อแขนกระบอก ห่มสไบ
 - นุ่งผ้าซิ่นยาวกรอมเท้า สวมเสื้อแขนกระบอก ห่มสไบ
 - นุ่งโจงกระเบน ห่มสไบแบบตะเบงมาน
 - นุ่งโจงกระเบน ห่มสไบ
23. บทเพลงใดที่ไม่ได้นำมาใช้ในการแสดงร่ำวงมาตรฐาน
- เพลงดอกไม้ขงชาติ
 - เพลงบุชาน์กรบ
 - เพลงช่อมาลี
 - เพลงยอดชายใจหาญ
24. การแสดงรำโทน และร่ำวงมาตรฐานมีสิ่งๆที่เหมือนกันคือ
- บทเพลงที่ใช้ประกอบ
 - ท่ารำที่ใช้ประกอบ
 - ลักษณะการแต่งกาย
 - ลักษณะการรำตามกันไปเป็นวง
25. ข้อใดเป็นแบบแผนการแสดงที่ถูกต้องในการแสดงร่ำวงมาตรฐาน
- ฝ่ายชายเป็นผู้เชิญชวนฝ่ายหญิงให้รำ
 - ทั้งชายและหญิงทำความเคารพซึ่งกันและกันก่อนแสดง
 - ฝ่ายหญิงทำความเคารพฝ่ายชายก่อนแสดง
 - ทั้งชายและหญิงทำความเคารพพร้อมกันเมื่อจบการแสดง
26. ทำนำท่ารำในร่ำวงมาตรฐานไปใช้ประกอบเพลงอื่น ๆ ควรเป็นเพลงใด
- เพลงร่ำวงสาละวัน
 - เพลงร่ำวงสงกรานต์
 - เพลงร่ำวงตัวดำตัว
 - เพลงไทยทั่วไป
27. ในท่ารำจันทร์ทรงกลดแปลง ระดับวงของตัวพระควรอยู่ในระดับใด
- วงบน
 - วงหน้า
 - วงกลาง
 - วงล่าง

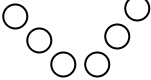

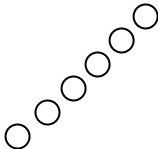
28. ลักษณะการใช้มือจับหางยี่ทั้งสองข้าง ลำแขนเหยียดตั้งไปข้างหน้า ในเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า เรียกว่าท่าอะไร

- ก. จันทรทรวงกลดแปลง
- ข. สอดสร้อยมาลา
- ค. ชักแบ่งผัดหน้า
- ง. ช้างประสานงา

29. รูปแบบการแปรแถว จำเป็นสำหรับการแสดงชนิดใด

- ก. โขน
- ข. ละคร
- ค. รำเดี่ยว
- ง. รำหมู่

30. ถ้านักเรียนจัดการแสดงเชิงกระต๊อบข้าวในท่าที่ 1 ควรตั้งแถวในรูปแบบใดจึงเหมาะสม

- ก. ข. ค. ง.

แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียน
วิชานาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2548 ภาคเรียนที่ 2
ชื่อ.....นามสกุล.....

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 20 ข้อ
2. แบบสอบถามฉบับนี้ต้องการทราบเจตคติของนักเรียนเกี่ยวกับวิชานาฏศิลป์ โดยจะมีข้อความให้นักเรียนได้พิจารณาว่า นักเรียนชอบทำหรือคิดที่จะทำตามกิจกรรมที่กำหนดในแต่ละข้อมากน้อยเพียงใด
3. ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ โดยทำเครื่องหมาย x ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนดังนี้ มาก ปานกลาง น้อย
4. ในแต่ละข้อให้ตอบเพียง 1 คำตอบเท่านั้น ถ้านักเรียนต้องการเปลี่ยนคำตอบให้ขีดเส้นคร่อมเครื่องหมายเดิมเสียก่อนจึงเลือกคำตอบใหม่ที่ต้องการ

ตัวอย่าง

ข้อที่	ข้อความ	มาก	ปานกลาง	น้อย
1.	นาฏศิลป์ช่วยให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง		x	

แบบสอบถามวัดเจตคติต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์

ข้อที่	ข้อความ	มาก	ปานกลาง	น้อย
1.	นาฏศิลป์ช่วยให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง			
2.	การเรียนนาฏศิลป์ช่วยให้มีสมาธิและกิริยาที่งดงามได้			
3.	วิชานาฏศิลป์สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคมได้ดี			
4.	การเรียนนาฏศิลป์เป็นการช่วยอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชาติ			
5.	การเรียนนาฏศิลป์ช่วยส่งเสริมให้กล้าแสดงออก			
6.	ถ้าขาดเรียนวิชานาฏศิลป์จะรู้สึกเสียดายมาก			
7.	มีความสุขมากเมื่อได้เรียนวิชานาฏศิลป์			
8.	การเรียนนาฏศิลป์มีความสำคัญสำหรับนักเรียน			
9.	รู้สึกดีใจมากเมื่อถึงชั่วโมงนาฏศิลป์			
10.	ข้าพเจ้าอยากให้หมดเวลาชั่วโมงนาฏศิลป์เร็ว ๆ			
11.	ข้าพเจ้าภูมิใจที่นาฏศิลป์ไทยเป็นศิลปะประจำชาติที่งดงาม			
12.	ข้าพเจ้าภูมิใจมากที่ได้เรียนนาฏศิลป์			
13.	การเรียนนาฏศิลป์เป็นการเสียเวลาและเปล่าประโยชน์			
14.	ข้าพเจ้าชอบฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ทุกครั้ง			

ข้อที่	ข้อความ	มาก	ปานกลาง	น้อย
15.	วิชานาฏศิลป์ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด			
16.	นาฏศิลป์เป็นวิชาที่ควรแก่การศึกษา			
17.	ข้าพเจ้ารู้สึกกังวลเมื่อต้องฝึกปฏิบัติทุกครั้ง			
18.	กิจกรรมนาฏศิลป์มีส่วนเสริมสร้างบุคลิกภาพของผู้เรียน			
19.	วิชานาฏศิลป์เป็นวิชาที่น่าเรียนเหมือนกับวิชาอื่น ๆ			
20.	วิชานาฏศิลป์ช่วยเพิ่มคุณค่าให้ผู้เรียน			

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางบุษกร พรหมหล้าวรรณ
วันเดือนปีเกิด	30 ธันวาคม 2500
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	416 / 118 หมู่บ้านทิวสน 3 ลาดพร้าว 87 แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร 10310
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนประถมนสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ สวนสุนันทา
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2509	ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนจุลสมัย จังหวัดสงขลา
พ.ศ. 2513	ระดับประถมศึกษาปีที่ 7 วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2519	ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2523	คบ. วิชาเอกนาฏศิลป์ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา
พ.ศ. 2549	กศ.ม วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ